Budapest, 1899. Negyedik évfolyam. 96. szám. Szombat, április 8.

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal: József-körut 18.

Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF. Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR. Kiadja: A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 14 frt, 1/2 évre 7 frt, 1/4 évre 3 frt 50 kr., egy hónapra 1 frt 20 kr.
Egyes szám Budapesten 4 kr., vidéken 5 kr.

Szittya vér.

Budapest, április 7.

(K.) A tudás és a müveltség nemzetközi, mint a frakk. De olyan szükséges is. Nélküle nemzet nem is léphet az európai szalonba, mert különben kinézi a társaság. S a magyar nemzet, melyet olyan sokáig csufoltak barbárnak, a szégyen sarkantyuját érezte a vékonyában, valahányszor az európai szalont csak emlegették is. De lázzal is fogott a kulturális munkába, mihelyt csak tehette. Mint minden más téren, itt is századok mulasztását próbálta gözerövel helyrehozni s nem is szabad töle elvitatni, hogy meglehetös sikerrel. Söt az igazságon esnék csorba, ha valaki elhallgatná, hogy gróf Csáky Albin és utána Wlassics Gyula igazán a Kolumbus szomjuságával iparkodtak felkutatni minden kulturális területet, valahonnan csak egy kis használható tanulságot lehetett hazahozni a magyar kultura erösitésére. Mindig mélyebbre ásták a kultura medrét, a müvelt világ minden valamirevaló kulturális savával erösitették a vizét s ha ma a kultuszminiszter azt mondta, hogy nagy hal csak nagy vizben fejlödhetik: meg kell adni, hogy a magyar halnak megvan a módja a fejlödésre, mert Wlassics Gyula a kellö nagy vizet megadta neki hozzá. A magyar kulturának az ö nagy buzgóságából uj feladatai s uj céljai támadtak: széles területen fejlödhetik azzá, aminek lennie kell, hogy önérzettel léphessen az európai szalonba. A kulturális frakkot már csinálják, körülbelül már készen is van tán s minden hála megadassék érte a Wlassics csodálatos buzgóságának és fáradhatatlan munkakedvének. Hisz mai expozéja is megmutatta, hogy horizonja felöleli egy elöretörö nemzetnek minden kulturtörekvését. Wlassicsnak ez a beszéde, melyet az egész Ház lelkes tetszése kisért, nemcsak a tervét mutatta be a nemzeti mivelödés nagyszabásu folyamatának, hanem azt a detailmunkát is, amelyet hatalmas arányokban és hatalmas sikerrel folytat e kiváló miniszternek igazán apostoli buzgósága.

S valahogy félre ne magyarázza valaki, ha egy pillanatra mégis szomoruság fog el, mikor a magyar nemzet magára ölti a mellözhetetlen kulturális frakkot. Kell az neki és bár soha le ne vesse, azt kivánja minden igaz barátja. De ugy áll a dolog, hogy talán egy kicsit tulságosan is elröstelte a magyar, hogy barbárnak csufolták. Olyan sokáig zugták a fülébe, hogy most már talán eszébe kellene juttatni a szittya voltát. Mert nem a szittyának szólt a goromba lecke, csak a müveletlen szittyának s nemzeti szempontból baj volna, ha ezentul müvelt volna ugyan a magyar, de már nem szittya. A kettö ugyanis nem zárja ki egymást. S ahogy nemzetközi ünnepségen frakkban jelenik meg az ember, de a maga ünnepségein a nemzeti ruhát veszi magára, azonképpen a müvelt világ elött a tanultság a lélek ruhája, de odahaza az ösi temperamentum disziti. Nem is szégyelni való az, még kevésbé, hogy kiirtsák. Ha van nemzet a világon, amelyik szomjas a tudásra és a müveltségre: a német az. De mikor egymás közt van és erösiteni akarja a lelket, fanatikusan emlékezik a teuton voltára. Pedig barbárnak a teuton se volt kisebb a szittyánál s azért a német nemzet a kultura magaslatáról is minduntalan visszanéz a teuton ösökre, söt az utódokban is tüzeli, ébreszti a teuton vért. Mert érzi, hogy a kultura tette ugyan nagygyá és szalonképessé, de nemzetté csak a teuton vér. A sok müvelt és haladó nemzet közt éppen csak ez az ösi vér különbözteti meg.

A magyarságnak pedig még többet is jelent a szittya vér ébresztgetése. Nemcsak egyéb nemzetektöl különbözteti meg, de a história szerint egyik legerösebb fegyvere is marad az ö nagy elszigeteltségében. A mi fiatal kulturánk ugyan még keveset tehetett miértünk. De annak a szittya vérnek a höditó erejéröl nagy példák, szinte legendák beszélnek. Az a lobogó temperamentum, az az égö szenvedély, amivel a magyarság a maga szabadságáért küzdeni tudott, megolvasztotta a nemzetiségi ellentéteket is; a szerb knézek ivadékából egy Hunyadit hozott a magyar nemzet táborába és sokkal késöbb Damjanichok és Bemek váltak töle nemzeti hösökké, holott idegen vér folyt az ereikben. De egész tömegeket is magyarokká és hösökké tudott gyurni idegenekböl éppen a fölpezsdült szittya vér, amiben hát kell legalább is annyi höditó erönek lenni, mint a kulturában. De ha erösebb is volna a kultura, mifelénk még sokára válna be igazi fegyvernek az ellenségeinkkel szemben. S azok a makacs nemzetiségek, amelyeket a kulturánk fölényével szeretnénk lefegyverezni, még vajmi sokáig nem látnák meg ezt a fiatal kulturát az ö rokonaik fejlettebb és erösebb kulturájától. Ellenben a szittya vér, amelynek csodálatos tüze a história minden korszakában át tudta alakitani magyarokká még az idegeneket is: az csak a miénk és egyenlö kultura mellett minden idökben a mi javunkra dönthet el a harcot. Ha valahol, éppen Magyarországon tehát baj volna, ha a kultura a nagyvilág uniformisában járna s nem élesztenék alatta szüntelenül azt az ösi, azt a csudatevö szittya vért.

Kétségtelen, hogy amikor Wlassics magyar nemzeti kulturát teremt, már nem is felejtkezett meg róla, hogy valamiben ennek mégis csak különböznie kell minden más nemzet kulturájától. Söt nem is csak ugy akadémikus formában emlegeti ezt a mi saját

TÁRCA.

Betyár-világ.

— A *Budapesti Napló* eredeti tárcája. —

Irta: *Ábrányi Emil.*

Az első modern operettet — 2311 évvel ezelött irták Athénben. *Arisztofanesz* volt az operett irója, aki 450 évvel elözte meg Krisztus urunk születését és az illetö operettet *Lysistrate* néven ismerjük. Ebben a darabban az asszonyok „kimondhatatlan és leirhatatlan módon" kényszeritik a férjeiket arra, hogy békét kössenek. A darab egyes jeleneteihez képest a mi *Teknösbékáink* szüzies paradicsommadarak, a mi *Bibliás asszonyaink* Ruthhoz hasonló ó-testamentomi ártatlanságok s a mi Offenbachjaink, Lecoqjaink, Bissonjaink és valamennyi bohózatiró franciáink Assisi Szent Ferenchez hasonlói ideális aszkéták.

Arisztofanesz óta nagyot finomodtak az erkölcsök és az operettirók. Mi csak csipkedünk ott, ahol Arisztofanesz lugba mártott korbácsesal püfölt és kétértelmüségeket beszélünk ott, a hol a vén, mosdatlan szájú görög nagyon is világosan, egyértelmüen mondta ki a legmeztelenebb trágárságokat.

Áldjuk az Istent, hogy a mai erkölcsök annyira megnemesedtek és az emberiség olyan finom arcbört kapott, hogy ma csak elburkolt szavakban szabad élcelödnünk, cukorba kell mártanunk epénket és puha lepelbe, patyolatba kell takarnunk az igazságot, ha közszemlére akarjuk kiállitani a szinpadon. Ez a finomodás egyaránt hasznára válik a közönségnek és az irónak. A szemérmes közönség kellemesen érzi a diskréció jótéteményét és boldogan élvez ama biztos tudatban, hogy az iró nem kollintja fejbe a szatira bunkós botjával, hanem csak egy kicsit meg fogja csiklandani a hátát bársonyba burkolt körmeivel. Az iró viszont arra kényszerül, hogy szellemét jobban kicsiszolja, hogy elmésségét magasabb hatványra emelje, hogy ne köpje ki durván, egyenesen a nyelvén lebegö szavakat, hanem rébuszokban, számrejtvényekben, két, három és négy értelmü szólamokban sétálgasson a „pikáns lényeg" forró kásája körül.

*

A nagy változás ellenére mégis van egy dolog, amiben jókedvü és kissé ambiciózus bohózatiróink, operettszerzöink még mindig közösséget tartanak a *Békák, Madarak* és *Lovagok* goromba szerzöjével. Ez a közösség abban áll, hogy ök sem bohóskodnak a világba minden cél nélkül, hanem szellemük, élcük elevenségével valamit nevetségessé tesznek, ami csakugyan megérdemli, hogy nevetségessé váljon s ami fölött nem lehet kacagni elégszer és elég hangosan.

A *Betyár-világ* szerzöje, *Márkus* József, akit az istenek gazdagon megajándékoztak az élc, a jókedv, a szellem kincseivel, ebben a legujabb operettszövegében egy tipikus akadémikust állitott ki a köz-gaudium céltáblájául.

Nevetséges a szájhös katona, a szarvakat viselö pipogya férj, a hencegö gavallér, a lirai verseket faragó pénzügyör, a szinfalszakgató ripacs, aki Zacconiról félvállról beszél, a szónok, aki minden orációjába belesül, a rövidáru-kereskedö, aki titokban nagy Napóleonnak képzeli magát, — de a tipikus akadémikusnál nevetségesebb teremtés nincs a világon.

Nem csodálom, hogy *Márkus* József kollegám, akinek az éles szeme annyit észrevesz, a komikumnak ezt a rengeteg tárházát is észrevette. Ön csak egyet csodálok: honnan veszi az idöt arra, hogy darabokat irjon, amikor a zsurnalizmus mühelyének egyik legszorgalmasabb munkása s a mikor ugyszólván mind a két kezére szüksége van, (mint a törököt vagdaló Kinizsinek), hogy rengeteg napi munkáját rovatvezetö és szinházi kritikus minöségében elvégezhesse.

Egy-két esztendö alatt négy uj darabja jelent meg különböző szinpadokon: a *Rika*, a *Kuktakisasszony*, a *Liliputi hercegnö* és ma este a *Betyárvilág*. Ez a produktivitás olyan embernél, akit naponkint dolgozni látok a szomszédasztalnál s aki zsurnaliszta-kötelességét bravurral teljesiti, egyenesen tüneményes. S ami még meglepöbb: ezek a darabok annyi könnyüséget, annyi pajkosságot árasztanak, mintha olyan ember irta volna öket, aki a darabirásból már meggazdagodott (természetesen Párisban, nem Budapesten) s aki szabad, független, boldog egzisztencia közepette kizárólag annak él, hogy darabokat irjon.

A szellem nagy ellentálló ereje, a kedély frissesége, a jókedvnek, az invenciónak pazar gazdagsága kell ahhoz, hogy valaki sulyos napi teendök közt gyors egymásutánban négy szindarabot produkáljon és pedig ugy, hogy ne érezzék meg rajtuk a zsurnalizmus veritéke, hanem csak a szinmüirás passziója.

*

Mais revenons à nos —

Beszéljünk a mi akadémikus birkánkról.

Márkus József pajkos maliciája odáig megy, hogy ebben a darabban nemcsak akadémikust, de *orosz* akadémikust léptet föl, akinek a neve *Csicsakow* s akit Magyarországon (fatális, de érthető tévedés) mindenki *Csacsikow*nak nevez.

Ez az ur (teljes tudományos nevén: Csicsakow Konstantinovits Vladimir Alexej Vasili) a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja Pétervárott. Történettudós és speciális szakmájául a magyar betyárvilágot szemelte ki. Rózsa Sándort, Sobrit, Patkót, Zsiros Józsit ugy tanulmányozza, mint mások Hannibált és Julius Cézárt.

Az operett burleszk köntösében itt egy finom

Lapunk mai száma husz oldal.

külön kulturánkat, hanem rendeletei és intézkedései igazolják, hogy a magyar fiuk temperamentumának szabad játékát is biztositani akarja. Mert azok a játékok, amikkel a tanulásban kimerült gyermekek testi egészségét akarja edzeni, ugyanakkor azt a sajátságos magyar vért is megmozgatják a fiukban. Csak éppen az volna még jó, hogy az iskolai játékoknál, a közös kirándulásoknál s egyáltalán minden alkalommal, ahol a gyermeki fantázia a maga módja szerint tudna legjobban elszórakozni: teljes szabadsággal érvényesülne a magyar nemzetnek egyéni temperamentuma. Mert más játék való a német, a francia vagy az angol gyermeknek s másban lelné gyönyörüségét a magyar vérü fiu. Ha ugy maga szabhatná meg, hogy az iskolai kirándulások napjain mivel szóra-kozzék, talán éppen azt választaná, hogy egyszer ő is szőrin akarja megülni a lovat. Vagy Nándorfehérvár ormáról dobná le a törököt, amiben veszedelem sem volna, sértés sem. Mert hiszen Nándorfehérvár lehet egy homokbucka és török az iskolatársa. De bizonyos, hogy ezekben a játékokban az a régi szittya vér lüktetne, amelyiket most is megtalálni az iskolától függetlenül növő parasztfiuk játékában. De csakis ott. Német, francia vagy angol iskolák tájékán soha.

Wlassics Gyula az ő teremtő vágyával körülutazza az egész kulturális világot használható és értékesithető példákért. Sejtjük, hogy mire elkészül ezzel a feladatával, akkor az Alföldre vagy a Hortobágyra is ráterelődik majd az ő alkotó fantáziája: amilyen szittya vér pezseg benne, arrafelé meg fogja érezni, hogy a kulturális frakk alatt is érdemes megőrizni azt a hamisittatlan szittya vért. Mert a frakk tesz ugyan szalonképessé, de ez a vér — életképessé...

ORSZÁGGYÜLÉS.

Budapest, április 7.

A földmivelésügyi költségvetés már csak rövid félórát vett el a mai ülés idejéből. *Boda* Vilmos, *Bernáth* Béla, *Szivák* Imre és *Darányi* miniszter szólaltak még fel egy-egy tételnél röviden, s azután az utolsó tételt is megszavazták és tizenegy órakor felsarsant az obligát éljenzés — valamivel erősebben, mint tavaly ilyenkor — *Darányi* Ignác udvariasan hajlongott és becsomagolta az irásait.

Wlassics tárcája került most sorra és a kultuszminiszter, szokása szerint, mindjárt az első tételnél, mindenkit megelőzően felállott, hogy egy alapos, szép expozéban vesse meg a kultuszvita alapját. A miniszternek, aki teljes másfél óra hosszat beszélt, nagy és univerzális hatása volt ma is. A beszéd méltatásával első cikkünk foglalkozik, itt csak szép és igaz külső sikerét jegyezzük fel.

A miniszter beszédére szünet következett s azután *Boda* Vilmos beszélt a tanitók sanyaru helyzetéről és a népoktatás egyéb bajairól, *Óváry* Ferenc az állami népiskolák és a mezőgazdasági iskolák szaporitását sürgette; *Major* Ferenc pedig az orvosi szakoktatásról mondott hosszu beszédet, amelyben egyebek közt a tisztiorvosi és törvényszéki orvosi vizsgáknak igazán fölösleges intézményéről mondott egészen helyes dolgokat.

Holnap folytatják a kultuszvitát és aligha fejezik be, mert egy órakor a kérvények tárgyalására tér át a Ház.

A képviselőház ülése április 7-én.

— Kezdete délelőtt 10 órakor. —

Elnök: *Perczel* Dezső.

A kormány részéről jelen vannak: *Széll* Kálmán miniszterelnök, *Darányi* Ignác, *Wlassics* Gyula.

(Elnöki előterjesztések.)

Elnök: Az ülés megnyitása után jelenti, hogy az indemnityről, az ujonc-jutalék megállapitásáról és az ujonc-megajánlásról szóló törvényjavaslatokat a király szentesitette s ezek szerint az 1899. I., II. és III. törvénycikkek az Országos Törvénytár utján kihirdettettek.

Az állandó igazoló bizottság jelentése alapján *Ugron* Gábort, *Széll* Kálmánt és *Hegedüs* Sándort a szokásos harmine nap fenntartásával igazolt képviselőknek jelentette ki és sorsolás utján osztályokba sorozta.

(A földmivelési költségvetés.)

A *borászati* kiadások tételénél:

Boda Vilmos: A szőlészettel és a borhamisitással foglalkozik, amelyek egész borkereskedésünket elpusztulással fenyegetik.

Bernáth Béla: A szőlészeti tankönyvek utján a borászattal foglalkozókat meg kell ismertetni az alapismeretekkel. A kisérleti állomásokra nagyobb sulyt kell fektetni. A borszövetkezetekre nagy gondot kell forditani s arra kell törekedni, hogy abból a kistermelők, kisgazdák huzzanak hasznot. Helyesli hogy a miniszter szövetkezeti uton akarja megoldani a jégbiztositást.

Elnök: A vitát bezárja.

Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter: Köszönettel veszem azon méltánylást, amely ugy Boda Vilmos, valamint Bernáth Béla t. képviselő urak felszólalásaiban nyilvánult.

A mi Bernáth Béla képviselő ur által felhozott kérdéseket illeti, mindenekelőtt jelzem, hogy a Tokaj-Hegyalja viszonyait és különösen a tokaj-hegyaljai szőlő-felujitás kérdését az ország egyik különösen figyelemmel kisérendő kérdésének tartom (Általános élénk helyeslés.) és e szerint mindaz, ami ugy a kisérleti állomásra, valamint a szőlőfelujitás módozataira, a metszési eljárásra és az oltani, speciális figyelmet érdemlő értékesitési viszonyokra vonatkozik, különös gondom tárgyát képezi. (Helyeslés.)

A tisztelt képviselő ur felvetette azt a kérdést, hogy vajjon a borértékesités érdekében a költségvetésbe felvett összeg elegendő lesz-e arra a célra, amelyet elérni akarok. Jelentem, tisztelt Ház, hogy azon 23.000 forinton felül — mert ennyi van a költségvetésben két cimen a borértékesités előmozditására felvéve — a mintapince átalakitására és ezzel kapcsolatban a szövetkezetek létesitésére a pénzügyminiszter ur külön százezer forint hitelt bocsátott rendelkezésemre. Végül tudatom a képviselő urral, miszerint azon kivánságát, hogy a szőlészeti utmutatásról a kisgazdák részére egy népszerü kivonat készittessék, — már előzőleg teljesitettem. (Helyeslés) mert elrendeltem, hogy abból a munkából egy ilyen népszerü kivonatot készitsenek és nemcsak ebből, hanem egy másik hasonló munkából is t. i. abból, amelyet Molnár István irt meg a gyümölcsészetről és amelynek azt hiszem, hogy a nép alsóbb rétegeiben igen sok hasznát fogják venni.

Végül, t. Ház, reflektálnom kell még Barta Ödön t. képviselő urnak a szőlők felujitásáról tegnap mondott beszédere. (Halljuk! Halljuk!) Jelentem, hogy a szőlőfelujitási kölcsön ügye következőképp áll: (Halljuk! Halljuk!)

1899. április elsején megszavaztatott 3878 félnek 8467 holdra 5.831.000 forint, ebből már telekönyvileg be is jegyeztetett 2925 tétel. A kölcsönök tulnyomó nagy része kisgazdák által vétetett igénybe (Helyeslés a jobboldalon.), olyanok által, akik félholdot, vagy ennél is kisebb területet ujitanak fel. A tendencia pedig különösen 1897. kezdete óta az, hogy a kisgazdák veszik ezen kölcsönöket leginkább igénybe.

Igy van ez Baranyában, Tolnában, Zalában, Szilágy- és Biharmegyében, valamint Beregben, azon megyében, amelynek viszonyait a képviselő ur közelebbről ismeri. Nagy csalódás volna azt hinni, hogy csak az a szőlő ujittatik fel, amelyre kölcsönt az agrárbanktól vesznek fel. Én, mint miniszter, csak örülhetek annak, ha minél több szőlőt ujitanak fel az agrárbank kölcsöne nélkül. Igy az agrárbank kölcsönével felujittatott 8464 katasztrális hold; tényleg pedig felujittatott részben szénkénegezéssel, részben direkt termelőkkel, de a homokot mindig kizárva, eddig összesen 66.025 katasztrális hold. A törvénynek nem az volt a célja, hogy mindenki kölcsönnel ujitsa fel a szőlőjét; a törvénynek az volt a célja, hogy egy impulzust, lendületet adjon, hogy az önbizalmat a szőlőgazdáknak visszaadja s ezt a célt, azt hiszem, a törvény el is érte. (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.)

Ami a t. képviselő urnak azt a kérdését illeti, hogy van-e tudomásom arról, hogy fennakadás van az agrár-bank-kölcsönök utalványozása tekintetében, erre nézve azt mondhatom, hogy jelentékenyebb fennakadás eddig nem fordult elő és ilyen irányban eddig panasz én hozzám egyáltalában nem adatott be. Ez azonban nem tartóztat vissza attól, hogy azon ügyet, amelyet figyelmembe ajánlott, különös figyelemmel ne kisérjem. (Helyeslés.) Kérem a t. Hazat, hogy a tételt elfogadni méltóztassék.

A *delibláti* kincstári uradalomnál

Szivák Imre: Figyelmébe ajánlja a miniszternek, hogy azok a községek, melyek érdekelve vannak régtől fogva a delibláti puszta kezelésénél, na-

---

irónia mosolyog felénk. *Márkus* József méltán teszi csuffá ebben a Csicsakowban azokat a külföldi kapacitásokat, akik Magyarországot még most is a betyár-romantika érdekes hazájának tekintik és a magyar nemzeti géniuszt a kanászok, csikósok és zsiványok statisztikájából konstruálják meg Európa számára. Az a jelenet igazán kitünő, ahol az átöltözött csendőrkáplár pitykét, rozsdás patkót, bugyli bicskát és kötőféket drága pénzért rásóz a muszka tudósra, azon a cimen, hogy a pityke Sobri dolmányáról való, a patkót Patkó Bandi lova rugta el magától, a bicskával Rózsa Sándor szalonnázott a szegedi börtönben, a kötélre Zsiros Józsit akasztották föl. S a kreseendó tökéletes, amikor a limlomok tetejébe még egy darab fát is megvétet az orosz történettudóssal, mint Liliom Peti *veszett fejszéjének a nyelét*.

De Csicsakow Alexej nemcsak vén történettudós, hanem három nap óta férj is, aki nászutazást tesz Magyarországon *Tjánával*, szép és fiatal feleségével. Nyomon követi őket *Dorozsmay*, a pétervári osztrák-magyar nagykövetség tüzes vérü attachéja, aki halálosan szerelmes a fiatal menyecskébe és minden furfangot fölhasznál, hogy a totyakos Csacsikow nászutazása közben ne kialthasson föl diadalmasan: *Consummatum est!*

Cselszövéseiben régi barátja, *Peregh* Laci csendőrhadnagy játszik a kezére. Rendkivül bohó és mulatságos jelenetek kergetik egymást három felvonáson keresztül. A vidéki csendőrkaszárnya, a hová Csicsakow rövid pihenőre be akarja szállásolni magát, hotellé lesz, a hol pincérnek öltözött lovas pandurok állanak minduntalan Csicsakow utjába. A sarkantyus, „lovasitott pincérek" tolakodása elől Dorozsmay egy nem létező „erdei fészek"-be akarja vinni Csicsakowot. Az attachénak az a terve, hogy az erdőben esetleg zsivány-kosztümöt vesz föl és erőszakkal is elrabolja Tjánát a vén tudóstól, ha másképp nem megy a dolog. Ugy is történik. Az attaché rablónak öltözik és a csendőrök szintén. Csicsakowot elfogják (most bőven kiveheti részét a betyár-romantikából) és komikus torturáknak vetik alá. Szorongatott helyzetéből a csendőr-ezredes menti ki, akit az ál-rablók bájos unokájával együtt elfogtak az erdőben, de aki végül rájön a turpisságra és az egész kompániát bekisérteti a hivatalos helyiségbe.

Tjána, ámbár szereti Dorozsmayt, még mindig vonakodik elválni a groteszk vén akadémikustól. Ekkor az attaché a csendőrezredes segitségével megteszi a végső próbát. Az ezredes azt mondja Tjánának, hogy Dorozsmay nem diplomata, hanem igazi zsivány, akit a statárium értelmében azonnal főbe fog lövetni. A csendőrök indulnak Dorozsmayval a vesztőhelyre, de Tjána most az ezredes lábaihoz borul és kétségbeesetten kegyelmet kér. A finále természetesen az, hogy Tjána Dorozsmayhoz pártol és Csicsakownak kijelenti, hogy el fog válni tőle, amit könnyen megtehet, mert az akadémikus a násztournée alatt inkább papa volt, mint férj.

*

Az, amit elmondtunk, csak a lehető legsoványabb skelettje *Márkus* József szövegének. Ebben a szinpadi vázlatban a mellékes a fő és legérdekesebb az a tömérdek élcs apróság, amit elsorolni lehetetlenség. *Márkus* József, aki ebben a zsánerben szuverén és a teknika minden mesterfogását ismeri, egyik ötletet a másik után, egyik slágert a másik után alkalmazza és még arra is ráér, hogy a főcselekménynyel párhuzamosan összeházasitsa *Mimiként*, a csendőrezredes unokáját, *Peregh* Lacival, az attaché fidus Achatesével. Két jóizü epizódfigurával is leleményesen tarkitja bolondos történetét. Az egyik *Vutki*, a Csicsakow szolgája, aki muszka-szokás szerint csemege gyanánt eszi a stearin-gyertyát; a másik *Totyinka* kisasszony, a tudós akadémikus nővére, aki szivesen elraboltatná magát valami lovagias magyar zsivánnyal, ha volna bősz haramiákban ennyi vakmerőség.

Márkus érdeme nemcsak a prózában és a helyzetek kieszelésében áll, hanem abban is, hogy kitünő dal-szövegekkel szolgált zeneszerző társának, *Fehér* Jenőnek.

Fehér Jenő munkája elejétől végig kedves, dallamos, sok helyen finom és szép. Egy-egy rövid számát a legjobb francia operett-zene gráciájával ruházta föl. A keringő-ritmus tulnyomó benne, de minden banalitás nélkül. Ez a fiatal zeneszerző tele van melódiával és dallamai természetes bájjal, meglepő könnyüséggel lopják magukat a hallgató fülébe. Formái előkelően diskrétek, hangszerelése szines, tetszetős. A kuplék, dalok és kettősök gazdagon váltják föl egymást ebben a partiturában és egyik szám hatásosabb a másiknál. A magyar nóták is szebbnél szebbek a második felvonásban, ahol a francia és bécsi ritmust kellemesen szakitja félbe a magyar népies elem.

Konti József a zenekar élén elragadó tüzzel és nagylelkü kollegialitással vezette diadalra Fehér Jenő zenéjének minden részletét.

*

A mai premiére fényes sikert hozott *Márkus* Józsefnek és *Fehér* Jenőnek. A Népszinház zsufolásig tömve volt és a közönség folytonos tapsa és hahotája kisérte végig a brilliáns előadást.

A szerzők bizonyosan szivesen adják oda koszorujok egy részét Z. *Bárdi* Gabi asszonynak, aki ma este Tjána szerepében igazi nagy primadonnává nőtte ki magát viharos tapsok és virág-trófeumok közepette. Ez a tüzes szemü, karcsu szép asszony olyan elragadó vervevel játszotta és énekelte szerepét, hogy mindenkit meglepett. Az is igaz, hogy a Népszinház közönsége királyilag bőkezü a jutalmazásban. Bárdi Gabinak ma minden dalát kétszer megujráztatta, sőt a *Galamb-románcot* (a zene legszebb, legpikánsabb számát) *négyszer* kivánta hallani, ami ritkaság még a népszinházi primadonnák annáleseiben is. A második felvonás kezdetén özönlött a tömérdek virág a zenekarból és a szinfalak közül. Egész kocsival toltak be a szinpadra rózsát és kaméliát és egy óriás bouquet fehér jácintokból összefont grófi koronát tüntetett föl.

Pompás figura volt *Németh* a muszka tudós szerepében és *Csatay* Zsófi a vén kisasszony alak-

gyobb figyelemben részesittessenek. Ezen a pusztán körülbelül 15.000 hold futóhomok van. Ezért óhajtandó, hogy a szőlőtelepitések ne maradjanak oly kicsiben, hanem legalább ez a 15.000 hold futóhomok ültettessék be szőlővel. Figyelembe veendő különösen még az is, hogy az ottani községek lakossága az utóbbi években nagyon szaporodik, ugy hogy a lakosság ma már a szük határok közé szoritott kis községekben nagyon nehezen, vagy egyáltalán meg nem élhet. A tételt különben elfogadja.

Szabó Imre előadó referálása alapján a Ház megadta az átruházási jogot s a költségvetéssel kapcsolatos jelentéseket tudomásul vette.

Elnök: Jelenti, hogy a Ház a földmüvelésügyi költségvetést részleteiben is megszavazta. (Élénk éljenzés.)

A vallás- és közoktatásügyi költségvetés.

Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter: Mindjárt a vita legelején szólal föl. Hogy melyek azok a sarkelvek — ugymond — amelyek a közmüvelődési kormányzat terén vezetik, mi az a céltudatos, határozott irány, amelyet a legkisebb részletes munkában is minden habozás nélkül követ, erre hosszasabban kiterjeszkedni nem akar, mert erre nézve már többször volt alkalma nyilatkozni. Nem lesz azonban felesleges bizonyos dolgokat mégis, ha talán esetleges ismétlés lesz is, itt e Házban hangsulyozni. Sarkcsillagom, t. képviselőház, amely felé a magyar kulturpolitikának akár szélesebb területéről, akár legkisebb zugából tekintek, mindig az a lélekemelő gondolat, hogy *állami és nemzeti egységünk* előfeltételét a kulturintézményekben, a hazafias érzésekben, a közös törekvésekben és eszményekben összeforrott magyar nemzeti kultura képezi. (Élénk tetszés és éljenzés). A céltudatosan választott irány pedig, amelyet soha szem elől nem tévesztek, az, hogy soha egyetlen egy reformmal, egyetlenegy lépéssel se közösitsük ki magunkat az emberiség egyetemes müvelődésének közösségéből. Ezek a vezérgondolatok szabjak meg az utam irányát.

Külföldi intézményeknek puszta átültetése, egyes szaktudósok ki nem forrott elméleteinek vakmerő megvalósitása bennem támogatóra nem talál. (Élénk tetszés és helyeslés.) De igenis mindnyájunk nemes becsvágyát képezheti, hogy ha gyökeres rendszerváltoztatást iktatunk a törvénytárba, például, hogy kiragadjak egyet: a középiskolai oktatás terén, akkor az legyen olyan, hogy az hosszabb ideig birjon az állandóság karakterével.

Nekünk is ki kell venni ezen egyetemes tervelő és gondolkodó munkából az osztályrészünket, és merem mondani, ki is veszszük azt.

(Párhuzamos előkészités.)

Általában t. képviselőház, a reformalkotások terén az én fővezérelvem, és ezt kérem, méltóztassék figyelembe venni és esetleg birálatok tárgyává tenni, az előkészités egysége, párhuzamos koncepciója. Mert a nemzeti közoktatás szálai egymással szoros összefüggésben vannak, egymással összekapcsolva állanak. Egyes intézmények, különféle iskolafajok annyira egymásba kapcsolódnak, hogy a párhuzamos előkészités mellőzhetetlen; pl. a midőn a középiskolai reformmal foglalkozunk, ezzel kapcsolatosan feltétlenül a polgári iskola reformjával is kell az előkészités stádiumában tisztában lennünk. Vagy, ha pl. most a polgári iskola reformja vétetett tárgyalás alá az előkészités munkájában, ott van azonnal a minősitési törvény, amelyen változtatni kell, a párhuzamos munkáknak tehát egész sorozata kapcsolódik és fonódik össze. El merem mondani, t. képviselőház, hogy első szaktanácsommal a közoktatási tanácscsal és a tanügyi férfiak igen buzgó közremüködése mellett, sőt azt is merem mondani, friss energiájával dolgozunk az előkészitő munkálatok egész sorozatán, és merem állitani, hogy a népiskolai tanterv, a tanitó- és tanárképző, és a középiskolai tanterv, a polgáriiskola reformja, a felsőbb leányiskolák reformja, mint érett gyümölcs kerülnek ki igen rövid idő alatt és foglalkozhatik velük az egész közvélemény, és remélem, fokozatosan a képviselőház is azokkal, amelyek nem a rendeleti utra tartoznak a most felemlitett tárgysorozatból.

(Katolikus autonómia, kongrua.)

T. Ház! Ezek körülbelül azok, amelyeket általánosságban kötelességem volt a t. Ház előtt felfejteni. És most, mielőtt tanügyi politikám részleteire térnék át, a t. Ház engedelmével tárcám *valláspolitikai* részének egyes kérdéseiről kivánok néhány szót szólani. (Halljuk! Halljuk!) T. Ház! Ha az állam és egyházak közti viszony, a felekezetek közti béke, a *katolikus autonómia és katolikus kongrua* ügyét csak általánosságban kivánnám érinteni — amint nem is volna helyén itt részletesen foglalkozni velük — akkor csak azt ismételhetném, amit ezekről az igen t. miniszterelnök ur oly pregnánsan és szabatosan a t. Ház elé terjesztett. Ahhoz csak annyit teszek, hogy a katolikus autonómia és katolikus kongrua a maguk illetékes fórumai előtt tárgyalás anyagát képezvén, a kormány hivatalos feladata akkor fog az autonómia kérdésében előállani, mikor majd ezek a munkák be lesznek fejezve. A katolikus kongrua ügyében pedig csak egy körülményre vagyok bátor a t. Ház figyelmét felhivni, a legujabb felségelhatározásra, mely a lelkészi jövedelem kiegészitéséről szóló 1898: XIV. törvénycikk előnyeit a bevallások tekintetében kiterjesztette a katolikus lelkészek kongruájára is. És szólnom kell e pontnál a lelkészi jövedelem kiegészitéséről szóló 1898: XIV. törvénycikk 10. §-ának végrehajtásáról is, mert ez széles köröket érint és e tekintetben határozott nyilatkozatot tenni szükséges. (Halljuk! Halljuk!) A hivatkozott törvény 10-ik §-a azt rendeli, hogy a lelkészi jövedelem kiegészitése az állami költségvetésben e célra felvett javadalmazás terhére 9 év alatt történjék és pedig az első 3 év alatt fokozatosan a 2-ik §-ban emlitett összes lelkészek jövedelmének 1200 (4-ik §.), illetve 600 koronára (5-ik §.), a további 6 év alatt fokozatosan 1600, illetve 800 koronára.

T. Ház! Én akkor, midőn ezen törvényjavaslatot itt a Házban tárgyaltuk, többször hangsulyoztam, a pénzügyi bizottságban is kimondottam, hogy ezt a törvényt, ha a pénzügyi helyzet megengedi, *időben is, összegben is hamarább* akarjuk végrehajtani, azaz nem akarjuk bevárni a három, illetőleg a hat évet, (Helyeslés), s azt sem akarjuk, hogy az illető összeg fokozatosan állapittassék meg, hanem mihelyt a pénzügyi helyzet megengedi, a kormány igen természetesen kötelességének tartja ezt rövidebb idő alatt is végrehajtani.

Ezt kifejtettem és kifejeztem már a pénzügyi bizottságban, kifejeztem a törvényjavaslatban az akkori tárgyalások alkalmával és most csak ismételhetem.

T. Ház! A jelen budgetbe felvettem 600.000 forintot a katolikus lelkészek, és 250.000 forintot a katolikus lelkészek jövedelmeinek és azon lelkészek jövedelmeinek a kiegészitésére, akik már eddig is 800 forintig kapták kiegészitett jövedelmüket. Tehát összesen 750.000 forint van e cimén felvéve a költségvetésbe. Amikor igy összeállitottam a budgetet, hogy 500.000 forintot vettem a katolikus lelkészek jövedelmeinek kiegészitésére, ezt abban a feltevésben tettem, hogy *már talán ebben az esztendőben 600—600 forintra meg is kezdhetem a kiegészitést.* De méltóztatik tudni, hogy a kimutatásokat, hol a felszámitandó jövedelem és a levonandó kiadások taxative fel vannak sorolva, a meghozott törvény értelmében most kell még összeállitani; a szükségletet tehát ma még biztosan meghatározni nem tudjuk. Ennélfogva, mikor majd a szükségletet meg tudom határozni, akkor fogom csak látni azt, hogy milyen összeggel kezdhetem a kiegészitést. Én természetesen azon leszek, hogy *már az idén 600 forintnyi összeggel*, vagy legalább is azt nagyon megközelitő összeggel kezdhessem. Meg vagyok győződve — minthogy ezt előre egészen fixirozni nem lehetett — ha itt tulkiadás lesz, a t. Ház e tekintetben a felmentvényt nekem meg fogja adni; mert hiszen jobb célra a pénzt talán nem is lehetne forditanunk. (Helyeslés a Ház minden oldalán.)

(Tanügyi politika.)

Ezek után áttérek tanügyi politikám fejtegetésére. Először is a felső oktatásról kivánok szólani. Kifejtettem már itt a Házban többször, és elvem most is az, hogy *a felső oktatásnak organikus törvénynyel való szabályozását* tartom elkerülhetetlenül szükségesnek. Megmondtam már akkor, amikor először igen bőven fejtegettem a kérdést, hogy határidőt arra, hogy mikor nyujtsunk be törvényjavaslatot e tárgyban, nem fogadhatok el, mert oly nehéz, bonyolult és szövevényes a kérdés, hogy terminussal nem köthetném meg magamat az egész felső oktatásnak törvénynyel való szabályozására nézve. De annyit mondhatok, hogy az előmunkálatok már a legszerényebben folynak.

De, t. képviselőház, ennek megalkotása előtt nem zárkózhatom el a részletes kérdéseknek, ha kell törvényhozási, de mindenesetre több kérdésnek rendeleti uton való szabályozása elől sem. Mindjárt legelőször felemlitek egy dolgot, t. képviselőház, a munkaidő és szünidő kérdését.

Hát, t. képviselőház, a szorgalmi idő jó kihasználása és az aranyos munkaszünet mellett az iskola legjobban érheti el céljait. Azt a szünidőt, amely ma az egyetemen van, tarthatatlannak vélem. (Helyeslés.) Ez nézetem szerint elhibázott rendszer, mely a félévet január végén, illetőleg február elsején kezdi. A beiratások tartanak 14 napig, következőleg február 15-én, mondjuk 20-án kezdődnek ismét az előadások, — mert ilyenkor folynak az aláirások is, — aztán következik ismét a husvéti vakáció, ugy, hogy tulajdonképp a leghosszabb szorgalmi idő szeptember 23-ától körülbelül december 15-ig tart.

Hát, t. képviselőház, én tovább nem tarthatom fönn ezt a rendszert. Habár a legjobb intenciók vezették is hivatalbeli elődeimet, mikor a félévet januárra tették, nézetem szerint ezen okvetetlen változtatni kell, hisz e rendszer mellett még a tanároknak sincs tulajdonképpen vakációjuk, mert folytonos szakgatott előadási ciklusok vannak és ha más nem, az aláirások és beirások tartják vissza a komoly tudományosságtól a tanárokat

---

jában, *Szirmay* az attachét szokott eleganciájával játszotta, *Gazsi* Mariska kedvesen mókázott, mint Mimike, *Vidor*, *Lubinszky*, *Tollagi* és *Ujvári* a csendőrhadnagyot. az ezredest, a muszka inast és a csendőrkáplárt tette mulatságossá.

Ha még megemlitjük, hogy a népszinházi ballerinák kecsesen járták el a második felvonásban a szentjános bogarak táncát és a magyar verbunkost, hogy a dekorációk fényesek voltak (a teli hold pompás pofákat vágott az erdei scéneria fölött) és hogy a szerzőket (akik három babérkoszorut kaptak) vagy huszszor szólitották a lámpák elé: hüségesen beszámoltunk a mai zajos premiére történetével.

A bukás.

— A *Budapesti Napló* eredeti tárcája. —

Irta: *Holló Márton.*

Ott ragyogott a főtéren a hatalmas cégtábla: *Porg Ádám füszer- és csemegekereskedése.* Remek, nagy üzlet, két szép auszlággal. Bent örökös sürgés-forgás, sokadalom, különösen délelőtt és alkonyat fele, amikor alig győzte kiszolgálni a sürgő-forgó hangos vásárlókat a személyzet. Pedig kitett vagy egy tucatot a sok alkalmazott, segéd, inas, üzletvezető. Még a kasszánál is külön egy kisasszony, a mellékhelyiségben pedig Porg mellett egy ügyes könyvelő és a praktikáns. Ott tárgyalt a főnök az ügyfelekkel, akikkel bonyodalmasabb összeköttetésben állott, a környékbeli kiskereskedőkkel, szatócsokkal, akik bebevetődtek néha a városba. Csaknem az egész vidéknek ő szállitotta a gyarmatárut, ugy hogy az embereinek alig volt pihenőjük. Ha végeztek a helybeli népséggel, már várt rájuk a csomagolás, expediálás, a posta, a vasut számára. De azért nem zugolódtak. Aki Porghoz került, az elégedett, boldog ember lett, nem érezte a munkát. És ehhez nem kellett Porgnak sammi bübái, boszorkányság, csak egy kis egyszerü fogás: humánusan bánt azokkal, akiket a véletlenség a szolgálatába vezetett. Jóindulattal, elnézéssel volt irányukban, kedvet csinált nekik az élethez. Már amikor megfogadta őket, bizalmat öntött beléjük.

— Nálunk addig maradhat, amig csak akarja.

Ez volt a beiktató beszéde egy barátságos, biztató kézszoritás mellett s az uj ember vagy hirből tudta már, mi ennek a mondásnak a jelentősége, vagy a társaitól értesült róla. Annyi bizonyos, hogy Porg Ádám még senkit sem kergetett el magától, s tőle csak önállóan szárnyra kelni, házasodni mentek el az emberek.

Künn a világban is csupa tisztesség, tekintély járt Porggal, közügyekben, kereskedők társulatában az elsők között volt a helye. Kaszinóban aki kártyához ülhetett vele, jól érezte magát, mert melegség, derü támadt körülötte.

Este, vacsora után, ha a piacon sétált Porg, elől a nevelőkisasszony a gyerekekkel, utánuk ő maga az asszonynyal, akkor megnézték őket és meg is fordultak utánuk a járókelők, hogy még egy pillantást vessenek rájuk. Meg is jegyezgették:

— Szép, uri család, gazdag nép.

— Nagyszerü ember!

— Milyen sokaknak ad kenyeret!

— Milyen kedves, aranyos gyerekek!

Azt is mondták:

— Gyönyörü asszony!

De nem minden fentartás nélkül, mert igy is szólt valaki:

— Hideg, gőgös teremtés.

És ilyes nézetet sokan vallottak a városban, főképpen azok az asszonyok, akikkel a szép Porg Ádámné nem nagyon sietett ölelkezni. Tagadhatatlan, kissé tartózkodó természet volt s amint dus fekete hajtól árnyékolt tejszinü komoly arcával, bágyadt, előkelően mozduló sugár termetével előtünt, férfinak, asszonynak bizonyos korlátot szabott ki egész lénye. Az ura, akihez mint leány is távoli rokonságban állott, a fővárosból hozta el. Szegény volt, de csudálatosan müvelt, képzett lélek, tulhalmozva külső előnyökkel is, ugy hogy Porg, amikor rászánta magát a házasodásra, egy pillanatig sem habozott, s egyenesen ő rá gondolt. Határozottan szerelmes is volt belé, s budapesti utazásai során egyetlen alkalmat sem mulasztott volna el, hogy néhány órát ne töltsön a házukban. A szép, komoly Reinhold Olga szinte megérezte, elszegényedett apja, anyja még hozzá is szoktatta, hogy belőle a gazdag Porg Ádámné lesz, nem is volt azért nagyon meglepetve, amikor megkérték a kezét. Legfőlebb azt sajnálta, hogy oda kell hagynia Budapestet, amelyért rajongott. Sokra becsülte, kellemesnek találta Porgot, de aki egyszer pillantott is csak rájuk, nem gondolhatott arra, hogy őket valami magával ragadó, erős szenvedély köti egybe. Porg Ádám a negyvenedik esztendejét járta s az az ellentét, amely az ő kissé kopaszodó feje, a közepesnél alacsonyabb, telt alakja és fiatal felesége válogatott szépsége között mutatkozott, nyugodtabb érzelmeket sejtetett. Reinhold Olga azért kétségtelenül szerette, bizalommal követte az urát, s azt a jólétet, amelyet ezzel a házassággal a sors neki ajándékozott, mint jogos reményeinek a beváltását tekintette.

A város asszonyai, akik nagy kiváncsisággal várták a friss asszony megérkezését — szépségéről már sok jutott a fülükhöz — egy kissé megcsalódtak. Nem a Porg Ádámné szépségét illető várakozásaikban csalódtak, azok tulontul kielégültek, sőt az asszony lesugárzó előkelősége és gazdag müveltsége meglepetésszámba is ment, hanem egyéb történt másképpen, mint ahogy gondolták. Ők ugy hitték, hogy az uj asszony szoros barátságot fog tartani velük s egy kis változatosság csöppen bele az életükbe.

A fiatal Porgné eleinte, ahogy már az igy szokás, ismerkedett, látogatott, hozzá is eljöttek a hölgyek, de ebből nem lett nagy barátkozás. Mindig hosszabb szünetek következtek egy-egy vizitelésre, meg mindig nagyobb füllentések, be-

is. Hát, tisztelt képviselőház, ezt rendeleti uton fogom tenni, mint ahogy eddig is rendeleti uton történt a dolog. Én csak azért nem adtam eddig ki a rendeletet, mert meg akartam hallgatni az egyetemeket ebben a kérdésben, de most már semmi sem tart vissza attól, hogy a jövő tanévtől kezdődőleg ezt a kérdést igy rendezzem.

Az elméleti jog- és államtudományi államvizsgára vonatkozó törvényjavaslat ma már a t. Ház asztalán lenne, azonban a két protestáns egyház konventje megkeresett engem arra nézve, hogy a törvényjavaslatom előadói tervezetét közöljem velük, és igy közöltem is, most várom ezen vélemények beérkezetét, magam azonban bizonyos alapelvekre nézve teljesen tisztában vagyok.

Először is, t. Ház, én magában a tanmenetben az egyes főtárgyakból a kötelező kollokviumi- illetve részben szemináriumi gyakorlatnak vagyok hive; (Helyeslés.) óhajtom, hogy bizonyos főtárgyakból, — nem akarom részletezni, — a kötelező kollokvium hozassék be. (Helyeslés.) Második elvem a kötelező tudorság megszüntetése. Harmadik elvem az, hogy a tudorság tudományos jellegü fokká szervezendő át, és pedig ugy a jog-, mint az államtudományi tárgyakból kisebb csoportokra osztva, ugy, hogy ez az intenziv tudásnak igazi mértéke lehessen.

Az államvizsgálatok ujjászervezendők és pedig egy államvizsgálat legyen csak, de két egymást kiegészitő vizsgálat keretében, t. i. a jogtudományi és az államtudományi csoportra vonatkozólag. Ezzel a bifurkáció, azaz a külön jog- és külön államtudományi képesités megszünik, mert tarthatatlan dolog, hogy a közigazgatási pályára készülőknél a jognak főtárgyai nem szerepelnek. (Helyeslés.)

A praktikus vizsga, ugy hiszem, egységes jogi vizsga lesz, mert hiszen a külön ügyvédi és külön birói vizsga helyén lesz egy egységes gyakorlati vizsga, ami aztán ugy az ügyvédi, mint a birói pályára képesit. Ez az igazságügyminiszter ur hatáskörébe tartozik.

Az államvizsgáló bizottságot a tanintézettől függetlenül óhajtom szervezni, de ismétlem, hogy a bizottságban az elméleti erőknek akarok tulsulyt biztositani, mert ennek a vizsgának par excellence mégis elméleti vizsgának kell lennie.

Azután, tisztelt Ház, megállapittatnak ezen törvényjavaslattal azon feltételek és követelmények, amelyeknek igazolása előfeltétel arra, hogy az egyes jogakadémiák az államvizsgára jogosító végbizonyitványt kiállithassák, mert természetes dolog, hogy ezeket a feltételeket a törvényben meg kell határozni. Nagy sulyt helyezek arra, hogy legyenek végre olyan jogiskoláink, amelyek valóságos kulturális gócpontok legyenek, mert én, amennyire hive vagyok a a politikai centralizációnak és itt nem értem az adminisztrativ centralizációt, épp oly ellensége vagyok a kulturális centralizációnak. Én azt akarom, hogy kulturális centralizáció ne jöjjön be ebbe az országba, hogy az egyes vidéki városok valóságos müvelődési gócpontok legyenek. (Élénk helyeslés.) És az egész müvelődési politikámat képtárak, muzeumok letesitésével stb. oda irányozzam, hogy ilyen erős magyar közmüvelődési gócpontok teremjenek. (Élénk helyeslés.) Az ilyen jogakadémiák szintén egyik erős láncszemét képezik ennek a rendszernek. Röviden megemlitem még azt, hogy megigértem a Házban, hogy a József-müegyetemnek egészen *uj tantervet* és *szigorlati szabályzatot* adok. Ezt csak annyiban vagyok bátor megemliteni, hogy igéretemet beváltottam, mert az uj szigorlati szabályzat és az uj tanterv a József-müegyetem számára már kiadatott. Az orvos-doktori szigorlatokra vonatkozólag beszüntettük a további intézkedéseket. Addig nem adhattam ki a rendeletet, mig a *reciprocitás* kérdése nem tisztáztatott Ausztriával, amely azonban, mihelyt teljesen tisztázva lesz, nincsen semmi akadály arra nézve, hogy az *uj orvos-doktori szigorlatra* vonatkozó intézkedéseket megtegyük és erre nézve jelzem azt, hogy a főszempontot arra helyezem, hogy a praktikus gyógyászat követelményeinek mindinkább megfeleljen az az orvos-szigorlati szabályzat. Itt felemlitem, hogy az alapvető tárgyakból előbb sikeres szigorlat teendő, akkor aztán bocsáttassanak az ugynevezett klinikai évekre s ehhez még a gyakorlati kiképzés előtt szándékozom még *egy évi kötelező kórházi gyakorlatot behozni.*

(Tanárképzés.)

Különös sulyt helyezek a tanárképzésre és erre nézve méltán kérdezheti a t. Ház, hogy beváltottam-e erre vonatkozólag az igéretemet? Az idei budgetben föl van véve a tanárképzés reformjára bizonyos összeg szeptembertől kezdve. Ezt a rendeletet én addig ki sem adhattam, mig a törvényhozás törvényerőre nem emeli a budgetet. Megmondom egész röviden, hogy melyek azok a főelvek. Először is a mostani tanárképzőintézetet azért nem tartom egészen célszerünek és helyesnek, mert nincsen gondoskodva olyan orgánumról, amely irányitsa és intenzivvé tegye magát a tanárképzést, gondoskodni kell tehát egy orgánumról, amely orgánum ezt az irányitást, a képzésnek intenzivebbé való tételét biztositsa.

A tanároknak, t. képviselőház, itt alkalmazkodniok kell a tanárképzés követelményeihez. Eddig nem mondhatnám, hogy nagyon alkalmazkodtak. A tanárképzési szempontokat speciális tudományos buvárkodás mellett éppugy figyelembe kell venni, mint a tanitás müvészetét. Tehát tanitani s megtanitani az illetőket, az is igen nagy feladat. Ha már van ugynevezett tanárképzőintézet, akkor erre is kiváló sulyt kell helyezni. Például nem tartom egészen helyesnek azt, hogy csak kiszakitott részleteket halljanak az egyetemi előadásokon és teljes összefüggésében a tárgyat magát nem látják, amelyet egész életükön át tanitani lesznek hivatva. Hisz a bölcsészeti hallgatóknak 98 százaléka, akik a tanári pályára készülnek, tehát okvetlenül szükséges, hogy az egyetemi előadások jórésze feleljen meg ezen tanárképzés követelményeinek is. Minthogy egy uj intézményről szól a budgetem, az u. n. egyetem kiterjesztéséről: university extension, erre nézve akarnék néhány kijelentést tenni.

Cambridgeben 25 év alatt félmillió hallgatta és 40.000 bizonyitványt állitottak ki munkás és egyéb iparral foglalkozó embereknek, akik az university extensionban részesittettek. A Societé des amies l'université fejt ki e téren nagy tevékenységet. Bécsben is, ha méltóztatnak körültekinteni, a plakátokon ott vannak az university extension előadásai majdnem minden utcasarkon és pedig előkelő és jeles professzorok előadásáról van szó. Nálunk két intézmény van, a Szabad Liceum és az Országos Nemzeti Szövetség. Én nem kivánok itt utánozni egy külföldi intézményt sem. Nagyon kicsiny az összeg, amely rendelkezésemre áll, de a szerves kapcsolatot keresem a Szabad Liceumban. A fősulyt arra szeretném fektetni az én iniciativámban, hogy a vidékre is kiterjesztessék ez az university extension.

(Középiskolák.)

A középiskolákra térek át és amit szükségesnek tartok még itt is a t. képviselőház előtt felfedni. Értem a gimnáziumokat és a reáliskolákat. A számuk is növekedik ezeknek az iskoláknak. A polgári és szakiskolák is szaporodnak, de azért mindig a gimnázium a legkeresettebb. Természetes dolog, mert a legtöbbre képesit. Egyébiránt egy kis tévedés is van a dologban, sokan azt hiszik, még pedig igen előkelő körökben is, hogy a gimnázium csak jogászoknak képesit és nevel. Hiszen a politeknikumra több gimnazista van beiratkozva.

De kénytelen vagyok kijelenteni, hogy a gimnáziumok eddigi száma ma még nem állapodhatik meg, dacára annak, hogy az abszolut szám nagy, de a territoriális elhelyezés nem felel meg és igy erősebb müvelődési gócpontokon, különösen a megyék székhelyén, ott, hol központok vannak, a gimnáziumok fölállitásától tartózkodni nem fogok, bármennyire óhajtom is, hogy a szabad pályákon keressék meg ifjaink a megélhetési módot. A középiskolákra kiváló gondot forditok, ami természetes dolog, a kormánynak föladatát képezi. A középiskolai tantervet el is készitettem, ahol az az eszme lebegett előttem, hogy az európai szinvonal meglegyen, de magán viselje a nemzeti karaktert is.

Akarok szólni az iskolán kivüli felügyeletről. Legtöbbször üzleties szállásadók azok, akik a felügyeletet az iskolán kivül megnehezitik. Én a fegyelmi esetekből látom, hogy az ifjaknak egy jó részénél az a baj, hogy üzleties szállásadók kizsákmányolják a szülőket. Ezért volnék én nagyon mellette az internátusok és alumniumok szervezésének és e tekintetben nagyon szivesen látnék egy társadalmi akciót.

A képzőmüvészeteknek a középiskolában való tárgyalásában kifejtett akcióról is kell néhány szót szólnom. Nem külön tárgyat akarok én a középiskolai tantervbe bevenni, például a képzőmüvészet történelmét, mert ez távol áll tőlem, de igenis azt akarom, hogy minden tanár a maga szférájában a müvészi érzéket felkeltse. Például remekirók olvasásánál, a történelem előadásánál, az irodalomnál, a geografiánál mennyi mód és alkalom nyilik a müvészeti érzék ébresztésére.

Meg kell emlitenem, hogy a testi nevelés tárgyában azokat, amiket eddig tettem, éppen nem tartom befejezettnek, sőt ezen a téren nagyobb reformokat kell behoznunk és annyit igérhetek, hogy ha a pénzügyi helyzet megengedi, a revideált tantervből a tornára vonatkozó rendelkezéseket egyszerre fogom életbeléptetni mind a nyolc osztályban, mert már most jelzem, hogy a revideált tantervet fokozatosan fogom életbeléptetni az első osztályon kezdve, mig a tornára vonatkozó részt egyszerre. (Helyeslés.)

(Nemzetiségi iskolák.)

A nem magyar nyelvü iskolák számára készitettek tanterveket, mert erre igen nagy szükség van. Ezt kezdeményeztük már és fokozatosan végre is hajtjuk, különösen a szerb, román és olasz iskolákban. Itt természetes, hogy a hazafias szempontra is gondot forditunk, de egyuttal a felügyeletre is. Nem akarom ezt bővebben részletezni, hanem szükségét érzem annak, hogy bizonyos nemzetiségi iskolák felett a felügyelet sokkal szigorubban szerveztessék (Helyeslés a jobboldalon.) és nemcsak adminisztrativ

---

tegség, elfoglaltság és mi egy-más. Az asszonyok meg az ő titkos, érzékeny ösztönükkel rögtön megsejditették, hogy ez az uj menyecske ő tőlük valahogyan fázik. Hát még, amikor a babák kezdtek beköszönteni, akkor maradozott csak el a legtöbb ismerősétől Porgné. Séta közben azonban mégis összetalálkozott velük és olyankor szóba került a dolog.

— Bizony rég nem tetszett már nálunk lenni, mikor lesz már szerencsénk? — kérdezgették tőle nem minden élesség nélkül.

A szép Porgné erre nagy komolyan tudott felelni:

— Ő nem lehet, hogy is mehetnék én, kérem. Rengeteg a dolgom, a gyermekek sem engednek el.

— Azoktól csak lehet egy kis időre szabadulni! — cáfoltak rá az asszonyok, mikor pedig magukra maradtak, kórusban dühöskődtek:

— Mintha nekünk nem volnának gyermekeink! Tudjuk már, ez is csak olyan kifogás, mint a többi!

Porg otthon megemlitette az esetet s biztatta, hogy ne huzódják el nagyon a környezetétől.

— Menjen hozzájuk, nagyon megtalálják szólni. Kereskedő embernek ezt is kerülni kell.

Az asszony minden indulat nélkül mondotta:

— Jobb nekem nélkülök, nem kedvelem őket.

— De hát miért?

— Mert nagyon kicsinyesek, unalmasak.

Sokat nem törődött Porg ezzel az ügygyel, az ő érdeklődését eléggé lekötötte az üzlet. Gondolta magában, ez az asszony dolga, ő tudja, mit csinál. Végre is ő boldog volt vele. Igaz, hogy nem kapott benne amolyan vérbeli üzletasszonyt, — csak néha-néha nézett el az üzletbe — de adott neki két szőke leánykát, és egy fekete, hullámos haju fiucskát — három nagy gyönyörüséget — s teremtett finom, uri kényelmet a házában, amely még sem volt egészen klastromi csöndességben elzárva a külvilágtól. Olykor finom vendégeskedés történt meg benne, szükkörü válogatott kis társasággal, amelyből azonban nem hiányzott soha a ház egy-két régi, hüséges alkalmazottja sem.

Éppen ez a nagy elszigeteltség háborította fel a mellőzött asszonyokat, akik csalhatatlanul érezték, hogy a Porg-ház társadalmi kormányzatát az asszony izlése vezeti. Tehát ez a pesti asszony lenézi, távol tartja őket magától. Jaj de nem szerették!

— De hát mivel különb ez a hüvös, gőgös asszony nálunk?

— Mire olyan büszke?

— Talán bizony nem vagyunk elég müveltek hozzá?

— És ugyan miért tartja magát olyan nagyra? Hát nem az urának köszönhet mindent?

Bizony megszólták, bizony gyülölködtek ellene. Ő pedig nem érezte a maró áramot, poétikus álmodozásai szerint megteremtett otthonában, kertjébe, vagy bizalmas szobájába vonulva, ha nem vágyódott társaság után, élt az olvasmányainak, az ábrándjainak. És ha vendégmüvész, vagy iró jött le a fővárosból szinielőadásra, hangversenyre s érdekesen halovány, nyugodt arcával, élénk szemü, mozgékony ura mellett az első sorban helyet foglalt, nem nagyon érezte, hogy amott kissé hátrább azok az ellene duló-fuló hölgyek végig szeretnének karmolni azon az ő előkelő, fehér arcán . . .

Egy reggel, az első komoly őszi napon, mikor a pjaci akácokat először vonta be a dér, a Porg Ádám üzlete csak nem akart megnyilni. Kilencre járt az idő s a vasajtókat és kirakattáblákat makacsul lefogták a sulyos keresztvasak. Vásár volt s az idegen, falusi népség zsibongó csoportosulással bámészkodott a nagy lakatokra. Egy-két városi alak szó nélkül ment el közöttük a dolgára, valakit aztán mégis megszólitott egy szürös atyafi:

— Instálom alázattal, mikor nyitják meg már ezt a bótot?

— Biz' azt, földi, nem egyhamar!

Az asszonyok, emberek összébb sereglettek.

— Valami baj esett tán?

— Hát csak annyi éppen, hogy ennek a szép nagy üzletnek a gazdáját zsandárok vitték el tegnap fogságba!

— No már no, csak nem lehet az ugy? Nagyon derék ember volt az Ádám ur, nem lehet az igaz.

— Pedig hát az nincs másképp.

Éppen akkor jöttek hivatalos urak s befordultak az öreg üzletvezetővel a kapun.

A népség pedig fejcsóválva, sopánkodva oszladozott széjjel más boltok felé s itt-ott, ahol több ember megállott s csudálkozó, meglepett arccal s heves taglejtéssel tárgyalt, gyakran ki-kihallatszott a zavaros vásári hangok közül:

— . . . váltóhamisitás . . . a tőzsde, a tőzsde . . .

Hihetetlen meglepetés zudult előtte való napon a városra.

Délelőtt tizenegy órakor, amikor a legtöbb vevő szorongott a Porg Adám boltjában s a legnagyobb volt az élénkség, egyszer csak beállit egy zsandár-őrsvezető két feltüzött szuronyu legénynyel.

— Itt találhatom Porg Ádám urat? — kérdezi az őrsvezető.

A munka hirtelen megszünt, a segédek abbahagyták a csomagolást, mindenki élénk figyelemmel fordult a zsandárok felé.

— Ott van az irodában — mondotta nyugodtan az öreg üzletvezető s rámutatott a szomszédos helyiség bejáratára, amikor pedig a három egyenruhás alak arra felé tartott, mindenki azt gondolta, hogy: „Ugyan mi dolguk van ezeknek itten?“

Porg pedig csak akkor emelte fel a fejét az iróasztaláról, amikor fegyverzörgést és nyomban aztán ezt hallotta:

— Porg Ádám ur! . . .

— Mivel szolgálhatok?

Sammitmondó kiváncsisággal kelt föl a te-

szempontból, de szervezeti tekintetben is bizonyos iniciativáktól nem fogok e téren tartózkodni.

A *tanítóképző*-intézetekről is akarok néhány szót szólni. Ezen a téren a mi tantervünk óta roppant nagy haladás történt, épp ezért a tantervrevizió és a módszeres utasítások kidolgozás alatt állanak. Különösen anomáliának tartom például azt, hogy ha a tanítóképző intézeteinkben polgári iskolai és középiskolai tankönyvekből készülnek. Szükségünk lesz pedagogiumok számára készített tankönyvekről is gondoskodni.

(Kereskedelmi oktatás.)

Áttérek a kereskedelmi oktatásra. Elhangzik szórványosan a kívánság, hogy a kereskedelmi iskolák a vallás- és közoktatásügyi miniszter köréből vétessenek ki, és a kereskedelmi miniszter hatáskörébe utaltassanak. Én ezt elvi szempontból ellenzem.

Uj kereskedelmi iskolákra nekünk ma szükségünk nincs, mert a kereskedelmi iskolákba jórészben nem annyira a kereskedelmi érdek vezeti az ifjakat, hanem az egyévi önkéntesség. (Igaz! Ugy van!) Ha majd sikerülni fog a polgári iskolák reformja az egyévi önkéntességgel, a polgári iskola lesz a levezető csatorna és a kereskedelmi iskolákat intenzivebbekké, erőteljesebbekké, jobbakká tehetjük. (Helyeslés.) De az intenziv fejlesztésről most sem mondok le. A szakfelügyelet biztosítására külön főigazgató kreálását tervezem a kereskedelmi iskolák részére, mert lehetetlen az, ami most van, hogy a 37 iskolát egy egyetemi tanár jóformán szivességből vállalja el, kinek igazán itt kell nyilvánosan köszönetet mondanom, mert az csak nem tekinthető díjazásnak, amiért ezt a terhet magára vállalni szíves volt.

Az 1895-iki szervezet és tantervre nézve belátom, hogy sok tekintetben hiányos és ezen terven, ezen szervezeten változtatni is fogok.

Most a kereskedelmi szakiskolai tanárok országos egyesülete az, amely ezen kérdéssel igen behatóan foglalkozik.

Itt meghonositottam egy intézményt, a *tanárjelölteknek* egyetemi oktatását kiegészitő gyakorlati irányu képzést, egyetemi tanárok közreműködése mellett, az V. kerületi kereskedelmi iskolánál. Ez speciális gyakorlati tanárképző intézmény. Szünidei kurzust tartatok ott a tanárok és a szaktárgyakból tanári vizsgálatra készülő jelöltek számára.

Meg kell emlékeznem itt *a rendes tanárok kedvezőtlen fizetési helyzetéről*, mert tizenháromnak van 1400, egynek 1300, negyvennégynek 1200 forint fizetése. A VIII. és IX. fizetési osztályban volnának, egyenlően kellene ezeket beosztani, és én rajta leszek, hogy, amennyire lehetséges lesz, ezen az anomálián segitsek. (Helyeslés.)

A *keleti kereskedelmi tanfolyamról* is kell szólnom, melynek nagy fontosságot tulajdonitok és amely már 8 éve, hogy fennáll. Ennek számára egy uj szervezeti szabályzatot és tantervet dolgoztattam ki és küldtem a kereskedelmi miniszter urhoz, aki e tárgyra még nem válaszolt, de remélem, hogy rövid idő mulva abban a helyzetben leszek, hogy az uj szervezeti szabályzatot kiadhatom. Én itt egy uj keleti kereskedelmi akadémiát akarok szervezni; ennek életképességét bizonyitja az, hogy a tavaly innen kikerült növendékeket mind alkalmazták a Kereskedelmi Muzeum kirendeltségeinél és a Magyar Folyam- és Tengerhajózási Részvény-társaságnál. Hanem az a sajátszerü, hogy annyira meg van a magyar emberben a funkcionárizmus és a hivatal utáni vágyakozás hibája, hogy ezek is mindig csak a keleti Kereskedelmi Muzeum kirendeltségeinél, vagy a Magyar Folyam- és tengerhajózási Részvénytársaságnál keresnek alkalmazást, de a kereskedelmi pályára nem igen hajlandók lépni és ezért önálló kereskedelmi cégeknél nem vállalnak hivatalt. (Ugy van! jobbfelől.) A külügyminiszter urat is megkerestem, hogy a konzulátusoknál alkalmazzák lehetőleg ezeket.

(Leányiskolák.)

A *felső leányiskolákra* vonatkozólag is kell nyilatkoznom. Egészen őszintén kijelentem, hogy az a huszonöt felsőbb leányiskola, köztük tizennégy állami, bizony nem elegendő. A haza és a magyarság jövője függ attól, hogy itt a leányoktatás terén bizonyos nagyobbszabásu akciót inditsunk meg. Állitottam ott is iskolákat, ahol a magyarság erősebben, mintegy jellegszerüen van kidomborodva, mert szükséges, hogy e vidéken is segitőleg közbelépjen. Szeged, Mezőtur, Eger bizonyitékai annak, hogy itt is felállitottam felsőbb leányiskolákat. De tervezek e mellett, mert a parallel akciónak vagyok hive, Brassóban, Besztercén, Nagy-Szebenben, Ujvidéken és Rózsahegyen is. (Helyeslés.) Ezek azok, amelyeket közelebb jelöltem ki ezen intézetek helyeiül.

Ma az intézmény még csak rendeleten nyugszik. Az egész felsőbb leányiskolákra törvény nincsen és éppen ezért a felügyelet nem lehet eléggé hatályos a községi, felekezeti és magán jellegü felsőbb leányiskolánál. Törvényes szabályokra van szükség és éppen ezért a törvényjavaslat kidolgozására kerestem meg a közoktatási tanácsot, mert a tanerők képesitése, javadalmazása és alkalmazása tekintetében szükséges a törvényes intézkedés.

(Népiskolák.)

Áttérek most az elemi népiskolák területére. (Halljuk! Halljuk!) Az organikus előmunkálatok mellett a főgondot az iskolák beléletének fejlesztésére fordítom. Az állami iskolákban pl. a hiterkölcsi nevelés biztositására, a hitoktatók díjazására különös sulyt helyezek. (Helyeslés.) Körülbelül 130,000 forint az, amelyet az elemi iskolákban a hitoktatók díjazására fordítok. A tanítókat szünet nélkül figyelmeztetem, hogy a hazafias és a valláserkölcsi nevelés egyenrangu munka a tanításnál. (Általános helyeslés.)

A nemzetiségi helyi nyelvet, mint fakultativ tantárgyat felvétettem több helyen az állami iskolákba, hogy az a nemzetiségi ifju ott a maga nemzetiségi nyelvét is tanulhassa, ezáltal természetesen jobban is megszereti az állami iskolákat, jobban keresi föl azokat, az erről való gondoskodásom legalább erről győzött meg engem.

(Ingyenes és ismétlő oktatás.)

Lépésről-lépésre megyek az ingyenes oktatás terére. (Helyeslés.) 1414 állami elemi iskola közül 393-ban van ingyenes oktatás. (Helyeslés.) Az ismétlő oktatás területén az egész vonalon rendelkezem ezernel több gazdasági ismétlő iskolával és itt csak teljes elismerésemet és köszönetemet fejezem ki igen t. kollégámnak, a földmivelésügyi miniszter urnak. (Éljenzés.) hogy a gazdasági ismétlőiskolák tekintetében annyi ügybuzgalmat és ügyszeretetet méltóztatott kifejteni. (Helyeslés.) Itt a fővárosban a leányismétlő-iskolákban a háztartási ismereteket hozzam be, mert itt az ismétlő-iskolákban az van a helyén, hogy háztartási dolgokkal is foglalkozzanak. A vidéken azonban az ismétlő-iskolákban leginkább arra fektetem a sulyt, hogy a gazdasághoz szükséges szerek és eszközök elkészitésével foglalkozzanak. (Helyeslés.) Ahol az állami középoktatás van, ott az állami népoktatásról is gondoskodom, mert ezeknek lehetőleg szerves összefüggésben kell lenniök. A népoktatás intenziv fejlesztését célozza az a tervem, hogy oly szemléleti képekkel láttassanak el az iskolák, amelyek egyfelől a szép iránti érzéket, másfelől a hazafias érzést emelik. Az egységes vezetés érdekéből tárgyalásokat folytatok a földmivelésügyi-, a pénzügyi- és a kereskedelmi miniszter urakkal az iránt, hogy az ezen miniszter urak kezelése alatt álló népiskolák az egységes vezetés szempontjából a vallás- és közoktatásügyi tárca keretébe jöjjenek át. (Helyeslés.)

(Polgári iskolák.)

Szükséges szólanom, t. képviselőház, a polgári iskolákról is, igen röviden. Mai szervezetében igen sokan látogatják a polgári iskolát, 18.000 fiu, 24.000 leány, sőt még ott is, ahol középiskolák vannak, ott is szaporodik a létszámuk, amit igen örvendetesnek tartok. Ujvidéken, akik odavalók, bizonyithatják, Nagybecskereken, Szegzárdon a polgári iskolák száma szaporodik, dacára annak, hogy ott középiskolák is vannak és ezek még keresettebbek lesznek, t. képviselőház, akkor, ha a kellő reform keresztül vitetik. Tervezem *az önkéntességi jognak megadását* (Helyeslés.) *a minősitési törvénynek megváltoztatását*, (Helyeslés.) abban az irányban, hogy az általam reformált polgári iskola azután tágabb keretü minősitést, kvalifikacionalis képesitést adjon, mint a mai gimnáziumokéval, természetesen a gimnáziumok nem is valók tulajdonképpen másra, mint azoknak, akik felsőbb oktatásban akarnak részesülni. Ez a gimnáziumoknak a tulajdonképpeni feladata. A polgári iskola reformját nagy gonddal készitem el, t. képviselőház, a középiskolák reformjának tulajdonképpen ez a helyes kiindulási pontja, azt akarom, hogy legyen öncélu intézkedés és előkészitő karakterrel birjon. A közoktatásügyi bizottság elkészült munkájával, azt közzé is tette, az egészen nyilvános, mégis a polgári iskolai egyesület ez ellen állást foglalt. Kijelentem azt, hogy a polgári leányiskolák gyökeres reformját nem akarom. Én az 1878-iki tantervet kielégitőnek tartom, egészen más a felsőbb leányiskola, de a polgári leányiskola gyökeres változtatását nem akarom.

A polgári iskolai tanárok fizetéséről is kell néhány szót szólanom. T. képviselőház, ez legnagyobb fájdalom, a polgariskolai tanárok és a többi tanárok között, — és ezt jóformán magokévá teszik az összes tanügyi körök — nagy aránytalanság van a fizetésben.

Most a *kisdedóvókról* szólott a miniszter, azután áttért a müvészeti politikára.

(Képzőmüvészet.)

Én a mostani és a jövő társadalom müvészeti érzékének és ismereteinek fejlesztésére törekszem. Tiszelt Ház, csak ezen a széles rétegen fejlődhetik a nagy magyar müvészet. Van egy közmondás, hogy nagy hal csak nagy vizben fejlődhetik. Nézetem szerint az igazi magyar müvészet melegágya csak a müvészetért lelkesedni és tenni tudó társadalomban lehetséges (Ugy van! Ugy van!) Hogyha a müvészet folytonosan csak az államra támaszkodik; a mig a müvészet csak olyan felesleges fényüzési cikként szerepel; a meddig a müvészet nem lesz az életnek éltető eleme, egy szükséglete, tisztelt Ház, (Ugy van! Ugy van!) addig itt hiaba ábrándozunk müvészeti életről, (Helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.) addig itt müvészeti élet nem lesz.

Két irányu akciót inditok meg. Először is a jelen társadalmat a kulturális decentralizációt célzó elvemhez hiven minden rendelkezésre álló eszközzel felrázzuk.

És én itt készséggel ismerem el a grót *Andrássy* Gyula és *Hock* János vezetése alatt álló *Nemzeti Szalon*nak hasznos müködését is és különösen azt az agitaciót, amelyet ezen a téren és ez irányban kifejtett. A másik eszköz: képtárakat, iparmüvészeti, etnografiai gyüjteményeket állitani fel a vidéken. A jövő társadalmat pedig iskolákban kell előkésziteni. Sikerült legelső esztetikusaink egyikét megnyerni arra, hogy egy mütörténelmi vállalatot vezessen, amelyet aztán Magyarországon terjesztenénk, mert eddig magyar mütörténelem nincsen. Azután a galleriák kincseit megismertetni különböző reprodukciók utján. Gróf Andrássy Tivadar a tavalyi budgettárgyalás alkalmával fölhozta az *Iparmüvészeti Muzeum* és iskola kérdését. Ez is egy olyan dolog, amelyre nagyon szeretném a képviselő urak különös figyelmét fölhivni, mert hiszen a modern müvészi iparra gyakorlandó befolyásról van szó, arról, hogy a modern müvészi ipart létesiteni tudjuk Magyarországon. Nagy sulyt helyeznék én arra, hogy ebben az iparmüvészeti muzeumban ne csak ennek tudományos célja domborodjék ki, amire igen nagy sulyt helyezek, hanem, hogy egyuttal gyakorlati hordereje is minél intenzivebbé váljek. Az iparmüvészet főbb ágainál gyakorlati egyénekre is van szükség, akik azután utasitásokat, utbaigazitásokat adnak, az iparosokkal érintkezésben vannak, továbbá ilyen iparmüvészeti motivumokkal gazdagitják az illetőket. Ebben az irányban a muzeumot kiegésziteni, kitágitani elkerülhetetlenül szükséges. De hát, tisztelt Ház, itt ismét egy őszinte vallomást teszek. Még annyi pénz sem áll rendelkezésemre, hogy szakrényeim legyenek kellő számban, mert hiszen az iparmüvészeti tárgyaknak jó része még szekrényekbe sincsen elhelyezve. Nézetem szerint, az iparmüvészeti iskola tevékenysége szük korlátok között mozog. Itt is tágitani kell, uj tanerők felfrissitésére van szükség az iparmüvészeti iskolának, bármennyire elismerem is a jelenlegieknek hasznos müködését. Az iparmü-

---

kintélyes üzletfőnök s egy lépéssel az őrsvezető felé közeledett.

— Fájdalom, nem jóban jöttünk . . .

— Hát mit kivánnak tőlem? — türelmetlenkedett most már Porg.

— Elfogatási parancsunk van.

— Ki ellen?

— Bizony ön ellen.

— Én ellenem!? . . . Az lehetetlen, az képtelenség! — S vérrel lett tele a Porg Ádám arca, mikor ezt kiáltozta.

— Pedig igy van . . .

És az őrsvezető előmutatta az irást.

Porg sápadtra vált s nyugtalanság lobogott a szemében.

— És miért?

— Azt önnek tudnia kellene, de megmondhatom éppen . . . bizonyos váltók . . . hamis váltók . . .

— Az nem igaz! . . . Az tévedés! . . . Tévedés! . . . — fuldokolta Porg halálos izgatottsággal.

— Már ez nem a mi dolgunk, kövessen bennünket!

A boltban meredten hallgatták a legutolsó kitöréseket, a segédek nyugtalanul huzódtak össze, az öreg üzletvezető pedig besietett az irodába s a kiváncsiskodók előtt betette maga után az ajtót.

Porg a szigoru felszólitásra megdermedve vesztegelt, aztán a sürgetésre fölrezzent.

— De hát igy, magukkal . . . az utcán végig!? . . . Hisz ez rettenetes, kétségbeejtő! . . . — kiáltotta ujra.

— Nem tehetünk másképpen, rögtön velünk kell jönnie!

— Ez a szégyen! Szegény családom, szegény gyermekeim! — jajdult fel ismét az összeroskadt férfi.

Ujra sürgették, arra remegve nyult a kalapja, felöltője után. Mikor a zsandárok közrefogták, hogy a bolt felé kisérjék, még egyszer felriadt:

— Erre? . . . Annyi ember között? . . Őrsvezető ur, az istenre kérem, legalább kocsit! . . .

Rámutatott az udvarra nyiló ajtóra, hogy ott menjenek ki. Arra vezették el. És három zsandár között Porg Ádámmal fényes délben vágtatva rohant végig a városon egy szekér . . .

*

Nem volt tévedés, pedig annyian szerették volna hinni, Porg csakugyan váltót hamisitott. Hamisitott lehetetlen naivsággal. A tőzsde ölte meg. Amikor végképpen zavarba jutott, s nem akarta elárulni kényes helyzetét, rendkivül egyszerü ötlete támadt. Az egész környék üzleti viszonyban volt vele nagyobbrészt váltók segitségével, hát pillanatnyi zavarain ugy segitett, hogy apróbb, néhány száz forintos váltókkal dolgozott, felhasználván a vidéki kereskedők nevét. A lejáratkor egy ilyen váltó kisiklott a figyelméből s az a jámbor szatócs, akinek bemutatták, eszeveszetten rohant fel a kis sárfészek faluból. Soha ő még álmában sem irt alá váltót, esküdözött a bankban . . .

A Porg-ház összeomlott. Porg nem tudott jól halászni a zavarok tavában. Egy hamis kis hal átrágta egy helyen a haltartó zsinegeit s a résen visszacsalogatta maga után társait. Sokan sajnálták, jobb jövőre méltatták. Egy napon kezesség mellett kiszabadult a fogságából. Akkor eltünt.

S a város agyarkodó hölgytársadalma is visszakapta a nyugalmát. A fehér arcu asszony, az ő mély szépségével, méla lelkével szintén elenyészett a szemük köréből. Három szép kis gyermekével elköltözött, de még emlegették néha délutáni uzsonnákon. Azt mondották:

— Hadd szenvedjen. Ugyis bizonyosan ő tette tönkre az urát. Az is okosabban cselekedett volna, ha nem olyan finom dámát visz a házába.

vészeti tárgyakban a külföldnek egyszerüen adófizetői vagyunk. (Ugy van! Ugy van!) Erre áldozni mindenesetre igen hasznos befektetés s itt csak hivatkozom Colbert-re, aki ezt nagyon jól tudta, aki nagy financier volt, Colbert azt mondta, hogy az erre hozott áldozat legtermékenyebb gyümölcse volt Franciaországnak. Nemzeti Muzeumunkról már többször szóltam és most már, midőn nagyon is hosszu időre vettem igénybe a tisztelt Ház figyelmét, nem akarok hosszasabban beszélni. Csak röviden azt vagyok bátor megjegyezni, hogy majd minden muzeumnál arról szokás panaszkodni, hogy nincsen elég hely, ez minden muzeumnál általános tárgy, minálunk azonban ez nem sablonszerü panasz, nálunk tényleg ugy van, hogy helyszükében vagyunk. De én azt hiszem, hogy az uj politeknikum felépitése, az uj országház elfoglalása, az uj szépmüvészeti muzeum felállitása után egy megfelelő kombinációt tudok teremteni, különösen ha az Akadémiából ki fog menni a mostani műtár, ez a helyiség is rendelkezésre fog állani és esetleg tárgyalás tárgyát képezhetni, hogy muzeum céljára felhasználtathassék. Egyszóval, ezekből a kapcsolatokból akarom én a muzeum épitését létesiteni. Addig is a belfejlesztés tekintetében szükségesnek találom, hogy a catalogue resumé-ek elkészittessenek, amelyek nélkül a muzeumot megtekinteni sem lehet. Ezek elkészitése folyamatban van és az első füzet már meg is jelent.

Kötelességet mulasztanék, hogy ha itt e Házban köszönetet nem mondanék Zichy Jenő grófnak (Élénk éljenzés.) azért az expedicióért, amelyet vezetett és aki a muzeum tisztviselőinek, akiket én adtam rendelkezésére, módot és alkalmat nyujtott tanulmányaiknak kiterjesztésére, különösen a muzeumi anyagnak a gyarapitására. Én azt hiszem, hogy a t. Ház helyeslésével találkozom akkor, hogy ha itt e helyen is Zichy Jenő grófnak ezen áldozatkészségéért köszönetet mondok. (Éljenzés.)

Én nem szépitettem előadásomban, hüen adtam elő körülbelül a magyar kulturéletnek a képét. Ismerem a hézagokat, ismerem a fogyatékosságokat, én érzem legtöbbször az előttem álló nagy célok és a rendelkezésemre álló eszközök közötti aránytalanság sulyát. Érzem, hogy bizonyos kulturális beruházások el nem halaszthatók, mert a halasztás bizonyos kulturintézményekre nézve egyenlő a megsemmisüléssel vagy legalább is nagy visszaesés. Kegyes birálatuknál azonban legyenek szivesek tekintetbe venni azt, hogy az én teljesitési képességem erőm fogyatékosságán kivül szabva van azon eszközök határa által, amelyek rendelkezésemre állanak.

Ami erőt, akaratot, energiát, szorgalmat, odaadást Isten nekem és lelkes munkatársaimnak adott, lelkünk egész melegével forditjuk a haza e legféltékenyebben őrzött kincsének, a magyar kulturának gyarapitására. (Helyeslés a jobboldalon.) De, tisztelt képviselőház, ennek hatása csak ugy lehet, hogyha az egész magyar társadalom ezekben a nagy, kibékitő kulturális célokban osztály, felekezet, társadalmi és pártkülönbség nélkül segit támogatni bennünket. Én ezt a nemes, odaadó támogatást kérem a Háztól és a nemzet minden hü fiától a magyar kultura számára. Kérem a tételt elfogadni. (Tetszés és éljenzés.)

Elnök: Az ülést öt percre felfüggeszti.

(Szünet után.)

Boda Vilmos: A nemzeti állam kiépitésére irányuló törekvés a legfőbb alapelv, az az alap, amelyen mindennek felépülnie kell. Ő még függetlenségi pártállásában is a szelid irány hive, akkor azonban, amikor a magyar nyelv szupremáciájáról van szó, ott a legszigorubb álláspontra helyezkedik.

Óváry Ferenc: A népiskolák fontosságát fejtegeti, mert itt nyeri a gyermek egész jövőjére kiható alapnevelését. A főtényező itt a jó, megfelelő képzettségü és elegendő számu tanitó. Sajnos azonban, hogy nálunk még mindig *tanitóhiány* van. Sürgeti az óvódák viszonyának rendezését is és a gazdasági ismétlőiskolák minél nagyobb számban való felállitását mondja szükségesnek, tekintve ezek nagy, ismeretterjesztő hatását. A költségvetést elfogadja. (Helyeslés a jobboldalon.)

Major Ferenc: Az egyetemi épitkezések hibáiról szól. Nincs azokban semmi rendszer. A sebészeti klinika épitkezésére figyelmet kér, hogy az a legmodernebb követelményeknek megfelelően épüljön. Helyteleniti, hogy az orvosi egyetemen minden tanszék párhuzamosan van betöltve s hogy a gyermekgyógyászati tanszék még mindig nincs rendszeresitve az egyetemen. Szól a tiszti és törvényszéki orvosi vizsgálati rendszer hibáiról.

Elnök: A vita folytatását holnapra halasztja s ugyancsak a holnapi ülés napirendjére tüzi ki a *kérvények* tárgyalását.

Az ülés fél három órakor végződött.

BELFÖLD.

Wlassics és a kongrua. A kultuszminiszter mai expozéjában a Ház egyhangu helyeslése mellett azt a fontos és örvendetes kijelentést tette, hogy a nem katolikus lelkészek jövedelmének kiegészitését már az idén megkezdi, még pedig mindjárt hatszáz forinttal, vagy legalább is ezt nagyon megközelitő összeggel. Örömmel üdvözöljük Wlassics miniszternek ezt a bölcs elhatározását. Már a pénzügyi bizottságban is jelezte a miniszter, hogy a pénzügyi helyzethez képest a törvényszabta határidőn innen akarja a kongrua törvényt végrehajtani. Ma ennél is tovább ment és a kongrua-rendezést a rögtön megoldandó feladatok sorában is első helyre tette. A nemzetnek nagy érdeke nyer Wlassicsnak ez elhatározása révén kielégitést. Az alsó papság helyzetének javitása nemcsak a humanizmus parancsa, hanem az egyházpolitikai békét is meg fogja szilárditani. A protestánsok köréből erre nézve felszólitást akartak a miniszterhez a Házban intézni. Wlassics mai kijelentése ezt a sürgetést fölöslegessé teszi. Tárt ajtókat hiába való dolog feszegetni.

Széll Kálmán Bécsben. *Széll* Kálmán miniszterelnök holnap este Bécsbe utazik, hogy *Ernő* főherceg temetésén a magyar kormány képviseletében részt vegyen. Bécsi lapoknak az a hiresztelése, mintha e hó 8-ikára *Lukács* László pénzügyminisztert és *Hegedüs* Sándor kereskedelemügyi minisztert oda várnák a kiegyezési tárgyalások ügyében, csak félreértésen alapulhat. Itteni beavatott körökben legalább ez idő szerint ilyen utitervről nem tudnak semmit.

A becsületes Rádics. *Rádics* Emilián prelátus ur nyilatkozik. Nyilatkozatának az a veleje, hogy ő derék, becsületes férfiu és vádlói mind alávaló rágalmazók, mert:

először nem igaz, hogy *részegen* dobták ki budapesti éjjeli mulatóhelyekről, mivelhogy a prelátus ur sohasem iszik bort;

másodszor nem igaz, hogy egyházi javakat hütlenül kezelt, mivelhogy csak vádolva volt ezzel, de felmentették;

harmadszor, mert nem igaz, hogy a prelátus ur az oroszországi szent szinódushoz állásért folyamodott.

A nyilatkozat nagyon szép, csak egy kevés kommentár kell hozzá, hogy jobban megérthesse mindenki.

Ad 1. Tudomásul veszszük, hogy *Rádics* Emilián prelátus nem volt részeg, mikor egy bizonyos budapesti éjjeli mulatóhelyről kidobták. De hogy kidobták, azt nem tagadja, a minthogy igaz is. Még azt is megmondhatjuk, hogy egy *Dungyerszky* nevezetü szerb ur dobta ki, mivel röstelkedett azon, hogy egy szerb pap nyilvános helyen ugy viselkedik, mint ahogyan *Rádics* prelátus viselkedett. Tehát kidobták, még pedig józan állapotban és teljes papi diszben, rendjelekkel a mellén. Ellenben a *részegség enyhitő körülménye nélkül.*

Ad 2. Tudomásul veszszük a prelátus ur saját szavaiból, hogy vádoltatott sikkasztással, de nem volt ellene elég bizonyiték. A prelátus ur, szóval, a bizonyitékok hiányából él.

Ad 3. Ezt már nem vehetjük tudomásul. Mert ez igaz is, nem is. Igaz annyiban, hogy *Rádics* ur nem irt állásért az orosz szent szinódhoz. Ellenben *Pobjedonoszev urnak, aki tudvalevőleg a szent szinódus főprokurátora.* Ha ez a két dolog nem mindegy, akkor *Rádics* ur most igazat beszél; ha mindegy, akkor *Rádics* ur védekezése kissé alaptalan. Hogy pedig ne legyen kedve a további tagadásra, ezennel adjuk tudtára neki és mindeneknek, hogy levele, amelyben Magyarországot alávalóan legyalázza, megrágalmazza, Oroszországból visszakerült *Magyarországra.* A levél eredetije *jó kézben van.* Es ugy tudjuk, le is fotografálták a bájos kis levélkét és a fotografia egy példányát *a miniszterelnökségen őrzik.*

Egyszóval *Rádics* Emilián derék, becsületes férfiu.

Szalavszky lemondása. *Szalavszky* Gyula, Trencsén vármegye főispánja, lemondott főispáni állásáról s a lemondást a belügyminiszter el is fogadta.

A dalmát helytartóság széjjelrobbantása.

Budapest, április 7.

Dalmácia helytartójáról, *David* táborszernagyról felette furcsa hireket kapott az utóbbi időben a közös hadügyminiszter. Zárából besugták, hogy a helytartó háza *ösmert gyülekezőhelye az osztrákellenes propagandának.* A besugásnak eleinte nem adtak hitelt, később utánajártak a dolognak és gyanus tapasztalatokra jutottak. A helytartó állása megrendült s ennek külső jelét is lehetett látni abból az alkalomból, amidőn *Ferenc Ferdinánd* főherceg Dalmáciában járt. A főherceg *igen hidegen* fogadta a helytartót, sőt mi több, Raguzából Zárába érve *egyenesen hazaküldte a táborszernagyot*, a nélkül, hogy katonás szalutáláson kivül bármily megszólitással is kitüntette volna.

A helytartó nagy botlásairól, amelyek most az egész dalmáciai helytartóság purifikálását vonják maguk után, ezt táviratozzák nekünk:

Bécs, április 7.

Az utóbbi időben sokat beszéltek *David* táborszernagy, Dalmácia katonai helytartójának magatartásáról, melyet a dalmáciai olaszokkal, különösen pedig a montenegróiakkal és a dalmáciai szerbekkel szemben tanusit.

David helytartó neje tudvalevőleg leánya a napokban Budapesten elhunyt *Masirevics* kuriai birónak s mint szerb származásu nő, nagy kegyben áll a cetinjei udvar, a montenegróiak, a dalmátországi szerbek és olaszok előtt, mert *az osztrák politikának és nagy horvát propagandának nyilt ellensége.*

A helytartó neje valahányszor egyik-másik cetinjei politikus, vagy a mint a horvátok mondják, *Nikita* fejedelem egy-egy megbizottja Zárán keresztül utazott, mindannyiszor fényes estélyeket adott a helytartói palotában, melyekre a zárai szerbeken kivül a dalmátországi olaszokat is meghivták.

Ezek a *bizalmas jellegü összejövetelek* igen gyakoriak voltak s *besugták a bécsi külügy- és közös hadügyminiszternek.*

Alig várták, hogy *Ferenc Ferdinánd* főherceg visszatérjen dalmátországi utjából, hogy személyesen meggyőződhessenek a *David* helytartó ellen felhozott vádak alaposságáról.

Maga *Krieghammer* közös hadügyminiszter utazott le a napokban Zárába. Bejárta egész Dalmáciát és kénytelen volt meggyőződni arról, hogy a *David* helytartó ellen felhozott vádaknak csakugyan van alapjuk.

Hogy Dalmáciában tulajdonképpen nem *David* táborszernagy az ur, hanem szépséges neje kormányoz s hogy *a helytartó háza állandó találkozó helye az osztrák-ellenes mozgalmaknak.* E mozgalmakat ellensulyozni és Ausztria érdekében nagyobb tevékenységet kifejtendő, utazott le a napokban *Krieghammer* és az elmult héten *Kaizl* osztrák pénzügyminiszter, aki különféle kedvezményeket, dohánytermelést, dohánygyárat stb. visz le a dalmátoknak.

Krieghammer hadügyminiszter, amint hazaérkezett, azonnal Bécsbe citálta *David* táborszernagyot. *A táborszernagy tegnap érkezett Bécsbe, a honnan alighanem mint nyugdijazott helytartó fog Zárába visszatérni.*

Bécs, április 7.

David táborszernagy, Dalmácia helytartója, és titkára *Nadelli*, ma hosszabb kihallgatáson voltak a külügy- és közös hadügyminiszternél. *David* helytartót, tekintettel széleskörü összeköttetéseire és politikai tapasztalataira, hir szerint *nem nyugdijazzák, hanem Boszniába szándékoznak küldeni. Nadelli* titkárt, aki a dalmáciai olasz törekvéseknek volt nagy támogatója, a külügyminiszteriumban fogják alkalmazni, hol működése jobban ellenőrizhető.

Bécs, április 7.

Dávid táborszernagy, Dalmácia helytartója ma külön kihallgatáson volt a királynál.

KÜLFÖLD.

Roget tábornok vallomása.

— A *Figaro* leleplezései. —

Budapest, április 7.

Uj és becses adatok jutottak ma napfényre a semmitőszék előtt folyt vallomásokról. A *Figaro* mai száma *Roget* tábornokot szólaltatja meg. *Roget* generális keveset mond és sokat cáfol, az utóbbit persze a saját javára. Amit mond, abból a legérdekesebb az a rész, amelyben *lélektani* motivumokból akarta bebizonyitani, hogy *Dreyfus árulóvá lett.* Ez a kisérlet fényes bizonyitékot tesz a francia vezérkar szellemi müveltségéről.

A *Figaro* mai számában azt a vallomást közli, amelylyel *Roget* tábornok *Bertulus* vizsgálóbiró állitásaira válaszolt.

Roget nagyon föl van háborodva *Bertulus* ellen és igy kezdi vallomását:

(A vizsgálóbiró ellen.)

— Kijelentem, hogy *Bertulus* előadása fantáziájának inkább válik dicséretére, semmint igazságszeretetének. Megbotránkozom azon, hogy biró igy tud vallani. Ami a *Henry* ezredessel való jelenetet illeti, a dolog éppen ellenkezőképpen történt: Nem *Henry*, hanem *Bertulus* fakadt sirva, valósággal komédiázott és hősi pátoszszal biztositotta őt arról, hogy szereti a hadsereget. Aztán ujra sirva fakadt és *megölelte Henryt. Henry*nak semmi oka sem volt arra, hogy izgatott legyen, mert a *Walsin*nál elkobzott iratok, melyek a hadügyminisztérium rendelkezésére állot-

tak, egytől-egyig jelentéktelenek voltak. *Henry* a legnagyobb lelkinyugalommal tért vissza a hadügyminisztériumba, ahol a hadügyminiszterrel tudatta, hogy *Bertulus* vizsgálóbiró velem beszélni óhajt. *Henry* bizonyára nem hozta volna el ezt az izenetet, ha érezte volna, hogy kompromittálva van s hogy *Bertulus* indiskrécziójától kell félnie.

Roget ezután igy folytatta:

— Alapos okom volt arra, hogy ne legyen bizalmam *Bertulushoz*. Már a Zola-pör idejében is több biró ezt mondta nekem róla:

— Óvakodjék ettől az embertől! Nagyon rossz ember, iszákos, játékos és folytonosan pénzzavarban van. Vigyázzon, hogy ne essék hálójába!

*Henry*val azt izentem neki, hogy a *Walsin* és *Pays* Margit ellen folyó vizsgálatot nem a hadügyminiszter intézi és hogyha *Du Paty de Clam* is belebonyolódott ebbe a dologba, hát ez csak neki baj. Ha *Henry* bevallotta, hogy buntársa volt *Walsinnak*, hogyan történhetett, hogy sem az igazságügyminisztert, sem a hadügyminisztert nem értesitették róla? Nem megmagyarázhatatlan dolog-e ez? *Bertulus* később nagyon barátságosan fogadta *Henryt*. Nem feltünő-e olyan tiszttel szemben, aki néhány nappal előbb bevallotta, hogy elárulta a hazáját? A vizsgálóbiró hivatali helyiségében a legjovialisabb hang volt mindenféle komoly és mulatságos dologról, üditő italokat hozattak és egymást kinálgatták. A jelen volt *Junek* kapitány, *Walsin-Esterházy* és *Tizenac* megerősithetik állitásomat. Midőn *Bertulus Junek* kapitányt és *Henry* ezredest kisérte, a következőket mondta *Walsinről*:

— Akármit mondhatnak erről az emberről, mondhatják róla, hogy pénzzavarral küzd, hogy erkölcse romlott, de azt még sem mondhatják róla, hogy áruló!

Roget azután azt mondta: nem igaz, hogy a vezérkar *Walsint* kémszolgálatra használta. *Walsin* nem az az ember, aki ingyen végez szolgálatot, azt pedig senki sem tudja bebizonyitani, hogy *Walsin* vezérkari alkalmazott cimén fizetést huzott volna. Sokkal valószinübb, hogy *Walsin a Dreyfus-szindikátustól huzott fizetést*, amely arra használta őt fel, hogy a vezérkart gyanusitsa.

(Hogyan lett Dreyfusból hazaáruló?)

Az elnök kérdésére, mi késztethette *Dreyfust* arra, hogy árulást kövessen el, *Roget* tábornok a következőket válaszolta:

— *Dreyfus* a katonai vezérkari iskolában kilencedik volt, pedig tehetségével és előmenetelével megérdemelte volna, hogy a legelsők között legyen. Az egyik vizsgálóbiztos majd hogy meg nem buktatta a vizsgálaton s azt mondta róla, hogy a vezérkari szolgálatra teljességgel alkalmatlan. *Dreyfus* néhány nap mulva megkérdezte a vizsgáló-biztostól, hogy miért van róla ilyen rossz véleménye, amire a biztos a következőket felelte neki:

— Először azért, mert valamennyi bajtársa gyülöli önt; másodszor azért, mert ön elég ügyetlenül ugy nyilatkozott, hogy Elzász sokkal boldogabb Németország alatt, mint amilyen Franciaország alatt volt és harmadszor azért, mert az ön viselkedése botrányos.

Dreyfus azt hitte, hogy a biztosból zsidógyülölet szól s ezt többször ki is fejezte. *Dreyfus* mégis bejutott a vezérkarba, de itt nem tudta magát kedveltté tenni, ami annyira bántotta, hogy folytonosan nyomott hangulatban volt s mindenki természetesnek fogja találni, hogy *ebben a hangulatában áruló lett*. Ehhez járult még az is, hogy vagyona nem volt elég nagy, hogy minden passzióját kielégithette volna. *Dreyfus* sokat és nagy összegekben játszott és költséges szerelmi viszonyai voltak. Még a pör folyamán konstatálták, hogy *Dreyfus*ért apósa igen nagy összegeket volt kénytelen kifizetni.

(Roget nyugdijban.)

Az *Aurore* fönntartással közli azt a hirt, hogy *Roget tábornokot nyugdijazták*.

(Ki a leleplezések szerzője?)

A párisi *Figaro*nak főszerkesztőjét megidézték szombatra az esküdtbiróság elé, hogy a semmitőszék titkos kihallgatásairól szóló jegyzőkönyveknek közléséért helyt álljon. Párisban persze még mindig azon törik a fejüket, hogy *ki a leleplezések szerzője?* Most azt vélik tudni, hogy az indiskreció, amely a *Figaro*nak lehetővé tette a tárgyalásokat szellőztetni, a *Dupuy-kormány egyik tagjától ered. Dupuy* maga ugyanis a *Petit Journal*nak némely titkos akták közlését meg akarta engedni, oly célból, hogy a *Dreyfusisták ellen vértezve legyen*. Hogy ezt a tervet meghiusitsa, most *egy másik tagja a Dupuy kormánynak átadta a Figaronak az összes aktákat*. Komoly törvényszéki vizsgálat e miniszter ellen azonban nem képzelhető, mert ez a *Dupuy*-kabinetet könnyen megbuktathatná.

(A közvélemény.)

Drumont a *Libre Parole*ban nyilt levelet intéz *Lebret* igazságügyminiszterhez, melyben fölszólitja, hogy *akadályozza meg a Figaro további közléseit* a semmitőszék tárgyalásairól. *Quesnay de Beaurepaire* azt mondja az *Echo de Paris*ban, hogy bármint határozzon is a semmitőszék, *Roget* és *Cavaignac* vallomásai rendithetetlenül megállnak.

A *Gaulois* azt hiszi, hogy ha már *Roget* adatai is annyira megállapitják a bünösséget, micsoda világosság áradhat ki a titkos *dossier*ből. *Clémenceau* az *Aurore*ban és *Yves Guyot* a *Siècle*ben hasábos cikkekben kritizálják *Roget* vallomását. *Jaurès* a *Petite République*ben rámutat arra a föltünő körülményre, hogy *Cavaignac* és *Roget most megint csupán a bordereaura hivatkoznak*, hogy *Dreyfus* bünösségét bizonyitsák, miután a többi érveléseik csütörtököt mondtak.

*

Páris, április 7.

A *Temps* szerint *Bertulus* kijelentette, hogy nem lepte meg *Roget* vallomása, aki *Esterházy* és hamisitó bandájának védőjéül tolta fel magát. Bertulus követelni fogja, hogy szembesitsék őt *Roget* tábornokkal. *Henry* vallomására nézve bizonyitékai vannak.

Dreyfus neje a *Temps*ben kijelenti, hogy *Roget* tábornoknak az az állitása, hogy férje játékos és tékozló volt, már az 1894-iki pörben meg lett cáfolva.

Páris, április 7.

Cabannes, Esterházy ügyvédje *Zurlinden* tábornokhoz levelet intézett, amelyben tiltakozik az ellen, hogy a *Figaro* közölte annak a katonai vizsgálótanácsnak az aktáit, amely Esterházyt elitélte.

Du Paty de Clam ezredes egy *Freycinet* hadügyminiszterhez intézett levelében ismét azt kivánja, hogy az ellene emelt vádakkal szemben igazolhassa magát.

Páris, április 7.

Dreyfus apósa, *Hadamard* határozottan megcáfolja *Roget* tábornok vallomásának a *Figaro* mai számában közölt azt a részét, amely szerint a Dreyfus-pör tárgyalása során konstatálták, hogy *Hadamard*nak meg kellett fizetnie Dreyfus adósságait, aminek nem igen örült. *Hadamard* jelenti, hogy *Rogetnak ez az állitása teljesen valótlan*.

Páris, április 7.

Reinach a semmitőszék első elnökének, *Mazeau*nak levelet irt, amelyben tiltakozik *Roget* tábornoknak a *Figaro* mai számában nyilvánosságra jutott vallomása ellen és szembesittetni óhajt a tábornokkal.

HIREK.

Budapest, április 7.

— **BUDAPESTI NAPLÓ. Március 31-én** uj előfizetés nyilt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztassanak a megujitásról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— **Személyi hirek.** *József Ágost* főherceg holnap *Kisjenő*ről elutazik *Ernő* főherceg temetésére. — *Hegedüs* Sándor kereskedelemügyi miniszter ma éjfélkor az expressvonattal Konstantinápolyból visszatér Budapestre.

— **A miniszterelnök adománya.** *Széll* Kálmán miniszterelnök a *Ferenc Ferdinánd* főherceg védnöksége alatt álló *Bécsi Magyar Egyesületbe* 100 forinttal belépett alapitó tagnak. Az egyesület, mint Bécsből jelentik, legközelebb illő módon fogja megköszönni a miniszterelnök pártfogását.

— **Uj királyi tanácsos.** A király *Szitnyai* Józsefnek, Selmec- és Bélabánya szabad királyi város polgármesterének, e minőségében szerzett érdemei elismeréséül a királyi tanácsosi cimet adományozta.

— **Ki lesz az erdélyi református püspök.** Az erdélyrészi református püspöki székért két jelölt küzd csak ezentul: dr. *Bartók* György és *Szász* Gerő. *Bartha* Lajos ugyanis a tegnap Kolozsvárott tartott értekezleten bejelentette, hogy a jelöltségtől visszalép. Pártjának nagyobb része kijelentette, hogy Bartók György pártjához csatlakozik.

— **Az isaszeghi csata emléke.** A müegyetemi ifjuság Isaszeghen, április 9-én délelőtt tiz órakor a honvédsiroknál emlékünnepélyt rendez. Az ifjuság meghivta az ünnepélyre a politikai és társadalmi köröket és mindenütt örömmel igérték meg részvételüket. A rendezőség gondoskodott a kiránduló közönség kényelmes utazásáról és ellátásáról. A társaság reggel 7 óra 50 perckor indul a keleti pályaudvarról és 9 órakor érkezik meg Isaszeghre, ahol ünnepiesen fogadják őket.

— **Április tizenegyedike.** A közoktatási miniszterium és a fővárosi tanács leiratban utasitotta az iskolaigazgatókat április 11-ének hivatalos megünneplésére. Ennek következtében április 11-ikén valamennyi tanintézetben szünet lesz és a legtöbb helyen iskolai ünnepélyeket rendeznek. A hivatalos főistentisztelet kedden délelőtt 10 órakor lesz a budavári koronázó Mátyás-templomban, ahol meg fognak jelenni a kormány képviselői és a magasabb állami hivatalok tisztviselői. Az ünnepi nagy misét dr. *Nemes* Antal budavári plébános tartja. — Az ország kereskedői és iparosai nincsenek azonban tisztában azzal, hogy e napon kötelező-e a munkaszünet, be kell-e zárni a boltot és lehet-e folytatni a munkát? Az április 11-iki nemzeti ünnepen a boltot nyitva lehet tartani és ipari munkáját mindenki folytathatja. A vasárnapi munkaszünet rendelkezései e napon nem kötelezők s csak a törvényhozás és az iskolák ünnepelnek.

— **Kitüntetés.** A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király *Torkos* László budapesti állami felsőbb leányiskolai tanárnak a tanügy terén szerzett érdemei elismeréseül az igazgatói cimet adományozta.

— **Vilma királynő férjhez megy.** Hollandia szép, ifju királynőjét ismét férjhez adják, ezuttal már isteu tudja hányadszor. A *Daily Mailnak* ugyanis egész határozottsággal jelentik Amsterdamból, hogy április 12-én nagy diszebéd lesz a királyi palotában, amely alkalommal hivatalosan ki fogják hirdetni *Vilma* királynő eljegyzését *Wied* Vilmos herceggel.

— **Rákóczy halálának évfordulója.** *Konstantinápoly*ból irják, holnap, április 8-án, mint minden évben — meglátogatják az ott lakó magyarok *II. Rákóczy* Ferencnek a galathai lazarista-rend templomában elhelyezett hamvait. Mint az alább közölt sirfeliratból is kitünik, 164 éve lesz holnap, április 8-án, hogy Rákóczy meghalt. A sir feliratát, melyet még sem a hirlapok, sem pedig lexikon soha sem közöltek, *Floris* Áron, illetve *Ballagi* Aladár egyetemi tanár szivességéből közölhetjük, akik személyesen jártak lent Konstantinápolyban:

Hic Requiescit Franciscus
II. Rákóczy Dei Gratia Electus
Transsylvaniae Princeps,
Partium Regni Hungariae
Dominus Et Siculorum Comes,
Aetatis suae XII. a matre
Avulsus Per Carceres, Per Exilia,
Et Per Varia Vitae Discrimina Aductus
Hic Requiescenti Matri
Per Mortem Redditus. Quietam
Quam Vivus Ignoravit In Domino
Reperit Anno Salutis MDCCXXXV.
Octava Aprilis Aetatis Suae LIX.

A gyönyörü szürke gránit sirkő az oltár előtt van elhelyezve.

— **Ungmegye küldöttsége.** *Széll* Kálmán miniszterelnöknél ma délben a képviselőház miniszteri elfogadó szobájában *Ungvármegye* számos tagu küldöttsége tisztelgett gróf *Török* főispán és *Kende* Péter alispán vezetése alatt. A küldöttséghez utóbb gróf *Apponyi* Albert, *Hegedüs* Béla, *Tomcsányi* László és *Komjáthy* Béla orsz. képviselők is csatlakoztak. *Széll* miniszterelnök kegyesen fogadta a küldöttséget, mely átnyujtott felterjesztésében arra kéri a kormányt, hogy állitsa vissza Ungváron a törvényszéket. A miniszterelnök megigérte, hogy a megye kérését külön is figyelmére méltatja és a mennyiben a szakminiszter sem támasztana különösebb akadályokat, ő a maga részéről támogatását igéri. — Kevéssel azután *Plósz* Sándor igazságügyminiszter fogadta a küldöttséget, melynek szónoka kiemelte azokat a nehézségeket, melyek a területbeosztás s az ebből eredő nagy távolságok folytán csaknem elviselhetlenek. A miniszter megigérte, hogy a kérelmet alapos tanulmány tárgyává fogja tenni s ámbár ez szoros összefüggésben van a törvényszékek végleges beosztásával és egyéb igazságügy-politikai kérdéseknek megoldásával, megfontolás tárgyává fogja tenni mégis, vajjon nem volna-e az ungváriak kérelme már ez általános kérdések megoldása előtt is teljesithető.

— **Lindau Pál Budapesten.** *Lindau*, a világhirü német iró, amint már emlitettük, néhány napot töltött Budapesten, ahova gróf *Keglevich* István meghivására jött el, aki vele Bécsben találkozott a mult héten. Az intendáns felajánlotta Lindaunak páholyait a *Briseis* főpróbájára, az első ifjusági előadásra a *Nemzeti Szinházban*, a *Troubadour* előadására az *Operában* és a *Dr. Pepi* előadására a *Vigszinházban*. Lindaut, aki legutoljára tizenöt év előtt volt Budapesten — akkor *Bismarck* Vimos társaságában — nagyon meglepte, hogy Budapest még a szinművészetet illetőleg is minő óriási haladást tett azóta. Az ifjusági előadás és *Jókai* fölolvasása a könnyekig meghatotta s több izben mondotta, hogy ahhoz hasonló szép jelenetet nem sokat látott életében. A *Briseis* főpróbáját is nagyon szépnek mondotta és dicsérte *Goldmark* dalmüvének szép kiállitását is.

— **Az apostol.** Este van. Mélységes, nyomasztó csönd. Fülledt, fojtó levegő. A szoba egyik zugában, rozoga ágyon, bizonytalan színü párnák között fekszik az asszony. Olykor-olykor megmozdul s amint jobban magára huzza a dunnát, messzire kinyulik aszott, vékony karja. Az ágy lábánál egy nagyobbacska leány kucorog. Csontos kezére támasztja kócos fejét. Odább a sarokban szalmazsupon két gyerek alszik. Kopott, szürke télikabát a takarójuk. Az egyiknek kilátszik a lába. Az is olyan csontos, aszott. A szoba közepén, a kis asztalnál, sárga gyertyalángnál ül az ember. Gyürött ujság van a kezében. Egyre közelebb hajol az ujsággal a gyertyához és mohón olvassa minden betüjét.

Egyszerre csak fölveti a fejét és az ágy felé fordul:

— Hallod, anyjuk, Glasgowban a sztrájkolók megkapták a tiz órai munkaidőt!

Az asszony megmozdul és nagyot nyög. Az ember pedig folytatja:

— De hiszen meglesz nálunk is! Meglátod, asszony, mi is győzni fogunk. Hiába harcolnak az igazság ellen. Az igazság győzni fog, mert az igazság az az örökkévaló eszme, amely ...

Nem folytathatta tovább. Az asszony köhögésétől nem hallatszott a szava.

— **A római sajtókongresszus.** *Rómából* telegrafálják: A sajtókongresszus második napján az ujságirók a római müvésztársaság vendégei voltak. A hangversenyen közreműködött *Tua* Terezina, a hirneves hegedümüvésznő is. Csütörtökön este nagy diszelőadás volt a *Teatro Constanzi*ban, a Bohéme-ek kerültek szinre Bellincionival. Ma délben báró *Pasetti* az osztrák-magyar nagykövet fogadta a kongresszus ausztriai és magyarországi tagjait. Báró *Pasetti* szeretetreméltóan látta el a házigazda tisztét. Ott volt a fogadtatáson nemcsak az egész követségi személyzet, de Róma legelőkelőbb tarsasága is. Mindannyian el voltak ragadtatva a pompás vendéglátástól, amelyben a nagykövetségi palota fényes termeiben részök volt. Ma este kivilágitották a Capitoliumot, ahol Ruspoli herceg polgármester fogadta a kongresszus tagjait. Holnap az olasz közoktatásügyi miniszter fogadja a kongresszust a Palatinuson.

A napirend letárgyalása után *Lepelletier* (Páris) megköszönte a királynak és a kormánynak a szives vendéglátást és az egész kongresszus elismerését tolmácsolta *Singer* Vilmos elnök iránt a tanácskozások sikeres és tapintatos vezetéséért. Beszédét, amelyet élénken helyeseltek, Olaszország éltetésével fejezte be. A kongresszus elhatározta, hogy jövőre *Párisban* fog összeülni s a következőképpen alakitotta össze a bizottságot: elnök lett *Singer* Vilmos a *Neues Wiener Tagblatt* főszerkesztője, alelnökök: *Schweizer* kapitány (Berlin), *Perada* (Madrid), *Hebrard* (Páris) és *Morelli* (Olaszország).

— **Látogatás.** *Krivány* János, az *aradi* árvapénztár sikkasztója fölött még nem itélkezett a földi igazság, mégis ma átszenvedte a bünös büntetésének első keserves részletét. Fölvezették a fogházlelügyelőhöz, ahol az édesanyja várakozott reá. Keservesen sirt Krivány és elcsukló hangon kérdezősködött az édesapja, a felesége meg a gyermekei felől. Feleletet nem kapott, zokogott az anyja is és egyre a fia cellája felé mutatott. Szeretett volna oda bemenni, megnézni, rendben van-e minden, tiszta-e az ágy, meleg-e a takaró ... Nem engedték be a cellába és a jóságos arcu öreg asszony elájult. Hogy az öreg Krivány halálos beteg, dehogy is szólt volna erről a fiának, van annak e nélkül is elég keserüsége. Megölelte, megcsókolta a fiát, akit visszavezettek a cellájába. A négy fal még szomorubban bámult rá, mint előbb.

— **Koburg Lujza regénye.** *Koburg Lujza* hercegasszonyról sok mindenféle hirt terjesztettek mostanában, hire járt, hogy Brüsszelbe viszik, majd meg, hogy egy ausztriai kastélyba internálják. Most mindezeket a hireket hiteles oldalról megcáfolják. A boldogtalan hercegnő ideiglenes gondnokság és állandó orvosi felügyelet alatt áll. Amig ez a gondnokság fennáll, addig semmi olyas nem történhetik vele, ami jelenlegi helyzetén lényegesen változtathatna, mert végleges rendelkezéseket majd csak az orvosi vélemény megadása után lehet felőle hozni. Ez pedig május közepe előtt aligha következik be. Mihelyt aztán a pszikiaterek kimondották véleményüket — az, miként minden ilyen votum, a törvényszabta rendes uton az illetékes felsőbb birósági fórum elé kerül. Ez a jelen esetben *csak a főudvarmesteri hivatal lehet*, mely majdan végérvényesen határoz. Ha az ideiglenes gondnokság alá helyezést véglegesitenék, ugy a hercegnőt atyja valamelyik belga kastélyába viszik, de semmi esetre sem Brüsszelbe.

— **Apokrif táviratok.** A kassai rendőrség — mint kassai tudósitónk táviratozza, ma veszedelmes csalót tartóztatott le, *Singer* Lajos huszonkét éves pécsi születésü kereskedősegéd személyében. Singer legutóbb *Lacházán* volt, tegnap Kassára jött és innen *Gönczi* Adolf lacházai állomásfőnök nevében az állomásfőnök Miskolcon lakó atyjától táviratilag 250 forintot kért, mivel a pénztárcáját ellopták. Gönczi atyja tudva, hogy fia Lacházán van, nem küldött pénzt, hanem értesitette a dologról a kassai rendőrséget, amely ma *Singert* letartóztatta. A kereskedősegéd bevallotta bünét és hosszas faggatás után elmondta előéletét is. Tavaly a fővárosban egy *Weisz* Zoltán nevü kétes existenciával szövetkezve, számos lopást, csalást és zsarolást követett el büntetlenül, majd társával összeveszvén, vidékre rándult. *Bergel* Mórné halasi lakostól távirati manipuláció utján száz forintot csalt ki. Szabadkáról *Fühler* Mór nevében telegrafált Kun-Szent-Miklósra *Tolnai* Antalnak, aki 200 forintot küldött neki. Aradról *Hubert* Dávid nevében sürgönyözött *Hubert* Samunak Fehérvárra, ahonnan 200 forintot kapott. Alapos a gyanu, hogy számos ilyen vétek terheli még Singer lelkiismeretét.

— **Az ötödik emelet.** A német császárné elment Berlin városában a Wienerstrassén egy szegényes külsejü házba, annak is az ötödik emeletére. Ott egy szegény asztalosmester lakik, akit *Stumbovszky*nak hivnak. Ennek már *hét* leánya volt, amikor egyszerre három fia született, három ikerfiu, három leendő katonája a német hadseregnek. A német császárné egészen kedélyesen leült az asztalosékná és nyájasan csevegett az asszonynyal. Eleinte egy kicsit feszes volt a társalgás, látszott, hogy egy császárné áll szemben egy szegény asztalosnéval. De amikor olyasmiről kezdtek beszélni, amiről csak *két anya* beszélhet, a császárné ugy beszélt az asztalosnéval, mint a testvérével. Nagyon okos politikus, kitünő gondolkozó elme ez a német császár — mert bizonyára ő kérte a feleségét, hogy menjen oda. Aki ugy meg tudja találni azt a pontot, amelyen az etikett megsértése nélkül elcseveghet egy asztalosnéval Németország első asszonya, az csak finom lélek lehet.

— **A gimnazista kisasszony.** Egy *szegedi* kisasszonyka, *Weinstein* Ilonka, nemrégiben tett vizsgát a gimnázium hetedik osztályáról. Most folyamodott, hogy mint magántanuló vizsgázhassék a nyolcadik osztályból. A szegedi tanács megadta az engedélyt a vizsgára és fölmentette a kisasszonyt a tandij fizetése alól, mert jeles bizonyitványt kapott a hetedik osztályban. A szegedi tanács határozatában megnyilvánuló liberalizmus annál érdekesebb, mert magántanulónak az állam még sohasem engedte el a tandijat.

— **Házasság.** *Szedlák* Győző tiszttartó holnap, szombaton délután félhatkor vezeti oltárhoz a lipótvárosi bazilikában *Kullmann* Vilma kisasszonyt. Kullmann Lajos fővárosi tanácsos leányát. — *Brichta* Manó asztalosmester eljegyezte *Grünfeld* Katica kisasszonyt, özvegy Grünfeld Rozália leányát Budapestről. — Dr. *Schneer* Soma kun-madarasi ügyvéd e hónap 4-ikén eljegyezte özvegy Erlich Mihályné kunhegyesi földbirtokosnak Ilonka leányát. — *Nussbaum* Jenő vasárnap délután harmadfél órakor vezeti oltárhoz *Lurja* Flóra kisasszonyt a dohány-utcai izraelita templomban. — Dr. *Dedinszky* Béla fővárosi ügyvéd eljegyezte *Sembery* Anna kisasszonyt, idősb *Sembery* István volt orsz. képviselő leányát.

— **Sikkasztó ügyvéd.** *Lembergben* nagy szenzációt keltett ma dr. *Kraier* Frigyes ügyvéd szökése, akinek ott előkelő irodája volt. Az ügyvéd még a mult héten elutazott Lembergből s azóta nyoma veszett. Tegnapelőtt levél érkezett tőle irodavezetőjéhez, akinek megirta, hogy zilált anyagi viszonyai miatt kénytelen volt elmenekülni. Kratert mindenki jómódu és rendezett viszonyok közt élő embernek hitte. A rendőrség megindította a vizsgálatot s kikutatta, hogy a sikkasztó *nyolcvanezer* forintot vitt magával; ebből az összegből harmincezer forint a felesége hozománya, a többi pedig klienseinek a pénze. Valószinü, hogy Krater Oroszországba, vagy Romániába szökött.

— **Leányinas-iskola.** A székesfővárosi tanács uj intézménynyel gazdagitja a budapesti közoktatást. Leányinas-iskolát nyit a jövő tanévben a főváros minden kerületében. Az iskolákban — amelyeket egyelőre csak kisérletképpen rendeznek be — fővárosi tanitónők fognak tanitani.

— **Eljegyzés.** *Sőpkéz* Sándor, a magyar királyi államvasutak főmérnöke, müegyetemi magántanár, jegyet váltott *Chorin* Margit kisasszonynyal, *Chorin* Ferencnek, a magyar parlament e kitünőségének leányával.

— **Gyilkos! gyilkos! fogjátok el ...** Lihegve rohant végig Boroszló legnépesebb utcáin ma reggel, még a hajnali órákban Klein László német festőművész. Nyomában száguldott a lármás üldözők serege, a hivatásukat teljesitő rendőrök és a hivatlan tömeg, a razziáknak önkényteseі, az a *fölséges nép*, amelyik mindig az ő természetes, de éppenséggel nem igéző pongyolájában jelenik meg, valahányszor akasztanak, megkinoznak, ütlegelnek, de különösen akkor, ha üldözött vadként menekülő emberekre hajtóvadászatokat tartanak. Gyilkos, gyilkos, fogjátok el! hangzik a tömeges üvöltés és a tér mindinkább fogy a kipihent erővel üldözők és az elcsigázott menekülő között. Mikor a szabadulás utolsó reménye is eltünt, akkor az üldözött még egyszer megtapogatta a kezében szorongatott revolvert és hirtelenül sarkon fordult, az üvöltőkkel farkasszemet nézett, — de nem ezekre irányozta fegyverét, hanem a saját homlokának. Egy durranás rezgett végig a levegőn és a következő percben az öngyilkosnak kiomló piros vérében borzongva kéjeleghettek az ember-vadászok.

Mi volt az oka ez utcai tragédiának? Egy másik tragédia! Az az érzés, amelyik orkánokat teremt az emberi szivben: a szerelem. — Klein László a festő forró szenvedélylyel szerette a kedvesét, Nagel Máriát, de féltékeny is volt a leány érzéseire és hódító szépségére. Okkal, vagy ok nélkül — ki tudná megállapitani — hütlenséggel vádolta a leányt és megölte őt. Hóhér és áldozat ma már halva vannak, a tragédia be van fejezve. De fennmaradt valami, ami még él, a müvészi hagyaték. Az ihlettel egyesült szerelemnek alkotása. A festőnek *száz alakba öltözött szerelme*. A vászonra varázsolt ideál, mint Léda, vagy Juno, Ofélia, vagy Desdemona. Zsüri és közönség itélhet a *művész* fölött, de csak a legfelsőbb biró az *ember* fölött. Az alacsonyabb rendü biróságok csak annyit fognak hivatalos jegyzőkönyvekben megállapitani, hogy a kandidált rab megszökött oda, ahonnan nincs — kiszolgáltatás.

— **A „Remény" kastély.** Egy fennkölt szellemü hölgy, lady *Murroy*, érdekes kastélyt épittetett *Antibes* környékén, Franciaországban. A kastélyt *Remény-kastélynak* nevezte és szivesen látja benne azokat az irókat és müvészeket, akiket a tulfeszitett munka kifáraszt. Nem tesz különbséget a nemzetek közt, bárki is üdülést talál ott időről-időre, ha orvosi bizonyitványnyal igazolja, hogy beteg.

— **Halálozás.** Cserneki és tarkeői gróf *Dessewffy* Egyed cs. és kir. kamarás, mint Mária-Bisztricáról jelentik, ott e hó 3-án 68 éves korában elhunyt. Az öreg főur már régebben beteg volt, mig most a halál megváltotta szenvedéseitől.

Veszter Árpád nyugalmazott vasuti felügyelő, *Veszter* Imre országgyülési képviselő fivére, 65 éves korában ma meghalt. Az elhunyt a szabadságharc alatt Piller ezredes hadsegéde volt és a szabadságharc lezajlása után emigrációba ment. Visszatérve a magyar államvasutaknál vállalt el hivatalt. Temetése vasárnap délután 3 órakor lesz.

Kunewalder Lajosné született *Budinszky* Matild Budapesten ma meghalt. Temetése vasárnap délután 3 órakor lesz a József-körut 74. számu gyászházból.

Krencsi *Krencsey* István április 5-én életének 66-ik évében meghalt Nyitrán.

Kassáról táviratozzák: *Szirmay* Vince grófné született *Pongrácz* Minna bárónő ma délután 72 éves korában meghalt Kassán.

— **A nachodi lázadás.** *Nachodból* táviratozzák, hogy a gyári munkások tegnapi zavargása éjszakára lecsöndesedett s ma már az összes gyárakban dolgoznak. A rendőrség több embert tartóztatott le, akik a zsidó kereskedőket fosztogatták. Tegnap megérkezett *Königgrätzből* a törvényszéki bizottság, amely a csendőrséggel együtt dolgozik a vizsgálaton.

A nachodi munkászavargások előzményeiről a következőket jelentik: A nachodi munkásmozgalom február 16-ikán kezdődött, mikor a takácsok sztrájkot kezdtek, amely március 22-ig tartott. Attól a naptól fogva az összes gyárakba visszatértek a munkások. Csak *Pick* Jakab szövőgyárában sztrájkolt még 160 ember. A hatóságoknak sikerült minden komolyabb rendzavarást megakadályozniok. A sztrájk megszünéséig 25 csendőr volt szolgálatban. A munkások nyugodtan is viselkedtek az utolsó napig. Készülődésnek, vagy erőszakosságra való izgatásnak nyoma sem volt. A zendülés egyszerre tört ki valóságos kommandójára néhány izgatónak. A hatóságok nyomban megtettek minden intézkedést a zavargások elfojtására. A vizsgálatot a legnagyobb szigorral és energiával végzik. Házmotozásokat nemcsak Nachodban tartottak, hanem a környékén is és folyton történnek letartóztatások.

HUNGARIA-vasfürdő Budapest, VII., Nyár-utca 7. szám. Gőz- és kádfürdők. Nyitva reggel 5-től este 9-ig.

— **Viszontlátás.** Ott kezdődött a boldogságuk a fatornyos falucskában. A maga erejéből lett mesterré *Petra* József, a szorgalmas iparoslegény és oltárhoz vezette szive választottját. Az asszony nem szerette az urát: szegény lány volt s csak a jó mód kecsegtette, amelyet az uránál látott. De azért szinleg szerette eleinte s a naphosszat becsületes munkában görnyedő férj boldogan pihent meg napnyugtával a kis családi tüzhelynél. Boldog volt, mert szentül hitte, hogy jó az asszony; osztályosa minden örömének, társa minden bubánatának. Csalódott. A menyecske kikapós lett; hiába kérlelte, elhalmozta minden jóval, széppel, az asszony egyre lejebb siklott a lejtőn. Egyszer aztán megszökött. Nem is bucsuzott el az urától. Irást sem hagyott hátra, amelyben utolsó istenhozzádot mondott volna. Eltünt örökre, senki sem tudta, hová. A műhely pedig egyre ritkábban látta a gazdáját. A mértékletes, józan ember naphosszat a korcsmában ült, csak józan nem akart ujra lenni, mert akkor sirt, egyre sirt a hütlen asszony után . . . Dobra került a műhely s utána minden vagyona a két munkás kéznek, amely most nem tudott, nem akart dolgozni. Nem is volt már maradása a faluban; kinézték a többi, becsületes emberek az iszákos, vagyontalan, munkakerülő embert s a korcsmákban sem hiteleztek már neki. Elcsavargott hazulról s a sorsa idekergette a fővárosba, ahol a hajléktalanokra gondolnak némely jó emberek. De, dolgozni itt se tudott. Ugy fogták el az utcán egyszer a koldus csavargót. Mára elkészültek mindennel, ami szükséges volt a hazaszállitására s kivezették börtönéből a kocsi elé, amelyen megindult az utra, arra a fatornyos falucska felé . . . A kocsi előtt már ott állt néhány toprongyos férfi meg egy szánalmas külsejü, rongyos koldusasszony. Közös volt a sorsuk; hazatoloncolták valamennyit. És mikor *Petra* József azt a szánalmas külsejü koldusasszonyt meglátta, hirtelen megvillant agyában a józanság sugara, amely annyi idők óta kerülte. Az apatikus, révedező ember arca vörösre gyult s ölelő karokkal rohant az asszony felé. Ugy lökték vissza a rendőrök, mert a toloncház várótermében nem szabad bucsuzkodni. Petra Ferenc pedig ujra sirt keservesen, ugy mint egyszer, amikor az az asszony megszökött.

Mert az a szánalmas teremtés — a felesége volt . . .

— **Ismét lőporrobbanás.** *Belgium*ból jelentik, *Huy* városából, hogy ott a városban robbanás történt. Egy gránát-szilánktól a töltények és a lőporkészlet meggyuladtak. Két katona életét vesztette, négy katona, egy tiszt és egy segédtiszt megsebesült. A szomszédos utca teljesen elpusztult. A robbanás — mint egy másik távirat jelenti — iszonyu dördüléssel délelőtt 10½ órakor történt a citadellában és nagy ijedelmet okozott. Egyes szikladarabok egész száz méternyi távolságban hullottak le a kertekben. Közvetlenül az első robbanás után egy második, még erősebb történt. A két halott, valamint a sebesültek iszonyuan összeégtek és megcsonkultak. A robbanás az első számu bástyában történt gránátokkal végzett gyakorlat közben. A robbanást alkalmasint az idézte elő, hogy egy tüzér nem bánt elég óvatosan egy lőporral megtöltött gránáttal. A gyakorlatot vezénylő hadnagyot a robbanás egy kazamátába lökte, de bár sulyosan megsebesült, visszatért a szerencsétlenség helyére, hogy az első segitséget nyujtsa. A veszély igen nagy volt, mert közvetlenül az első robbanás színhelye mellett egy 30.000 kilogramm lőport tartalmazó raktár volt. A tüzet gyorsan eloltották. A tizenegy áldozat közül kettő meghalt, kettőnek állapota reménytelen és hét sulyosan sérült meg. Azonkivül két ember könnyebb sérülést szenvedett.

— **Bécsi ujságirók bálja.** A bécsi *Concordia* irók és hirlapirók köre évente szokásos bálját április 17-én, a jövő hétfőn tartja meg a Zsófia-termekben. A rendezőség a mulatságra meleghangu levélben hivta meg ugy a *Budapesti Ujságirók Egyesületét*, mint az *Otthont*. A két egyesület nagyobb küldöttséggel képviseltetni magát a bécsi ujságirók báljan.

— **Tüz.** Lőcséről táviratozza tudósitónk: *Ochtina* gömörmegyei községben ma nagy tüz pusztitott. Tizenhat lakóház és több melléképület égett le.

— **Jogászból kivándorlási ügynök.** *Bánki* Illés brassói születésü jogászgyerek renegát lett, kiment Romániába s a bukaresti egyetemre iratkozott be *Banciu* Ilarion néven. A renegátság azonban nem hajtott a konyhára semmit s az uj Banciu keserves napokat látott, ugy hogy a tanulást is abba kellett hagynia. Kenyér után járva, meghallotta, hogy a bukaresti gyárosok s a moldvai mezőgazdak nagyon szeretik a székely munkást, s jól megfizetik, aki nekik ilyeneket szállit. *Banciu* tehát fölvett egy csomó előleget s neki indult Erdélynek. Hogy hány székelyt szállitott, nem tudni, hogy azonban a hozzá hasonló megbizási ügynökök tavaly 12.478 magyart csaltak ki Romániába, azt tudja Erdélyben minden szolgabiró. Tudta a szamosujvári főszolgabiró is, *Bojthy* Kálmán, miért is ébren őrködött, hogy az ő gondjaira bizott magyarokból senkit ki ne csaljanak. Hossz sorsa éppen az ő járásába vitte Banciut, kit éppen akkor csiptek nyakon, mikor egy csoport szamos-ujvári parasztnak eget-földet és aranyhegyeket igérve, a romániai Tirgu-Ocna mellett levő sóbányákba akarta őket kicsalni. A főszolgabiró a hitehagyott jogászszal bevallatta a származását, amit az előbb sehogy sem akart bevallani, azután a magyar nevén itélte el kétheti fogházra és 100 forint birságra, amit azonban Banciu, mint nemzetiségi mártirhoz illik, szintén le fog ülni.

— **Ügyilkos nábob.** A Jászberényi-ut egyik munkáslakásában a mult héten fölakasztotta magát valami *Hermanusz* Mihály nevü szegény ember. Nyomorusága miatt vált meg az élettől, afféle megszokott csöndes tragédia, amely fölött gyorsan napirendre tér a világ. Pedig Hermanusz Mihály valaha nagy ur volt, Bácska legvagyonosabb földbirtokosainak egyike. Négyes fogaton járt Apatinból Zomborba, ahol napokig elpezsgőzött barátaival és megtörtént nem egyszer, hogy egész évi termésének az árát egy éjszaka a kártyaasztal mellett veszitette el. Barátai mindenáron meg akarták házasitani, de a nábob nagyon huzódozott a házasságtól. Megyegyülés volt egyszer Zomborban, hova a gazdag apatini földesur ismét négyesfogaton hajtatott be. Az országuton sátoroscigányok tanyáztak. A cigánypurdék kereket hányva kéregettek krajcárt az uraságtól, aki szóba is állott velük. Lassankint mind odagyülekezett a cigánynépség Hermanusz köré. A vajdának villogó szemü, gyönyörü leánya volt, ott állott pár lépésre a nagy urtól és bámulta tüzes paripáit. Hermanusz megpillantotta a leányt és halálosan beleszeretett. Egy óra mulva már megforditotta a lovakat és hajtatott vissza haza Apatinba. Kocsijában ült a vajda és leánya, aki egy hónap alatt felesége lett Hermanusznak és urnője a kastélynak. Boldogság költözött az uraságí házba, de a boldogság nem tartott sokáig. A szép cigányasszonyt vére nem engedte nyugodni, egy szép napon megszökött az urától. Itt kezdődik Hermanusz tragédiája. Két esztendő alatt a kártyán eluszott az uraság egész vagyona. Vagyontalan ember, koldus lett nemsokára. Nyomoruságában megtanulta a kosárfonást. Ebből tengette életét pár évig, végre napszámos lett. És szomoruan emlékezett vissza a multra. Ez a mult volt talán halálának is az okozója.

— **Koporsók a tengeren.** Ezerkilencszáz koporsót raktak a napokban egy nagy hajóra, a *Roumaine*ra s a nagy hajó uszó temetőként gőzölgött Santiago de Kubából az Egyesült Államok felé. A sok koporsóban azoknak az amerikai katonáknak hült tetemei pihennek, akik a spanyolok elleni háboruban elestek. Amint a fekete hajó megjő New Yorkba, megállapitják a személyazonosságot s átadják családjuknak, mig a többi halottat a Washington közelében lévő hires arlingtoni katonai temetőben közös sirba helyezik. A spanyol-amerikai háboru egyébként az Egyesült-Államoknak 1898 május 1-től, kitörésétől kezdve 1899. február 28-áig összesen 5731 emberébe került. Ezek közül az ellenség által csak 329 esett el, mig sebeikben 125-en haltak meg. A többi 5277 a láztól és a chikagói husszállitók rosszhirü *corned roast beef*jétől pusztult el.

— **Bevégeztem . . .** Az élet is olyan, mint valami mondat, ott a vége, ahová a pontot teszszük. Ma egy huszonhatéves fiatalember tett pontot az életéhez és megirta:

— Én már bevégeztem.

Szeretett egy leányt reménytelenül, aki most már másnak a felesége. A szerelmében csalódott fiatalember, *Geider* István nádosdi születésü napidijas, leugrott Izabella-utcai harmadik emeleti lakásáról és szörnyet halt. Ma reggel találták meg vérbe fagyva a lépcsőházban. Kabátja zsebében levél volt, amelyben ezt irja:

> Kedves Mariskám! A jó Isten áldása legyen veled az életben s családi boldogságodban is. Én már bevégeztem. Isten veled: *Geider*.

— **Halálos ítélet.** Grácból táviratozzák, hogy a *tarnói* törvényszék ma halálra itélte *Kovacsevics* napszámost, aki tavaly novemberben meggyilkolta és kirabolta *Huber* Fanni, *jajci* fogadósnét.

— **Mulatság.** A *Ganz-gyári dalkör* április hó 15-én, szombaton, esti fél 9 órakor a Terézvárosi Kaszinóban tánccal egybekötött zártkörü dalestélyt rendez.

— **Holttestek a Duna hátán.** *Pozsony*ból táviratozzák, hogy a Ferenc József hidról ma reggel a járókelők egy asszony holttestét látták felbukkanni a Duna vizében. Az asszony hátára egy *két-három évesnek látszó gyermek* volt kötve, akit — ugy látszik — anyja vitt magával a halálba. Megpróbálták kihalászni az uszó halottakat, de hiába, mert csakhamar eltünt a hullámsirban.

— **Leégett fonógyár.** Brünnből táviratozzák, hogy az éjjel leégett a *Himmelreich és Zwicker*-féle fonógyár. A kárt, amely körülbelül kétszázezer forint, fedezi a biztositás.

— **Gyászünnep.** A pesti izr. hitközség e hó 10-én délelőtt 11 órakor néhai *Wahrmann* Sándor emlékének tiszteletére a dohány-utcai templomban gyászünnepélyt tart.

— **Egy házórlás leégése.** Az amerikai épületóriásokról mindinkább bebizonyul, hogy szerfölött veszedelmesek az emberéletre nézve. A minap a newyorki ötemeletes Windsor-Hotel égése megdöbbentően sok áldozatot szedett s most egy ujabb, hasonló házégést jelentenek ugyancsak *New Yorkból*, amely szintén sok emberáldozatba került. Ma reggel ugyanis — igy szól a táviratunk — a 67. utcában leégett egy ötemeletes lakóház. Hét ember a lángokban lelte halálát és sokan megsérültek. Kilenc embernek nyoma veszett. — A tüzvészről még a következőket jelentik: A tüz a legelőkelőbb városrész közepén, az ötödik avenue közelében, a gőzfütési társaság elnökének, *Andrews*nek lakásán ütött ki. Andrews neje, sógorasszonya, négy gyermeke és két cselédleány a lángok közt lelte halálát. Négy másik cselédleánynak nyoma veszett. Egy szomszédos nagy házat is felgyujtottak a röpködő szikrák. Ez a ház is leégett, de lakói még idejekorán elmenekültek. Hat asszony azonban kisebb-nagyobb sérüléseket szenvedett. Andrews házának felső lépcsőházában később négy holttestet találtak; azt hiszik, hogy az eltünt cselédek holttestei. Andrews házában tehát tizenkét emberélet esett a tüzvésznek áldozatul.

— **Elfogott gyilkosok.** Március 31-én reggel vérbefagyva találták a József-körúton *Brunszkó* Pál napszámost, aki két nappal később meghalt a Rókus-kórházban. A rendőrség tegnap elfogta a gyilkosokat *Kun* Vendel lóápoló, *Veisz* Sándor és *Petróczky* József kocsisok személyében. Együtt mulattak március 31-én éjszaka Brunszkóval. A Ferenc-körut és az Üllői-ut sarkán összeveszték vele s előbb bottal támadtak rá, majd megszurkálták. A szerencsétlen munkás még elvánszorgott a József-körutra, de aztán összerogyott. A gyilkosokat átkisérték ma az ügyészségre.

— **Az osztálysorsjáték huzása.** Az osztálysorsjáték mai huzásán *négyszázezer koronát* nyert 62362, *kétezer koronát* nyert 65662 65412 20323 65067 79920 6703 26489 6299 38401 35327 3723 13559 12841 63647 97666 50561 11041 40339, *ezer koronát* nyert 63124 20976 92409 14415 32659 16767 20659 32738 56620 58582 33269 23398 44225 95662 38331 47559 61097 23629 61784 13829 67350 37099 34192 5525 39454 84861 83958 21840 21641 70652 95873 10355 38585 89714 *ötszáz koronát* nyert 73907 90841 14513 71172 10915 52577 17364 4318 312 2780 86325 11541 1808 61803 47699 3175 66487 69526 87314 15220 78124 83059 74329 57043 87934 12552 59886 47000. A *négyszázezer koronás* legnagyobb nyereményt nyert sorsjegyet, a 62362 számut a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank váltóüzletének osztálysorsjáték-osztályában adták el két fél sorsjegyben.

— **Kriegner-féle Reparator** a leghatásosabb külszer a csuz és köszvény ellen. Üvegje 1 frt, kis üveg 50 kr. A Rókus-kórházban 136 eset közül 129-ben teljes gyógyulást idézett elő. Főraktár korona-gyógyszertár, Budapest, Kálvin-tér.

(x) **Legjobb minőségü** és szintartó harisnyák és sportruházatok legnagyobb választékban *Heyek* Adolfnál IV. Szervita-tér 8. *A vadászmhőz.*

(x) **Tavaszi toilettek és női kalapok** a legnagyobb választékban s legelegánsabb kivitelben mérsékelt árakon A. Legrand divatszalonjában, Bpest, Váci-utca 25.

(x) **Akácia-szappan** kellemes illata, habzása és nagy tartóssága miatt ma a legkedveltebb és legelterjedtebb mosdószappan. Darabja 50 kr. Kapható a Gyógyszertárakban. Főraktár Korona-gyógyszertár, Budapest, Kálvintér.

Egy magyar énekesnő tragédiája.

— A *Budapesti Napló* tudósitójának távirata. —

Szófia, április 7.

Bulgária fővárosában megint agyonkinoztak egy *magyar* leányt, akinek a szépsége volt a szerencsétlensége.

Virág Erzsébetnek hivják a boldogtalan teremtést. Az Alföld egy nagyobb városából *Budapestre* került s pénztárosnő lett egy kávéházban a *Kerepesi-uton*. Másfél év előtt Bécsbe jött s itt is kávéházban kapott alkalmazást. Egyszer csak magára vonta egy dalcsarnoktulajdonos figyelmét, aki csillogó igéretekkel rávette a huszéves lányt, hogy legyen énekesnő. Nem soká maradt Bécsben. A dalcsarnokkal együtt *Szófiába* ment, ahol káprázatos szépségével meghóditotta a bolgár főváros sok előkelő nevü férfiát, köztük *egy volt miniszter*t is, aki palotájának urnőjévé tette meg az egykori kávéházi pénztárosnőt. Attól fogva a dalcsarnok kongott az ürességtől, mert legnagyobb vonzóerejét elvesztette. A szép *Virág* Erzsébet fejedelmi ékszereket, drága ruhákat viselt, pompás hintón járt s egész Szófiában tudták, hogy a volt miniszter bolondul érte és halálosan féltékeny reá.

Nehány hónapig éltek igy. Időközben a leány megismerkedett a volt miniszter fiatal titkárával és szerelemre gyuladtak egymás iránt. Városszerte rebesgették, hogy a fiatalok kijátszszák urukat titokban találkoznak, sőt szökni készül-

nek. A volt miniszter haragra gerjedt titkára ellen és bosszut forralt. Eltüntette a leányt, senki sem tudta, hová. Heteken kutatott a fiatal ember szerelmese után. De hasztalan. A palotát tüvé tette érte, északa mindig a folyosókon ólálkodott, sőt titkos rendőröket is fogadott, hogy keressék a leányt. Végre is *kérdőre vonta gazdáját.* A volt miniszter azt felelte, hogy Virág Erzsébet *Bécsben* van, mert visszakivánkozott oda. A titkár nem hitt neki és tovább is szemmel tartotta a palotát. Majd jelentést tett a rendőrségen, hogy a leányt nyilván eltették láb alól. Ennek sem volt semmi eredménye. A rendőrség meg sem inditotta a vizsgálatot. Bojcsev országában ezen már meg sem ütköznek.

Megint eltelt nehány nap. A titkár mindig résen volt. Egyszer északa, amikor rendes kémlelésére ment, *a palota előtt az utcán találta Virág Erzsébetet.* A leány *ájultan* terült el a földön. Arca el volt torzulva, lesoványodott, a ruha rongyokban csüngött le róla.

A titkár a lakására vitte szerelmesét, orvost hivatott és nagy gonddal ápolta a leányt, aki másnap magához tért és homályosan emlékezett a kiállott szenvedésekre. Elbeszélte, hogy embertelen gazdája *sötét pincébe zárta,* csak kenyeret és vizet kapott, ugy tengődött heteken át. Fejgörcsök kinozták, sokszor elvesztette eszméletét s ilyenkor dobhatták ki az utcára.

Mikor a szerencsétlen teremtést valamennyire lábra állitotta az önfeláldozó ápolás, a fiatal ember *Bécsbe* utazott vele és ott gyógyittatta. A szegény teremtés a fejgörcsöktől nem tudott szabadulni s nehány nap előtt az *őrültség szimptomái* jelentkeztek rajta. A titkár ekkor egy elmegyógyitó intézetbe vitte, ahol konstatálták az orvosok, hogy a szerencsétlen Virág Erzsébet gyógyithatatlan őrült, üldözési mániában szenved.

Lakások és viszonyaik.

Budapest, 1899. április 7.

Nincs komolyabb tréfa a statisztikánál. Akár csak a nevetőgörcs. A gyanutlan néző mosolyog hozzá, de aki belát a baj fenekéig, sirni tudna.

Halálos szenvedély, akár a fösvénység.

A fösvénységről azt énekelte Byron, hogy legtöbbet ér valamennyi szenvedély között, mert soha sem csömörlik meg tőle az ember, sőt végig egyre fokozódik benne. Szerelem és kártya, vérbosszu és horgászás ... mind ami magasztos és szép szenvedély, előbb-utóbb kihül, amikor kielégitik, — csupán a fösvénység és a statisztika válik egyre mohóbbá, minél több a felhalmozott kincs, vagy az összegyüjtött anyag.

A statisztika azonban annyival különb a fösvénységnél, hogy a halál sem fog ki rajta.

A statisztikus halála megint csak adat más statisztikusnak, aki megint csak adatokat gyüjt, gyüjt, szaporitja az öröklött adatokat, elvermeli, megfülleszti s megint csak másra hagyja. Ebből az örökségből persze még biciklire sem telik, nemhogy versenyparipákra, gummikerekü fogatra, szép kis lakásra, amelynek ablakából apró fehér kacsók szórhatnák az öröklött ... statisztikai adatokat.

Tisztelet a nevető örökös állapotának, mint ugyancsak ritka kivételnek, de a statisztika azért mégis inkább rokonszenves, mint a fösvénység.

Olyan vidám, oly ártatlanul bohókás dolog, amikor a miniszter egynéhány ánkét és az azokat követő még egyszer annyi banket után komoly képpel elrendeli a statisztikai adatok gyüjtését a közgazdaság vagy a népélet valamely ágazatában, a hivatalok pedig derülten, minden lelkiismeretbeli furdalás nélkül töltik ki a rovatokat egészen könyv nélkül, egészen szemre, hogy más terjedelmesebb testrészről emlités ne legyen! Az eredmény olykor megdöbbentő, olykor meg fölülmul minden várakozást s a hivatalok nyugodtan hagyják a statisztikusra, hadd töprengjen a baromfi fogyasztásának emelkedésén avagy megfogyatkozásán, hadd kutassa annak a népéletbe vágó mélységes okait.

Egy kis statisztikával több, avagy kevesebb, azért ugyan a pipánkat sem engedjük kialudni.

És a statisztikus? Szegény, tán pipázni is elfelejt, ugy főhet a feje az adatoktól! Pedig ha tudná, hogy mire alapitja világot renditő következtetéseit, sohsem lett volna statisztikussá!

Nem szándékom diskreditálni a hazai közigazgatást, elvégezték azt már nálam hivatottabbak. De annyit bevallhatok, hogy mindannyiszor nevetnem kell, valahányszor olvasom, hogy az európai hirnévnek örvendő fő- és székvárosi statisztikai hivatal megint két-háromezer üres lakást mutat ki.

Beszélhet énnekem akárki s amennyit akar, de fogadni mernék, hogy azokat az adatokat is inkább a gyomruk alatt, mint a szivükön viselték, mielőtt a statisztikai hivatal erre az eredményre jutott velük.

Arról nem is szólok, hogy egyre-másra olvasok az amber tulságosan zsufolt munkáslakásokról. Ott a közepéről elnevezett osztály, melyhez én is számitom magam, — igaz, hogy csak ugy a balközépről. Hát annak a lakásai nincsenek zsufolva? Hát azt hiszik a statisztikusok, hogy Cox és Box csak az angol bohózatokban terem meg?

Nagyon csalódnak, annyit mondhatok. Az adatok egyszerüen hamisak, akár a legfinomabb pécsi buteljás bor!

Az én balközepes társadalmi állásomból folyik, hogy a tehetségem ugyan közepes, de egyébként mindenben balul járok. A lakásom is olyan fele más; se emelet, se földszint, hanem félemelet, vagy magas földszint — egyszóval: mezzanin.

Mindjárt a kapu alatt van a bejárás, mig a háziasszonyom az udvar felől jár a lakás másik felébe, ahol ő lakik. Ő ugyan bejárhat közvetlenül hozzám, de ritkán találkozunk, mert én délben szoktam kimenni s éjfélig nem is térek vissza.

Annyira ritkán érintkeztünk, hogy nem is tudtam, van-e neki más kiadó szobája és szinte elcsodálkoztam, amikor véletlenül megláttam a kapun a cédulát:

Hó! napos szoba kiadó!
Földszint 3 ajtó.

Az ortografián kevésbé csodálkoztam, mert hölgyekkel szemben mindig elnéző szoktam lenni. Persze, nem értettem meg, hogy ebbe a tollhibába hányan botlottak már meg, sőt el is estek!

Hanem egy szép nyári napon egész szokatlan időben, délután négy óra tájban találtam hazajönni, s rögtön tisztában voltam a háziasszonyom elveivel — a helyesirás körül.

Nyugodtan benyitok a szobámba, amely kellemes félhomályban volt, mert a nyitott ablakokban ki voltak támasztva a zöld zsaluk. Gondtalanul lépek be, de első pillanatra ugyancsak megrémültem.

Magas, potrohos fehér alak emelkedett fel előttem, éles sikitás hangzott az alkóv felől, egy rakás cipőbe botlottam ...

Még ilyen sem esett meg velem!

Akkor tértem csak magamhoz, amikor a kisérteties alakban felismertem egy terézvárosi marhaszenzált, aki gorombáskodni kezdett velem, pedig az én hálóingem volt rajta.

Menten felnyaláboltam ruháit a divánról és kidobtam az ablakon, őt magát kilöktem az ajtón, a cipőit pedig egyenkint utána hajigáltam.

Sok háziasszony igy — párosan értékesiti a szobáit. Aztán mondja még valaki, hogy sok az üres lakás! Én a magamét felmondottam, de sehogy sem találok hozzá hasonló fekvésü alkalmatos helyet, mert ahol volna is, ott látom a fölirást: „Hó! napos szoba!“ Az ilyentől pedig már tartok egy kissé.

E—y B—a.

A pecsétőr.

— Khinai életkép. —

Li-Hung-Csang alkirály kijelentette, hogy tekintve agg korát, nem vállal többé hivatalt. Az özvegy császárné kinevezte *főpecsétőrnek,* amely állás munkával nem járó sinekura.

Az özvegy császárné: Igaza van. Már nem dolgozhatik többet, eleget dolgozott. Tehát ki fogjuk nevezni.

A titkár: Igen ám, de hová?

A császárné: Minthogy nem akar dolgozni, tehát valami állami hivatalba. Az ön találékonyságától függ, hogy találjon számára valamit.

A titkár: Valami könnyü munkát?

A császárné: Azt.

A titkár: Legyen például elsőosztályu főfelhőnéző. Nézze a felhőket. Ez elég könnyü.

A császárné: Ah, a világért sem! Még megfájdulna a nyaka. Mást!

A titkár: Legyen tengermormolás-hallgató, főmandarini fizetéssel.

A császárné: Nem. Az fárasztó.

A titkár: Legyen hát őr. Például fej-őr. Őrizze a saját fejét. Ez csak a legkönnyebb munka ...

A császárné: Az igazat megvallva, ez is bajos. Utóvégre is meg kell gondolnunk, hogy Khinában vagyunk. Mit csinálunk, ha ellopják a fejét?

A titkár: Igaz. Erre nem is gondoltam. Hát milyen őr legyen? Valamit csak őriznie kell!

A császárné: Legyen pecsét-őr.

A titkár: Igen ám, de nincs pecsét.

A császárné: Éppen ezért. Az ötlet kitünő. Ezennel ki is nevezem pecsétőrré!

—o.—

FŐVÁROS.

(*) **A főváros kölcsöne.** A kölcsönügyi-bizottság jelentéséhez *Fenyvessy* Adolf bizottsági tag és *Lampl* Hugó főszámvevő *különvéleményt* adtak be. A nevezettek ellenzik a bizottság többségének azt a javaslatát, hogy vegyen a főváros az egyesült pénzintézetektől folyószámlára hat millióig terjedő hitelt, — hanem ajánlják, hogy fogadja el a törvényhatóság az intézetek amaz ajánlatát, hogy a most kibocsátandó nyolc millió forintnyi kötvényt 94½ százalékkal veszik át; a következő két évben kibocsátandó 8—8 milliót pedig legalább 94½ százalékkal legyen joguk átvenni. Amennyiben pedig az átvételkor az árfolyam 96½ százalékon fölül áll, akkor a 94½ ár annyival megtoldandó, amennyivel az átvétel napját megelőző 14 nap kurzus-átlaga a 96½-et meghaladta. *Fenyvessy* és *Lampl* ez álláspontjukat részletesen megokolják a különvéleményben.

(*) **A fővárosi muzeum és könyvtár** szervezése és berendezése tárgyában a fővárosi tanács azzal a javaslattal járul a közgyülés elé, hogy határozza el egy fővárosi muzeumnak és fővárosi könyvtárnak létesitését. Minthogy pedig a két intézet ez idő szerint nem egyesithető, ennélfogva a muzeumot és könyvtárt ideiglenesen különválasztják. Még pedig olyképp, hogy a könyvtár maradjon meg jelenlegi helyiségében, a muzeum pedig az e célra már kijelölt városligeti történelmi képtár helyiségében helyeztessék el. A könyvtárban a javaslat szerint csak közigazgatási és a főváros történetére vonatkozó munkák és okiratok lesznek. A városligeti épületben elhelyezendő muzeumba kerülnek a már meglévő és nagyrészt szétszórtan az egyes hivatalos helyiségekben elhelyezett muzeális tárgyak. Évenkint (egyelőre két éven át) 3000 forint lesz a muzeum dotációja és ebből szerzik be a muzeum gyarapitására a Budapest multját illusztráló emlékeket. Kiegészitik a muzeumot a főváros speciális ásvány-, növény- és állatvilágának gyüjteményével. A tanács azt javasolja továbbá, hogy a könyvtárt ideigtenesen dr. *Toldy* László főlevéltárnok, a muzeumot pedig dr. *Kuzsinszky* Bálint vezesse. A muzeum berendezése május elsején kezdődik meg. A muzeum és könyvtár ügyeinek vezetésére bizottságot alakitanak *Szabó* Károly tanácsnok vezetése alatt.

(*) **Az uj városháza telke.** A középitési bizottság mai ülésén bemutatta a mérnöki hivatal a Károly-kaszárnya telkének pályanyertes terveit és azt a hat tervet, amelyet az a hivatal e pályanyertes tervek alapján kidolgozott. A mérnöki hivatal tudvalevőleg vagy nyolc millió forintban számitotta ki az uj városháza költségeit. A középitési bizottság *Hauszmann* Alajos inditványára a rendkivül fontos ügyet három hét mulva az e célból összehivandó rendkivüli ülésén fogja tárgyalni s addig tudakozódni fog az iránt, vajjon az ágostai evangelikus egyházközség a régi helyükön akarja-e felépiteni uj templomát és iskoláját.

(*) **Uj vasutak.** A kereskedelemügyi miniszter leiratot intézett a fővároshoz a Kelenföldi és Lipótmezei vasut engedélyezése ügyében. A dolog azon fordul meg, vajjon a vasuti tőke fölemelése esetén, ehhez szükséges legyen-e, vagy sem a főváros hozzájárulása. A pénzügyi bizottság ma tárgyalta az ügyet. *Polónyi* Géza a főváros hozzájárulásának a fönntartását mindenesetre ki akarja kötni, nehogy az történjék, hogy ezt bármely miniszter is — akármilyen bizalommal legyünk iránta — kétségbe vonhassa, *Heltai* Ferenc annak a nézetének ad kifejezést, hogy ezt egyik miniszter sem célozta, de a maga részéről nem ellenzi, hogy a szerződésben a fővárosnak ez a kivánalma kifejezést nyerjen. A bizottság, ezeknek a hangsulyozása mellett, tudomásul vette a miniszter leiratát.

(*) **A földalatti vasut meghosszabbitása.** A fővárosi lakosság régi kivánságának adott kifejezést a pénzügyi bizottság mai ülésén *Hartenstein* Zsigmond. Inditványozta ugyanis, hogy hivassék föl a földalatti villamos vasut vállalata a vonal meghosszabbitására: nevezetesen az eskü-téri hidtól a Kossuth Lajos-utcán át a Muzeum-körutig. Az inditványt a bizottság tagjai mind helyeselték, csak célszerübbnek tartják, ha a főváros e kivánságát nem fölhivás alakjában tudatják a vállalattal, nehogy a főváros bármely irányban is le legyen kötve.

SZINHÁZ. MÜVÉSZET.

** **Nemzeti Szinház.** *Thury* Elemér lépett föl vendégképpen a nemzeti szinpadon, gyér közönség előtt. Essexet játszotta Laube elavult darabjában. A fiatal szinész a régi patetikus iskola hive. Szenvedélye nem igen erős, hangja kissé monoton, de meglepően tisztán és értelmesen beszél. Ez az egyetlen, amit mai fellépése alkalmából kiemelhetünk. Holnap a *Mariannában* folytatja vendégszereplését.

** **Hangverseny.** Egy fiatal hazai énekmüvésznő mutatkozott be ma este a fővárosi közönségnek önálló hangversenyben. *Barber* Franciska, Maleczkyné iskoláinak növendéke egészséges, csengő hangjával

lep meg legelébb, amelyhez izlés és nemes felfogás járul. Kezdőnél szokatlan biztonsággal énekelte végig müsorát, amelyet olasz, német s francia dalokból állitott össze. Különösen Mozart Veilchenje és egy francia dal tetszett a közönségnek. A müsor élénkitéséről *Bürger* Zsigmond, az Opera gordonkása gondoskodott, akinek müvészi játékát régóta ismerjük. A zongorakiséretet *Tarnay* Alajos végezte a nála megszokott müvészettel.

** **Egy zeneakadémia jubileuma.** *Siposs* Antal, az ismert zeneszerző huszonöt év előtt alapitotta meg zeneakadémiáját a fővárosban. A zeneakadémia huszonötéves fennállása alkalmából Siposs tanitványai és tisztelői bizottságot alakitottak, amely holnap fényes ünnepélyt rendez az ősz mester tiszteletére. Az ünnepélyt, amely a Royal-szállóban lesz, diszhangverseny nyitja meg, melynek müsora a következő: *Liszt* „Keresztes vitézek“ indulója, előadják két zongorán *Kolossváry* Marianne, *Devecis* Erzsike, *Deutsch* Sári és *Gombos* Ida; „A zene,“ ünnepi költemény, irta és előadja dr. *Várady* Antal; *Szambati* „Nenia“, előadja *Tokody* Fanny (Rendné); C. *Saint-Saëns* Allegró Apassionata, előadja báró *Perényi* Heléna; *Siposs* Antal: „Feltekintek a csillagos égre“ és „Fülemile dala“, előadja *Hentaller* Lajosné *Pauli* Mariska; Liszt „Rigolettó ábránd“, előadja *Czigler* Bella; *Siposs* Antal: „Magyar ábránd“, előadja *Nagy* Lilla; Beethoven-Liszt: Athén romjai, előadják főtisztelendő *Almássy* Miklós és *Krisztinkovich* Béla. A hangverseny után diszlakoma lesz, melyen a főváros zene-, müvész- és irói világából igen sokan vesznek részt. A diszlakomát tánc követi. A Hevesi-féle zongora-gyár egy gyönyörü tulipántos zongorát készitett ajándékba Sipossnak, melyet a mester a jubileumi hangversenyen avat fel.

** **A miniszterelnöki palota sorsa.** Miniszteri tanács döntött a kormányelnöki palota sorsa felett s ugy határozott, hogy annak átépitését előre meg nem állapitott időre elhalasztják. A miniszterelnöki palota átalakitásáról három terv feküdt *Bánffy* ex-elnök asztalán, az egyik 800.000, a másik 1,600.000, a harmadik 2,000.000 forintnyi költségvetéssel. A két első tervet nem találták megfelelőnek, a harmadikat drágállották. Ehhez járult még az Erzsébet-szobor felállitásával kombinációba vett térszabályozás kérdése. Ez ujabb egy millióval megdrágitotta volna az épitést. Ezt sokallotta *Széll* miniszterelnök s elhatározta, hogy egyelőre sem a miniszterelnöki palotának, sem a Várszinház épületének kérdését nem bolygatja.

** **A szegedi mütárlat.** A szegedi mütárlat tegnap zárult be, miután a képek jelentékeny része gazdára akadt. Összesen 4128 forint áru kép kelt el, a kiállitás a *Nemzeti Szalon*nak 500 forintot jövedelmezett.

** **Az Operaház előadása otthon.** A magyar királyi Operaházban holnap (szombaton) este *Pollini-Bianchi* Blanka császári és királyi kamaraénekesnő vendégfelléptével *Erkel* dalmüve, a *Bánk bán* kerül szinre. A *Telefon Hirmondó* az érdekes előadást közvetiteni fogja s igy az előfizetők otthon is végig hallgathatják. Opera után 11 óráig *cigányzene* lesz hallható a kagylókon.

Robinzonok.

— Levél a rovatvezetőhöz. —

Budapest, április 7.

Kedves barátom, —

ti is jókor kivántok az embertől őszinteséget, vagy legalább néhány összefüggő mondatot! Huszonnégy órával azelőtt, hogy a kinpadra (majd azt mondtam, hogy szinpadra) kerülök, negyven fokos premiére-lázban! S még te nyomsz a kezembe tollat, aki alig két héten belül kétszer voltál magad is: imbolygó árnyék, vagy mint az ellenségeink neveznek: boldog szerző. Ugyan mi más érdekelne ma engem, mint hogy az én görögjeim nem feleitenek-e a kulisszák mögött egy kelléket vagy egy jambust s nem fog-e Olympia királykisasszony gyürüje a legválságosabb pillanatban a sugólyukba gurulni? Nem látunk mi ilyenkor darabot, csak detailokat s egy ötlet sorsa jobban aggaszt az egész vigjáték sikerénél!

Ha emlékezetem nem csal, én a holnap szinre kerülő *Robinzonok* és *Barnett-lányok* közül a *Robinzonokat* irtam. Legalább ugy tudom, hogy ezelőtt másfél esztendővel, a görög-török háboru idején, valahogy tudtára szerettem volna adni a régi Hellasnak Larissa elestét a megfutamodott uj görögökkel, de a lehető legtapintatosabb formában. Meg szerettem volna egyuttal festeni a modern embert antik keretben, lehetőleg parodisztikus elemek nélkül. És megszerettem volna... de ne tovább. A tendenciát mi utólag szoktuk kitalálni — a kritikusaink számára.

*

Mégis jó lesz, ha megnézed a szinlapot, mielőtt átadsz a huszonnégy órás halhatatlanságnak. Te már akkor tul leszel az izgalmakon és objektiv vagy ujra. Én meg nem szeretnék idegen tollal ékeskedni, ha csakugyan — nem a Barnett-lányokat irtam volna.

Hived

Makai Emil.

Berlin.

— Szinházi levelek. —

I.

Mária Gavrilovna Szavina.

Berlin, április 6.

Olyan időben érkeztem Berlinbe, mikor három nap alatt minden szinházban hat-hat előadás volt. Szerencsés körülmény annak, aki — mint én — azért jött, hogy megismerje a berlini szinpadokat. De a szinházi előadások e tömkelegében az ember hamar eltéved és igazán nehéz dolog világos, tiszta, határozott képet nyernünk a látottakból.

Az első tekintet egy hirdető oszlopra, mely tele van a berlini szinházak szinlapjaival — szinte megdöbbentő hatásu. Képviselve van itt a drámai litteratura minden válfaja, minden korszaka, és kevés — jelentéktelen kivétellel — minden nemzetisége. Szofoklesztől a francia romantikusokon keresztül egész a legifjabb német irodalomig — megtalálunk itt mindent. Különösen a német drámairás legszélsőbb korszakait Hebbeltől Gerhard Hauptmannig.

És a szinházakban végigjárhatjuk a német előadó müvészet minden iskoláját: az elzárkozottságában még a párisi Comédie Française nál is szigorubb Schauspielhaustól a — szinte ledérségig szabadelvü Residenz-Theaterig. Mindezekről majd más alkalommal. Ezek fontos és nagyjelentőségü kérdések.

De amint itt állok a hirdető oszlop előtt és töprengve tanulmányozom a rengeteg szinlapmennyiséget, szemembe nevet egy francia „affiche“. — Egy csomó zsinegre füzött Pierrot-álarc van rárajzolva és alatta a hires párisi mimikusnak *Severinnek* az autogrammja:

— „Je mime et tâche de dire quelque chose sans parler, depuis que j'ai tant entendu parler pour ne rien dire.“ Mintha azok a Pierrot-arcok gunyolódnának ezzel a sok komoly szinlappal!

De beszéljünk komolyan. Beszéljünk arról, ami Berlinben ma a nap nagy szinházi szenzációja: az itt vendégszereplő *orosz udvari szinészekről*.

Az uj kir. opera szinlapja a mai napon ilyen formában jutott nyilvánosságra:

„Legmagasabb parancsra!“

A pétervári császári Alexandra-szinház személyzetének egyetlen vendégjátéka:

VASZILISZA MELENTJEVA.

Történeti dráma 5 felvonásban Rettenetes Iván korszakából. Irta: *Osztrovszki.*

(Zárójel között megjegyzem, hogy a „legmagasabb parancsra“ azt jelenti, hogy a császár meghivta a Lessing-Theaterben vendégszereplő orosz müvészeket egy előadásra az udvari szinházba.)

Én a magam részéről nem szeretem, ha szinészek olyan közönség előtt játszanak, amely nem érti a nyelvüket. A szinészet nem internacionális müvészet és a kritika részéről mindenkor és mindenütt lelkiismeretlenség, ha közönségét fölszabaditja egy olyan müvészeti bálvány imádására, melyet az *meg nem érthet*.

De vannak, akik nem veszik ilyen szigoruan a dolgot. Helyezkedjünk azoknak az álláspontjára és lássuk az oroszokat.

Merész, csaknem vakmerő dolog volt tőlük Berlinbe jönniök. Az első kérdés: mit kerestek itt, mit hozhattak ide? — Ha egy nemzeti alapon fejlődött, nemzeti talajra épült, nemzeti forrásokból táplálkozó erős individuális müvészettel, ha a többi európai nemzetekétől eltérő egyéni tulajdonságokban gazdag, fejlett drámai litteraturával állanak elő, akkor megjelenésük bizonyos szempontból igazolva van. De ha csak rossz, vagy akár jó *utánzatát* mutatják annak, amit az európai kulturnépek szinpadjai évszázadok óta produkálnak, jelenjék ez bár meg a legtökéletesebb müvészi formákban, jöjjön a legvakitóbb virtuózitás utlevelével: a vállalkozás eltévesztett dolog. Mert ne feledjük, hogy itt nem *egy* orosz müvész, vagy müvésznő bemutatkozásáról van szó, aki becsvágyában az egész világ elismerésére szomjazik, hanem egy *nemzet* szinmüvészetéről.

Oroszország — szemben Európa nyugati népeivel — ma nem egyéb, mint egy öntudatra ébredő fiatal óriás, aki most tanulja megismerni önmagát. Az orosz drámairodalom gyermekkorát éli. Azok a történeti tragédiák, amelyeket az orosz császári szinház Berlinbe hozott, a romantikus drámairás legnaivabb korszakából valók. Sem Gogol „Revizor“-ja, sem a két Tolsztoj drámája; „A sötétség hatalma“ és „Rettenetes Iván halála“, sem Puskin „Boris Godunov“-ja nem tehetik — egészben véve — jelentékenyebbé az orosz drámairodalmat.

Ami pedig az orosz *szinészetet* illeti, arról eddig semmit sem tudtunk. Mindenfelől fölmerül a kétely, hogy lehet-e itt szó — revelációról? Egy nemzet, amely kulturális, szociális fejlődésének kezdetén áll, hol tarthat odahaza a maga müvészetével?!

Az egyik pétervári ujság igy bocsátja utra az orosz szinészeket: „Azok, akik szivükön viselik az orosz drámai müvészet érdekeit, akiknek nem közömbös, hogy Németország miként itél Oroszország legelső szinmüvészeiről, azok örömmel fogják üdvözölni a császári szinház berlini utját. Mert itt az ideje, véget vetnünk annak a föltevésnek, hogy nálunk nincsenek szinésztehetségek, itt az ideje, hogy mi oroszok is megmutassuk a külföldnek, hogy szinmüvészetünk áll legalább is olyan magas fokon, mint más nemzeteké.“ Hazafias szempontból szépen hangzik a frázis, de egy nemzeti müintézet külföldi tournéejának egy kicsit naiv — ez a kitüzött cél.

Ha csak ennyit akartak az orosz szinészek, — nos, hát ez — *kevés*. Ha többet akartak: hóditó diadalutra akarták vinni az orosz *szellemet* az előadó müvészet fegyvereivel, akkor erre az orosz szinészet még éretlen. Majd ha itt lesz az ideje, ha majd minden dolgukat elvégezték — *odahaza*, akkor talán majd elkövetkezik az idő, hogy az erkölcseiben, szellemi életében fáradt, megvénült Európa — *fölkeresi* otthonában Oroszországot.

*

Addig is, amig ez az idő bekövetkezik, lássuk — eltekintve a nagy, abszolut, kizárólagos nemzeti individualitástól — milyen az orosz császári szinház általános müvészeti szempontból.

Ez az orosz dráma, amelyet én láttam, ez a „Vaszilisza Melentjeva“ (hevenyészett fordítását ott árulták a szinházi foyerban) a legnaivabb szinpadi gyártmányok közül való. Csupa tőr, méreg és intrika. Alig van benne egy alak, amely az előadó müvésznek csak valamire való anyagot is szolgáltasson. Mélyebb koncepcióról, nagyobbszabásu jellemfestésről ebben a darabban szó sem lehet. De gyakorlott szem azért meglathatja a hálátlan feladattal küzködő szinészekben a nagyobb müvészi kvalitásokat.

Az orosz császári szinészek legnagyobb müvészi erénye a természetesség, az egyszerüség. Sehol egy tulzott mozdulat, sehol egy kirivó, bántó szin. Nem *kacérkodnak* az egyszerüséggel, mint a legtöbb világotjáró virtuóz s nem szertelenkednek a természetességgel. Megjelenésükben, mozdulataikban soha semmi póz. Nem kéjelegnek — az olaszoknál jól ismert — ugynevezett naturalizmusban. Hang, szenvedély mértékletes még a legmagasabb affektusban is. Sőt sokszor tulságosan mértékletes is. Néha azt a hatást teszik, mintha nem *mernének* mozdulni, vagy hangosabban beszélni. Másik — nem kevésbé értékes tulajdonságuk a kifogástalan összjáték. Az *összhatás* müvészi érdekeit szolgálják mind a legnagyobbtól a legkisebbig és nem *tolakodik* az előtérbe, nem iparkodik összetörni a müvészi fegyelem korlátait senki, még ha három fejjel magasabb is társainál. — Az előadás szcenikai külsőségei hiányosak, sokszor bántólag, zavarólag hatnak, minden figyelmüket a darab belső kidolgozására forditják — és az bizonyos előkelőséget ad szinpadjuknak. Az előadásnak nincsenek meglepő finomságai és bár néha a legapróbb részletek is kitünően érvényesülnek, mégis, az egészből hiányzik bizonyos — intenzivitás.

Nagyobb, megragadóbb müvészi egyéniséggel alig találkozunk. Becsületes, törekvő, becsvágyó müvészek.

De van egy müvésznőjük, aki tul nő hazája határain, akinek kedvéért — ugylátszik — az egész vendégszereplés történik:

Mária Gavrilovna Szavina.

Szavina az oroszoknak több, mint zseniális szinésznő, zászlóvivője az orosz drámai müvészetnek. *Ő az*, a mivé az orosz szinpadnak még fejlődnie kell: a legabszolutabb értelemben vett *orosz müvésznő*. A szociális élet különböző jelenségeiben minden müvelt orosz problémát lát, amelyet felfogni, megérteni és megfejteni igyekszik. E problémák között az, melyet legtöbbet vitatnak, amelyet évszázadok óta igyekszik megfejteni a cári birodalom minden költője: *az orosz nő*. És ha *Szavinát* Oroszországban istenitik, igy ez a hódolat első sorban az orosz nő zseniális ábrázolójának szól. De *Szavina* igazi müvésznő nyugateurópai értelemben is. Már tul van az élet tavaszán, nem is megjelenésének külső csillogásával hat, sőt föllépése majdnem jelentéktelen. De gyöngéd, finom szinezéssel rajzolja meg az előállitandó jellem alapját és biztos, diadalmas müvészettel emeli magasra. Megkapóan analizál és sokszor szédítőnek tetsző mélységből hozza fel gondolatait, érzéseit, szenvedélyét.

Soha igénytelenebbnek látszó eszközökkel még nem láttam tragédiát játszani és több egyszerüség — ilyen nagystilü müvésznőnél — alig képzelhető. Ennek a „Vaszilisza Melentjevá“-nak az utolsó felvonásában van a jelenet, ahol Vaszilisza — a darab hősnője — mint lady Macbeth, bujkál a cári palota

folyosóin, termein keresztül és ideges, lázas önkivületében rémlátásai vannak; azt hiszi, hogy az általa megmérgezett cárné, akinek helyét most ő foglalja el — följár a sirból, hogy őt üldözze. *Szavinának* homloka, szeme, arca, a fehér hálóköntös redői alatt végigreszkető teste ebben a jelenetben egy megriadt, beteg — átlátszó lélek volt! És amint végtelenbe meredt tekintettel kérdezi Rettenetes Ivántól, hogy vajjon üldözik-e őt is azoknak a szellemei, akiket legyilkoltatott: a nézőtéren a borzalom csöndjét érzi az ember. Szerettem volna, ha a hires, nagy stilü lady Macbethek látják ezt a jelenetet. Megtanulhatták volna, hogy miként lehet valaki bántó raffinéria nélkül müvészileg nemes, nagy, megdöbbentő, igaz.

Szó sincs róla! Szavina a ma élő legnagyobb müvésznők egyike. Nem keres ujat, és még is — mind az, amit teremt, uj; nem akar iskolát inaugurálni és mégis mind az, a mit csinál, egy egészen uj, sajátos iskola. Nincs rajta semmi idegen befolyás, önmagából nőtt tökéletes, egész, rendkivüli.

Iványi Jenő.

SPORT.

*** **Mesterek akadémiája.** A magyar vivómesterek egyesületének e hó 9-én este hét órakor a Vigadó nagytermében tartandó vivóakadémiájának támogatását a következő notabilitások fogadták el: *Wlassics* Gyula kultuszminiszter, *Szilágyi* Dezső, gróf *Andrássy* Géza, a M. A. C. elnöke, dr. *Berzeviczy* Albert, *Gajári* Ödön, *Kisbaári Kiss* Ferenc, dr. *Kenedi* Géza, dr. *Krasznay* Ferenc, a M. A. C. alelnöke, gróf *Széchenyi* Imre, *Zsilinszky* Mihály stb. Az akadémia iránt nagy érdeklődés mutatkozik a sportkörökben s az előjelekből itélve a magyar mesterek nyugdijalapja tekintélyes összeggel fog gyarapodni. Már eddig is sok felülfizetés érkezett. A nevezések igen szép eredménynyel zárultak. Az elnökség, tekintettel a jótékony célra, ezuton kéri fel a közönséget a támogatásra. Jegyek kaphatók az egyesület helyiségében: IV. kerület, Váci-utca 13., I. emelet 19., *Huzella* sportáru üzletében, Váci-utca 1. és *Spitz* Bernát vivószerkereskedésében, Fürdő-utca 7. Tisztek részére előreváltott jegyek félárban kaphatók az egyesület helyiségében.

*** **Football-mérkőzés.** A vasárnapi nemzetközi football-match csapatösszeállításáról a *Wiener Athletic Sport Club* már értesitette a *Budapesti Torna Club* vezetőségét. Az összeállitásból itélve, rendkivül heves lesz a küzdelem. A *W. A. C.* csapatja a következő módon alakult: Kapuban: F. Naoss. Hátvédek: Schön L., Wachuda E. Fedezetek: Sokol K., Strauss J., Haller H. Csatárok: M. Ledermann, J. Studnicka, K. Starrach, L. Aössing, K. Dettelmayer. A *B. T. C.* csapatjáé: Csatárok: Minder F., Thompson W., Ordódy V., Hajós-Guttmann A. és Klebersberg G. Eedezetek: Róka J., Mannó M., Gillemot F. Hátvédek: J. Yolland, Harsády J. Kapuban: A. Yolland. — A *W. A. C.* játékosaival számos bécsi sportférfiu lerándul Budapestre, hogy szemtanuja lehessen a valóban érdekes mérkőzésnek. A *B. T. C.* vezetősége különben nemcsak a tudomány- és müegyetem tanári karát és hallgatóit, hanem az összes fővárosi középiskolák tanárait és ifjuságát is meghivta a küzdelem megtekintésére, mely a csömöri-uti (lóverseny-tér mellett) versenypályán fog lefolyni.

*** **A Budapesti Torna Club** uj választmánya Dr. *Ottó* József elnöklete alatt tegnap tartotta alakuló ülését. Titkárrá a választmány *Kankovszky* Vilmost, pénztárossá *Gabona* Károlyt, ellenőrré *Otte* Ferenc, szertárossá *Kindling* Jánost, jegyzővé *Gillemot* Ferencet választotta meg.

*** **Gerenday-vándordij.** A *Magyar Atlétikai Klub* volt alelnöke dr. *Gerenday* György érdemeinek a hazai sportéletben való megörökitése céljából, klubtagok önkéntes adományaiból, örökös vándordijat alapitott. A választmány tegnap állapitotta meg e vándordij kitüzésének feltételeit. A dij örökös vándordij lesz, melyet évenkint a klub tavaszi viadalára irnak ki és pedig a *100 yardos sikfutásra*. A versenydijat a győztes egyesületének fogják kiadni, mely azt négy héttel a kitüzött ujabb tavaszi viadal előtt köteles lesz visszaszolgáltatni. A visszaszolgáltatás alkalmából a volt védő ezüst emlékpajzsot nyer. A verseny nemzetközi lesz. Az értékes vándordijat először a *Magyar Atletikai Klub* idei tavaszi viadalára (junius 4-re) tüzik ki.

*** **Gyaloglási verseny.** A *Magyar Atletikai Klub* április 16-án 30 kilométeres országuti gyaloglási versenyt rendez. Nevezési zárlat április 10-ikének esti 7 órája.

*** **A Telefon Hirmondó az alagi lóversenyekről.** Azok, akiket a lóversenyek érdekelnek, de a kiket egyéb elfoglaltságuk visszatart attól, hogy *Alagra* kimenjenek, bizonyára örömmel értesülnek arról, hogy a *Telefon Hirmondó* holnap (szombaton) is már *délután fél 6 órakor* részletes és hü tudósitást közöl az *alagi versenyek* eredményeiről.

Alagi futtatások.

— Negyedik nap. —

— A *Budapesti Napló* tudósitójától. —

Budapest, április 7.

A szombati versenynapok behozatala nem a legszerencsésebb turfeseménye az utóbbi éveknek. Érezhető ez Budapesten épp ugy, mint Bécsben, vagy Kottingbrunnban s meglátszik az alagi holnapi versenyek programmján is, mert egyik-másik futamban oly kevés lovat neveztek az istállók, hogy ezekben hármas mezőnynél nagyobbra alig számithatunk.

Ez azonban csak egy gát- és egy akadályversenynél van igy, a sikversenyek nevezései mind igen jól sikerültek és ezekben előreláthatólag nagyok lesznek a mezőnyök is.

A programm első száma a *Háromévesek handicapja*, melyben tizennégy lónak van indulási joga. Ezek közül mi a *Geist lovaknak* adunk legtöbb kilátást a győzelemre, utána pedig *Dolly*ban és *Arkangyalát*ban bizunk leginkább.

Az *Eladók* versenyét *Bokros*, *Mondain* vagy *Edison* nyerheti meg, de jó sansza van *Aszfaltbetyár*nak is.

A *Kereszturi akadályverseny* 1800 koronás dijára *Pogont* tartjuk legméltóbbnak, de *Thekla* és *Stréber* nehézzé tehetik neki a győzelmet. Ezen versenyre be van nevezve Lebaudynak egykori kitünő steeplerje, az öreg *Fenegyerek* is, de 78 kilós magas terhével az alagi nehéz pályán alig hiszszük, hogy inditsa uj tulajdonosa, Taxis herceg.

A *Négyévesek akadályversenyében* csak hat ló indulhat, de ezek közül hármat a *Geist-istálló* nevezett be, mely igy, azt hiszszük, biztositotta maga számára a győzelmet, épp ugy, mint az *Eladók gátversenyében*, hol *Douairiere*nek csak Sylph-fel és Znicz-cel kell megmérkőznie, miután a lesántult *Abgar*, — még ha inditaná is tulajdonosa, mint a legutóbbi versenynapon, — nem jöhet kombinációba.

Érdekes versenynek igérkezik a 2400 méteres *Megyeri-dij* is, amelyben tizennégy lovat indithatnak. Nézetünk szerint a futam végküzdelmében *Galambom*, *Ohó* és a *Geist-istálló* kiküldöttje kerülhetnek össze és azt hiszszük, ebben a sorrendben fognak áthaladni a célon.

Ezek alapján jelöltjeink a következők:

I. *Geist-istálló—Dolly—Arkangyalát.*
II. *Bokros—Mondaine—Edison.*
III. *Pogon—Thekla—Stréber.*
IV. *Geist-istálló—Stréber.*
V. *Douairiere—Silph.*
VI. *Galambom—Oho—Geist-istálló.*

A felebbezők.

A Magyar Kerékpáros-Szövetség 1700 tagja ma felebbezést nyujtott be a kerékpár-adó ellen.

A pesti tartományon át
Vágtatva szállt a hir:
Ez'tán csak az biciklizik,
A ki fizetni bir!
S ezerhétszáz biciklizö
Mind fellebezni megy,
Adót fizetni mind között
Nem bir egyetlen egy!

S hol máskor néma csendbe' csak
Légy szárnya hallatik,
Fővárosunk sok dijnoka
Most el nem alhatik!
Mert por borított ablakon
És lambrequinen át
Ezer hétszáz felebbező
Átcsengeté dalát!

Hiába, hogy álomra csal
Az akta és a csend,
Lent kétezer biciklizö
Gyászcsengetyüje cseng
És mind csengetve üzik a
Városatyák hadát,
Nem egy még a *Városmajort*
Is csengve járja át!

És hej! nem egy tanácsos úr
Vágtat acél lován,
Mögötte egy nagy csengetyü
A pesti tartomány,
Hiába cseng a villamos,
Minden morajon át
Biciklicsengők csengik a
Felebbezők dalát.

—kó.—

TUDOMÁNY, IRODALOM.

○ **A Petőfi Társaság** 9-ikén, vasárnap délelőtt 10 órakor felolvasó ülést tart az Akadémia kis termében. Tárgyak: 1. *A modern drámáról*, irta és felolvassa *Prém* József r. tag. 2. *Orosz költőkből*, forditotta és felolvassa *Szabó* Endre r. tag. 3. *A kém*, elbeszélés, irta *Sebők* Zsigmond r. tag. felolvassa *Jakab* Ödön r. tag. 4. *Szecesszió*, költemény, irta és felolvassa *Makai* Emil r. tag. 5. Folyó ügyek.

○ **A Kolozsvári Egyetemi Kör** huszonötéves fönnállása ötletéből emlékkönyvet ad ki, amelynek szerkesztését a kör *Bodor* Antalra és *Gergely* Györgyre bizta. A 2—300 oldalas könyv ára 2 frt, előfizethetni a kolozsvári egyetemi körnél.

○ **Egyesületek cimkönyve.** *Koczányi* Béla kassai könyvkereskedő kiadásában megjelent a *Magyarországi társas- és közmüvelődési körök, kereskedelmi-, ipari- és gazdasági szakegyletek, valamint dal- és zene-egyesületek cimtára.* A könyv *1029* magyarországi város és helységből *3500* egyesületet sorol fel, s a legtöbbjénél a teljes tisztikar névsorát, alapitási év, tagsági létszám, könyvtári állomány stb. adatait is közli. A kereskedelmi és ipari forgalom céljaira a cimkönyv megbizhatóság tekintetében annyival is inkább ajánlható, mert az adatok közvetlenül a felsorolt egyesületek részéről vannak beszerezve. Ára *4 forint*.

TÖRVÉNYSZÉK.

Háboruság Verőcén.

— *Zubovics Fedor panasza.* —

— A *Budapesti Napló* tudósitójától. —

Budapest, április 7.

A Migazzi-kastély magános lakójának, *Zubovics* Fedor századosnak sok baja akadt Verőcén. A délceg huszárszázados oda vonult vissza, hogy nyugalmasan töltse el napjait s pihenés helyett háborusságra talált. A község lakói örökösen zaklatják; vádolják, hogy beléjük köt, sőt annyira mentek, hogy a miniszterekhez deputációt küldtek és kérték, hogy Zubovics Fedortól szabaditsák meg a községet. Az igazság szerint azonban főleg azért neheztelnek a századosra, mert kitiltotta őket a Migazzi-kastélyból, amely azelőtt közhely volt.

Az igazságügyminiszterhez küldött deputáció kérvényt is adott át, amely nemcsak Zubovics Fedort, de a balassa-gyarmati törvényszéket is vádolja, hogy a százados ellen folyamatba tett ügyekben részrehajló.

A küldöttségnek szomoru vége lett. Ugyanis a balassa-gyarmati ügyészség, valamint *Zubovics* Fedor is, bünvádi följelentést tettek a kérvény aláirói ellen rágalmazás miatt s igy történt, hogy a pestvidéki törvényszék előtt, amelyet az igazságügyminiszter az ügy elbirálására delegált, ma tizenkilenc verőcei lakos ült a vádlottak padján és pedig: *Tóth* Dániel volt községi biró, *Kamerer* Ferenc római katolikus lelkész, *Oroszi* Jenő református lelkész, továbbá *Neuser* Ferenc, *Makai* Sándor, *Mayer* Ferenc, *Rudhardt* Ferenc, *Marx* János, *Heusz* Rókus, *Guttmann* Mihály, *Vitéz* Lajos, *Blau* Márton, *Kristóf* Ádám, id. *Marx* János, *Guttmann* Péter, *Berczell* József, *Bál* Lajos, *Matus* Mátyás és *Lengyel* Mór.

A tárgyalást *Verebély* Ignác táblai biró vezette, a vádhatóságot dr. *Horváth* János királyi alügyész képviselte, mig a védelmet dr. *Nagy* Dezső vállalta el; Zubovics százados dr. *Falusy* Árpád ügyvéd kiséretében jelent meg.

A törvényszék először a panaszos *Zubovics* Fedort hallgatta ki.

Elnök: Itt a kérvényben el van mondva, hogy kapitány ur egyik kocsisát vasvillával összeszurkálta s aztán valahogy eltüntette. Mi ennek a vádnak az alapja?

Zubovics: A dolgot valamivel előbbről kell kezdenem. A mikor én Verőcére származtam át, a Migazzi-kastélyt boldog-boldogtalan használta. Én a kastélyt bérbe vettem *Schuster* püspöktől, s mert nagy bért fizettem érte, természetesen a magamének tekintettem s nem *res nullius*-nak. Akkor indult meg ellenem az ellenségeskedés. Persze nem tetszett nekik, hogy korlátoztam a szabad járáskelést. A méltatlankodóknak *Joó* Sándor akkori községi biró volt a főemberük, aki szövetkezve *Oroszi* Jenő református lelkésszel, valósággal az életem ellen tört. Gyujtogattak, vádolgattak, rémhistóriákat hiresztelték rólam. Volt egy kocsisom, azt fölbérelték ellenem. Egyszer hazafelé menet rám támadt egy vasvillával, mire én kihuztam a revolveremet, s leloőttem a bérencüket. Lelövök én ma is minden embert, aki megtámad. Vagy lelövöm, vagy megfojtom! Ezt a dolgot aztán fölfujták, és *Nett* János ...

Elnök: Az állatorvos?

Zubovics: Nem. De olyanfajta: *emberorvos*. (Derültség.) Tehát *Nett* János közbenjárására a balassagyarmati törvényszék ez ügyben bünvádi eljárást inditott ellenem, de utóbb, mint alaptalan vádaskodást, félretette.

Elnök: Van valami kárkövetelése?

Zubovics: Hogyne! Sok szaladgálásom volt már.

Elnök: Mennyit követel?

Zubovics: Ötszáz forintot.

Ezután a vádlottakat hallgatták ki.

Tóth Dániel, Verőce volt községi birájától kérdi az elnök:

— Mért irta alá ezt a kérvényt?

— Nem akartam vele sérteni senkit. Nem is ismertem a tartalmát!

— Hát akkor mért irta alá?

— Községi biró voltam, s jelen voltam a képviselőtestületben, amikor elhatározták, hogy fölmennek a miniszterhez.

— De hiszen maga is ott volt a deputációban, és hallotta, miket mondott *Oroszi* a miniszter előtt?

— Hallottam, hallottam . . . szép szavakat mondott, hogy igy meg amugy . . ., hogy a kegyelmes ur ezt és azt . . .

Horváth alügyész: Hát mit tud maga Zubovicsról?

Vádlott: Nem tudok én semmit.

Kamerer Ferenc római katolikus plébános csak azért irta alá a kérvényt, mert a képviselőtestületben szavahihető, tekintélyes emberek állitották, hogy ami benne foglaltatik, egytől-egyig mind igaz.

Oroszi Jenő református lelkész fönntartja mindazt, amit *Zubovicsra* vonatkozólag a kérvényben irtak, kijelenti azonban, hogy a bíróságot semmiképpen sem akarta sérteni, s csupán a tények konstatálására szoritkozott.

A vádlottak után a tanukat hallgatták ki s késő estig tartott, mire a biróság itéletet hozott.

A törvényszék *Oroszi* Jenő református lelkészt *száz forint pénzbüntetésre*, esetleg *10 napi elzárásra*, *Tóth* Dániel községi birót *50 forint pénzbüntetésre*, esetleg *5 napi elzárásra*, *Kamerer* Ferenc esperesplébánost *30 forint pénzbüntetésre*, esetleg *3 napi elzárásra* és a többi vádlottat 10 forint pénzbüntetésre, esetleg 1 napi fogházra itélte.

Az itéletben a vádlottak közül csak négyen nyugodtak meg, a többiek felebbeztek. *Zubovics* százados is felebbezett, valamint az ügyész is sulyosbitásért.

---

§§ **Világtörténet és zsebmetszés.** *Ehrlich* Lipótné született *Weiszfeld* Fáni nagy rekordot ért el a zsebmetszés terén. Európa valamennyi rendőri albumában ott diszlik az arcképe, mert három évtized óta minden nagyobb eseménynél megjelent és kisebb-nagyobb zsákmányával rendszerint sikerült elilliannia. Ott volt a bécsi és párisi világkiállitáson, II. Lajos bajor király temetésén, a három császár találkozóján, a walesi herceg lakodalmán; koronázás, uralkodók temetése és házassága, kiállitás, országos ünnepély nem eshetett meg nélküle. Világhirü stiklket vitt véghez; köztük a legnevezetesebb az volt, a mikor a bajor király temetéséhez kiküldött berlini rendőrfelügyelő zsebéből kilopta tárcáját. A rendkivüli asszony életének egy nagy részét Európa különböző fogházaiban töltötte. Schleswig-Holsteinban megfigyelés alatt volt, hogy nem-e elmebajos? Legutóbb jelen volt a kieli csatorna megnyitásán, Carnot elnök temetésén, ahol azonban mindenütt rajtakapták. Mikor leülte legutóbbi büntetését, visszatért hazájába. Vesztére azonban, mert mult év december 1-én a dohány-utcai zsidó templomban éppen müködés közben csipték el. *Sachs és Sarkady* detektivek lettek rá figyelmesek. Hiába integetett Ehrlichnének egyik segitője, — orra körül babrált ujjával, igy jelezve, *a gyanus szagot — a zsebtolvajok királynője* csapdába került. Pedig ekkor csak rongyos 4 forinttal bélelt tárcát huzott ki egy örömanya zsebéből. A budapesti büntető törvényszék *Sárkány* biró elnöklete alatt ma vonta felelősségre bünéért. A tárgyalás folyamán dr. *Weisz* Ödön védő azt kérte, hogy Ehrlichnét, akit az orvos-szakértői vizsgálat épel ..éjünek mond, bizonyosság okáért hosszabb megfigyelésnek vessék alá. A törvényszék nem adott helyt e kérésnek. Ehrlichné tagadta tettét, de ez nem sokat használt, mert a tanuk ellene bizonyitottak. Igy a törvényszék lopás büntettéért *3 és fél évi fegyházra* itélte Ehrlichnét.

TÁVIRATOK.

A három-császár-találkozás.

Berlin, április 7. A tegnap Troppauból világgá kürtölt *császártalálkozásról itt semmit sem tudnak*. Beavatott körökben azt tartják, hogy jelenleg *nem is lehetne* egy ilyen találkozást politikailag megokolni.

A clevelandi püspök levele.

Róma, április 7. Az „Osservatore Romano" közli a *clevelandi* püspöknek a pápához intézett levelét, amelyben a püspök megyéjének papsága és hivei nevében is teljesen csatlakozik a január 22-én kelt pápai levélhez.

Az afrikai vasut.

Berlin, április 7. Londonból megcáfolják azt a jelentést, hogy a német kormány a birodalomgyülésen törvényjavaslatot készül előterjeszteni az afrikai vasut épitése céljából. A tárgyalások még nem haladtak odáig. Egyelőre csak arról van szó, hogy a német pénzpiac átvegye a hitelmüveletet. (*nwt.*)

Ferdinánd és Nikita.

Cettinje, április 7. *Ferdinánd* bolgár fejedelem elküldte *Nikita* montenegrói fejedelemnek a katonai érdemek jutalmazására nemrég alapitott aranyérmet.

A 14. §.

Grác, április 7. A stájer tartománygyülés mai ülésén gróf *Kottulinsky* többedmagával inditványt nyujt be, amelyben hosszabb megokolás után ezt mondja:

A stájer tartománygyülés azt a meggyőződését fejezi ki, hogy a birodalmi képviseletről szóló alaptörvény *14. §-nak* a cs. kir. kormány által előszeretettel gyakorolt alkalmazása nyilt ellentmondásban van ennek a törvényes rendelkezésnek a szövegével és szellemével s igy az *osztrák közjoggal ellenkezik*. A tartománygyülés tehát határozottan tiltakozik ez ellen az eljárás ellen.

Gróf *Clary-Aldringen* helytartó: A kormány nézete szerint a tartománygyülés mindenesetre jogositva van a közzétett általános törvények és intézkedések fölött tanácskozni és határozatokat hozni. De másrészt bizonyos, hogy ez *csakis már kibocsátott törvényre vonatkozólag*, azaz *de lege lata*, és nem *de lege ferenda* történhetik. Kétségtelen továbbá, hogy a tanácskozás és határozathozatal tárgyát csak az illető törvénynek anyaga és nem alakja képezheti, hogy különösen az állami alaptörvény 14. §-át illetőleg e §. alkotmányos alkalmazásának megvizsgálása és a határozathozatal e tekintetben az állami alaptörvény értelmében *csak a reichsrathot*, nem pedig a tartománygyülést illeti meg. Az imént fölolvasott inditványnak több pontja nyilvánvalóan a tartománygyülés hatáskörének tullépésére céloz.

A tartományi főnök kijelentette, hogy az inditványt kinyomják és a szabályszerü elbánásban részesitik.

Ornig képviselő inditványt nyujt be a magyar határon szedendő cukor- és sörfogyasztási adó tárgyában.

Bécs, április 7. Az alsó-ausztriai tartománygyülés mai ülésén *Steiner* képviselő és társai meginterpellálták a helytartót a *budapesti buzaringről* és a bianko-határidőüzletnek és a különbözeti játéknak a terménytőzsdén való megszüntetéséről.

A karlista mozgalom.

Madrid, április 7. Hir szerint olyan szövetség, a milyet a karlisták és a katolikus párt Guipozcoa tartományban a képviselőválasztásokra nézve kötöttek, más tartományokban is létre fog jönni. Az északi tartományokban ujabb óvóintézkedéseket tettek.

Görög-török egyezmény.

Konstantinápoly, április 7. A görög kiküldöttek ma átadták a török kiküldötteknek azt az emlékiratot, mely a különegyezményről folytatott görög-török tárgyalások megszakitásáról szól.

Li-Hung-Csang nyugalomban.

Petervár, április 7. Pekingből táviratozzák, hogy *Li-Hung-Csang* alkirály az özvegy császárnénak kijelentette, hogy tekintve agg korát, nem vállal többé hivatalt. Az özvegy császárné kinevezte *fopecsétőrnek*, amely állás munkával nem járó szinekura.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, április 7. A brüxi bányarészvénytársaság közgyülése hosszabb, mozgalmas vita után elfogadta az igazgatótanács jelentését és javaslatait. Az idei 15%-os osztalék 2%-kal nagyobb a tavalyinál.

Berlin, április 7. (A *Budapesti Napló* tudósitójának távirata.) *Esti forgalom.* Négyszázalékos magyar aranyjáradék 100.40. Magyar koronajáradék 97.35. Osztrák hitelreszvény 250.—. Osztrák-magyar államvasut 155.10. Déli vasut 29.10. Északnyugati vasut —.—. Elbavölgyi vasut —.—. Orosz bankjegy készpénz 216.10. Buschtiehradi —.— Orosz bankjegy —.—. (Ultimo.) Lombard —.—.

Frankfurt, április 7. (A *Budapesti Napló* tudósitójának távirata.) *Esti forgalom.* Osztrák hitelreszvény 224.20. Osztrák-magyar államvasut 155.20. Déli vasut 29.—. Magyar aranyjáradék —.— Magyar koronajáradék —.—. Osztrák aranyjáradék —.—. Osztrák ezüstjáradék —.—. Osztrák papirjáradék —.—. Bécsi bankegyesület —.—. Alpesi bányarészvény —.—. Olasz járadék 94.50. Diskontó-bank 194.35. Laura-kohó —.—. Harpeni 192.75. Csön'es.

New York, április 7. *Liszt* helyben 2.80. *Buza* májusra 77.—, juliusra 76.3/8, szeptemberre 74⅜. *Tengeri* májusra 39.5/8.

Chicago, április 7. *Buza* márciusra 71.5/8. *Tengeri* májusra 34.4/8.

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratokat nem adunk vissza. —

Sz. P. 1. The illustrated London News, ára 17 frt 64 kr. 2. The Graphic, ára 18 frt 04 kr. Mindkettő megrendelhető minden magyar postahivatal utján is.

P. R. *Budapest.* A közleményt köszönjük, felhasználtuk.

R. F. *Budapest.* 1. Egyetemi hatósága utján folyamodjék a közoktatásügyi miniszterhez. Ha be tudja igazolni, hogy sulyos betegség akadályozta az egyetem látogatásában s egyébként alapvizsgáit jó sikerrel tette le, a miniszter esetleg megengedi, hogy az elmulasztott két félév beszámittassék. Indexét mindenesetre mellékelni kell a folyamodványhoz s a szükséges bélyegekkel ellátni. A kérvényt az ügyosztályvezető miniszteri tanácsos előterjesztése után, maga a miniszter, vagy az államtitkár intézi el, körülbelül egy hónap alatt. Ugyanezért adja be mielőbb a kérvényét s esetleg mozgósitsa a protektorait is. 2. Abban bajos tanácsot adni, hogy a birói pályára lépjen-e, vagy pedig hivatalnoknak menjen. Ezt önnek, aki mindenesetre jobban ismeri a saját viszonyait, mint mi, könnyebb lesz elhatároznia. Az előmenetel mind a két pályán kedvező s a fizetés is aránylag egyforma. 3. Legkönnyebben megtanulhatja a Toussaint-Langenscheidt-féle nyelvtanból, mely levél szerint oktat. A kérdezett iskola is megbizható. 4. Hivatalos cime mint belügyminiszternek ez: Nagyméltóságu Széll Kálmán valóságos belső titkos tanácsos urnak, mint a belügyminiszterium ideiglenes vezetésével megbizott miniszterelnöknek, Budapesten stb.

V. B. *Kehida.* Kéziratokat nem küldünk vissza. Ha azonban mégis kivételt teszünk egyik-másik érdemesebb munkával, megkivánjuk, hogy a szerző mellékelje leveléhez a bélyeget. A tárca különben nem nekünk való.

T. M. J. Az érdekes kis cikk idejét multa már, mire hozzánk érkezett. Köszönjük szives érdeklődését.

Sz. K. *Szeged.* Kérdésére annak idején kifejtettük jogi véleményünket, amelyet az utóbb hozott itélet egészen megerősit. Ezért tehát helytállhatunk. Ellenben maguknak sem, de másnak sem jutott még eddig eszébe, hogy a lap hirdetéseiért is felelősséget vállaljunk, mert nincs módunk azok származását, valódiságát s eredményeit ellenőrizni, de nem is akad lap, amelyik azt feladatának tekintse, vagy amelytől azt méltányosan elvárni lehetne.

Előfizető. *Rozsnyón.* Kivánságának megfelelni nem lehet, mert az anyakönyvi kivonat másolata az eredetinek s igy az eredetiben foglalt bevezetések hiven lemásolandók és azok kihagyására, ezzel pedig a való tények megmásitására semmiféle hatóság sem lehet hivatott. Fölöslegesnek is tartjuk, mert az adott körülmények között a „megjegyzésben" semmi megszégyenitő sincs.

K. S. *Csány.* A házalóknak s a vásáros gyolcsosoknak a helypénz megfizetése ellenében szabad áruikat piacra vinni, a nélkül, hogy másutt mint lakhelyükön fizetnék az adót.

E. F. *Arany János-utca.* A felsorolt körülmények között honositása formális akadályokba ütközik, de érte folyamodni fölösleges is lenne, miután az 1879. évi L. t.-cikk 19. §-a értelmében mindaddig, mig honosságát be nem bizonyittatik, magyar állampolgárnak tekintendő, mert itt született. Sorozás alá is feltétlenül itt kerül majd s ha idővel megfelelhet a törvény abbeli követelményének, hogy öt évig adót fizessen, formalisan is megszerezheti majd a honosságot.

F. A. *M.-Sziget.* Amennyiben a kész gyógyszer nem titkos összetételü, elárusitásához a megyei tiszti főorvos, különben pedig a belügyminiszter engedélye szükséges.

Kezdő. Tehetséges munka, de nagyon meglátszik rajta, hogy az első. Sokat irjon s aztán kopogjon be hozzánk ujra.

Egy jelenvolt. Igaza van, de ez az eset kivétel. A legtöbbször bizony a kocsis vagy a kocsivezető a hibás.

Hóvirágok. *Temesvár.* Kedves kis hangulat, de annyira szubjektiv, hogy a publikum meg se értené.

Kárpát. A formája kezdetleges még kissé. Sokat olyast beszél, ami nem tartozik a dologra. Tömörebben próbáljon irni. A *Bosszu* cimü jelenetben pedig kissé kopott a téma. Földolgozása azonban ötletes és formás. Határozottan tehetségre vall.

Iró. Egyszerüséget igyekezzék tanulni s fog irni sokkal jobb dolgokat is, mint ezek.

V. E. Excentrikus történet, nagyon meglátszik rajta, hogy ki van eszelve. Nem ilyent kell irni. Különben ha mutat nekünk egy olyan embert valahol az utcán, mint az ön Adorján Lászlója, szivesen kiadjuk a tárcáját.

Loreley. Sajnálatunkra — nem közölhető.

R. Népszinműpályázat. Tudomásunk szerint most más népszinmü-pályázat nincs, mint a Népszinházé, amely azonban már rég lefolyt s nemsokára az eredményt is kihirdetik. Ha uj pályázatot irnak ki, erről és a megszabott feltételekről is, lapunk szinházi rovata utján részletes tájékozást kaphat.

KÜLÖNFÉLÉK.

Kelemen Pál anyja.

Roskadó járású
Gyönge öreg asszony,
Szegény özvegy asszony
Kelemen Andrásné.
Mije volt: kis háza,
Három pár jószága
Örök árba' másé.

Hogy az ura meghalt,
S fiát, egy magzatját:
Kelemen Pál legényt
Katonának mérték,
Mije volt: kis házát,
Három pár jószágát
Elkótyavetyélték.

Szegény öreg asszony,
Se napja, sem éje,
Nyugodt minutája
Soha-soha nincsen.
Borba fúl a lelke
Kelemen Palkónak,
Szerelmetes isten!...

Pörge süvegére
Bokrétát kötöznek,
Sing-pántlikát varrnak
Céda, cifra lányok:
Hajh, hogy a szeméről
Annak a legénynek
Nem hull le a hályog?...

— Tiszteletes atyám,
Teli van a lelkem,
Sirva kesereg a
Kelemen Pál anyja.
— Lám a szegény embert,
Özvegyet meg árvát
Isten is elhagyja.

Csordultig a szívem
Kinnal, gyötrelemmel,
Fejemen a szégyen,
Megöl a gyalázat...
Bünbe' jár a fiam,
Szóljon a lelkére:
Hátha még megállhat?

Árny borul a vén pap
Halovány arcára,
Remegő kezét meg
Ökölbe szorítja:
— Bizzék az istenben
Kelemen Andrásné,
Ki az özvegyeket
Ója, gyámolítja.

Majd meg szelíd szóval
Illeti az asszonyt;
Reákönyökölvén
A szent bibliára:
— Lássa Kelemenné,
Mért is nem vigyázott
Jobban a fiára?..

Lám mi vált belőle,
Falu rossza, réme,
Kelemen Pál legényt
Kerüli, ki látja.
Ugyan ugye mondja:
Tán kendet is üti,
Kelmedet is bántja?

Kelemen Andrásné
Megremeg a szóra,
Visszafojtja könnyét,
Keserű sirását:
— Istenem! ha bánt is,
Elviselem. Üssön.
Csak őt meg ne bántsák,
Óh csak őt ne bántsák!..

Marton Manó.

———

+ **Miss Maud Jocelyne a kórházban.** Ugy látszik némely angol színésznőtől nemcsak müvészetet kivánnak, hanem atletikát is. Legalább erről tanuskodhatik Miss Maud Jocelyne a legnagyobb szomorusággal. Ő tudniillik most a kórházban fekszik és pedig elég sulyos sérülésekkel, amelyeket egyik szerepe okozott neki, s amiért ezt a szerepet egy időre nem is játszhatja. Miss Maud a társulatával legutóbb estéről-estére a Known by the Police (A rendőrség ismerőse) cimü darabot adta, amelyben neki a következő tornászatot kell véghez vinnie: Egy vasuti hidról, amely alatt egy másik vasuti vonal huzódik el, meglátja, hogy a dráma hősét két gonosztevő oda kötözi a sinekhez, hogy a villámvonat, amelynek a következő percekben kell arra robognia, elgázolja. Nincs veszteni való idő és szerencsére akad hat férfi, akik élő függő lajtorját alkotva, segitségére vannak a hősnőnek. Ezen a lajtorján leereszkedik a hősnő, az utolsó pillanatban megmenti a hőst a rettenetes helyzetből. Esténkint meglehetős sérüléseket szenvedett Miss Maud, amikor le-lemászott az emberlajtorján és végre is be kellett szüntetni az előadásokat egy időre, hogy sérüléseit a kórházban meggyógyithassa.

*

+ **A kamarás leánya.** Különös folyamodvány került nemrégiben a német császárhoz. Egy tizenkilenc esztendős leány, egy fischhauseni kerületbeli kamarás és jószágigazgató leánya irta. Azt kéri benne, hogy mivel amugy is érti a gazdálkodást és a kamarási kötelességekkel is tisztában van, engedje meg neki a felséges császár, hogy édes apjának az állását ő foglalhassa el. Megirta a folyamodását. Elmondotta részletesen a helyzetét és végül azt a nézetét fejezte ki, hogy ő minden nehézséget le fog tudni győzni, ha a felséges ur megengedi neki, hogy férfiruhát viseljen. A válasz az volt, hogy a férfiruha viselése ellen nem lesz kifogás, ha az illetékes elöljáróság is megengedi s ha egyáltalában nem kelt közmegbotránkozást. De mindez nem használt, a vállalkozó szellemü leány nem valósithatta meg a tervét, mert az elöljáróság hajthatatlan volt és kereken visszautasitotta a kérelmet.

*

+ **Egy milliomos mátkapár nászajándékai.** Miss Virginia Tair és Mr. W. K. Vanderbilt eljegyzése alkalmából pompásabbnál pompásabb ajándékok érkeztek a mátkapárhoz. Az ajándékok javarésze tömör aranyból való. A menyasszony öcscse egy pár hatalmas gyertyatartót ajándékozott, egy hölgy huszonnégy kompóttányérkát és egy karosgyertyatartót küldött ugyancsak aranyból, egy házaspár huszonnégy aranytálat, Mr. Vanderbilt egy vázát, Mr. és Mrs. Mackay arany toalettkészletet. Az ajándékok közt volt azonkivül még két arany gyertyatartó, több aranypalack, a toalett asztalkára és aranyból való kávészerviz. Marlborough herceg és hercegné négy pompás arany nászkelyhet ajándékozott. Ezüstben is rengeteg sok edényfélét kapott a boldog jegyespár. Mrs. Astor pedig türkizekből és gyémántokból összeállitott melltüvel lepte meg a menyasszonyt, egy másik hölgy pedig ezüst keretü tükörrel.

*

+ **Piaci felolvasók.** Muszkaországban bizony sokkal kevesebb ember tud olvasni, mint a többi európai országban, aminek sok mindenféle oka van, de a nép érzi már ezt a nagy hiányt, szüksége van a betüre. A jelenkor áramlatai mindenhová eljutnak, s a muszka analfabéta, ha már nem olvashatja az ujságot maga, legalább hallani akarja. Ez a közszükséglet teremtette meg némely helyen a vásári felolvasókat. És ez az állás nagyon jövedelmező. Csak szép tisztán, hangsulyosan kell tudni olvasni s akkor hull a tányérba a pénz és egy kosárba, amely oda van helyezve a faláda mellé, amelyre a felolvasó rááll, a jövedelem — természetben. Jóféle elemózsia, főtt meg süit és mi egyebek. Nagyon kapósak különösen a helyi hirek, de rövid és érdekes tárcákat is szivesen fogad a szegény miveletlen népség, amely nagy gyürüben sereglik össze a rögtönzött pódium körül. Van aztán egy elágazása is ennek a piaci felolvasásnak. Van olyan közönség is, amelynek nem kell az aktualitás. Az a kisebb-nagyobb gyermekekből kerül össze, akiknek serdültebb fiuk, vagy leányok, sokszor egészen tisztességesen öltözöttek is, tartják nyilvánosan a felolvasásokat utcán, játszó helyeken. Pompás meséket olvasnak fel, s egynémelyikük annyira ügyes és tehetséges, hogy kibővíti, a maga fantáziájával kiszinezi a meséket. Ők már kevesebb honoráriummal is megelégesznek. Egy-egy kopek, egy kis kalács, gyümölcs, amit a gyermekek megosztanak velük.

REGÉNY.

Edith bosszuja.

(17) — REGÉNY. —

Irta: **SZÁNTÓ KÁLMÁN.**

Mig Oszkárral beszélt, György tekintete addig is Edithen járt; legeltette rajta a szemét. Milyen bájosan mozgott, mennyi egyszerüség és kedvesség minden taglejtésében. Mindenkihez egyformán kedves, a férfiakhoz egyformán udvarias, az asszonyokat valósággal kényeztető. Mindig nyugodt és megfontolt, lelátszik az arcáról és mégis sohasem fenőséges. Nagyon öntudatos asszony lehet, gondolja György magában, talán nagyon hideg is. Bajosan tudná elragadni a szenvedely, s kétségtelen, hogy az egyedüli a társaságban, akinek biztosan nem imponálok. Azt hiszem, nehéz fába vágtam a fejszémet. De viszont, ha ledöntöm, büszkébb lehetnék rá, mint más tucat hóditásra. Kiválik egészen a környezetéből, s értem, hogy ezek közt a fiesurok közt nem talált magához valót. Különb valamennyinél, de nem csak ezeknél. Már hat év óta elvált az urától, lehetetlen, hogy ne kivánkozzék a szerelem után. Ha föl tudom benne élesztení a tüzet, azt hiszem, hogy magas lobbot fog vetni a szivében.

Edith mosolyogva közeledett hozzá.

— Nos, meg van velem elégedve? kérdezte György.

— Eléggé leereszkedő a vendégeimhez, s látom, azok nagyon meg vannak hatva.

— De maga?

— Én? nem jól érzi magát? velem szemben az a födolog.

— Azt kezdem hinni, hogy a Szaharában is igen jól érezném magam, ha maga is ott lenne.

— Természetesnek találom, hogy a barátnőim nagyon meg lehettek tisztelve, ha ugyanezt a szép gondolatot mindegyiknek elmondta; én azonban még külön elismerésre tarthatok számot, mert nem is a Szaharába idéztem, hanem egy elég jó levegőjü szalonba. Ezért még egy külön szép mondást is érdemlek. Hamar!

— Kinevethet, de én arról nem tehetek, hogy már ezt olyan sokszor hallotta; s arról se, hogy én először mondom.

— Először? . . . .

— Legelőször s már azt is megbántam, mert nem banalitást akartam vele mondani.

— Maga ilyen érzékeny?

— Lehet, bár nem tartottam magamat annak; de maga zavarba ejt.

Edith ránézett a fiatal emberre, mély, kérdő tekintettel s egy pillanatig ugy érezte, mintha maga is zavarban lenne: vajjon naivnak tartsa-e, vagy raffináltnak? Annyira meglepte György nyilatkozata, hogy hamarjában nem tudta eldönteni.

— De tulajdonképp nem is erről van szó, folytatta György, hanem a Temetvényi-esetről, melyet érdemileg még nem fejeztünk be.

— Dehogy, alaposan letárgyaltuk s megadtam magam.

— Előzékenységből, a nélkül, hogy meggyőzni engedte volna magát. Miután pedig általános térre vitte a vitát . . .

— Én, igazán nem emlékszem.

— Szóval nem akarja, hogy folytassuk.

— Sőt, nézze, ott van Zemplényi, az pláne szakember a filozófiában.

— De mikor én magát akarnám meggyőzni.

— Engem? Higyje el, nem érdemes.

Györgynek ugy tetszett, mintha Edith hanja e szavaknál neki még ismeretlenül csengett volna; mintha valami akaratlan, rejtett őszinteség csendült volna meg bennük.

— Az érdemességet nem maga határozhatja meg . . . szóval, nem akar barátjának fogadni.

— Óh, azt hiszem gróf ur, többször biztositottam s meg is lehet győződve, hogy mindig megtisztelve érzem magam . . .

— Ej, nézze csak, hát adtam én okot, hogy velem ilyen kicsinylően s fennhéjázón bánjék?

— Hisz már megint érzékeny! Nos, megmutatom, hogy nem vagyok olyan kegyetlen, mint a milyennek látszom. — A déli órákban, ha itthon vagyok, rendszerint egyedül is vagyok; ha éppen eszébe jut, benézhet egyszer-egyszer hozzám.

Zemplényi lépett hozzájuk, aki egy darab óta már figyelemmel kisérte beszélgetésüket.

— Magas filozófiai témákat akartunk megpenditeni, Zemplényi, amikhez én nem értek. Magának adom át Illésfalvyt, maga jobban meggyőzheti.

— Mit gondol, gróf ur, utközben nem jobban filozofálhatnánk? Nekem már körülbelül be kell néznem a szerkesztőségbe.

— De bizony, én meg a kaszinóba igérkeztem. Ha nem siet, akkor elkisérem.

— Csak a vezérczikket kell az embereimmel megbeszélnem.

— Miről cikkeznek ma?

— Követelni fogjuk a házassági jog rendezését; a kötelező polgári házasság behozatalát fogjuk követelni.

— Ugyan! mi jut eszükbe!

— Éppen mert semmi sem jut az eszünkbe. A nyáron teljesen kifogytunk mindenből s most már mégse cikkezhetünk az afrikai gyarmatok bennszülötteinek érdekében.

— Nem jó az ilyeneket bolygatni tulságosan, különösen most, hogy a papokkal örökös bajban vagyunk.

— Csak nem hiszi, gróf ur, hogy a mi szavunkra adnak valamit? Különben, ha adnának, se lenne baj.

— Baj nem lenne, csak nincs rá szükségünk. Igen jól megvagyunk mi igy is.

Végül a felolvasókon és mesemondókon kivül járnak-kelnek egynémely muszka városban kis énekesek is. Szép hangjuk van s azzal inditják részvétre a jómódu gyermekeket.

*

+ **Figyelmeztetés.** *Apa* (halkan a leányához, aki zongorázik): Ilona most már ne játszszál tovább! Már látom a vőlegényed arcán az eljegyzéstek felbontását vibrálni.

*

+ **A kaszárnyából.** *Altiszt*: Hallja infanterista Demeter, kend olyan buta, hogy csak egy tanácsot adhatok kendnek: legjobb lesz, ha kilép a kaukázusi emberfajtából.

Tudományos apróságok.

(Kerti levegő a szobában. — A drót nélkül való táviratozás. — Az északi sark és az „Ermák." — Tengeralatti ivlámpák. — Tyrosin. — A világ legnagyobb kéménye, legmagasabb vasháza és legnagyobb lokomotivja.)

Rohamos a fejlődés az ujabb korban a legtöbb téren s mivel mindent csak végeredményében látunk s a haladás gyümölcsét csak élvezzük, ugy érezzük, mintha örökké igy lett volna. Pedig ha Budapestet vesszük száz évvel ezelőtt például, milyen kezdetleges viszonyok uralkodtak itten. Pestnek akkor csak 26.700 lakója volt, közülük 114 kereskedő, 72 csizmadia, 23 asztalos, 17 takács és 38 másféle mesterember.

Ma Budapesten több mint fél millió ember él, dolgozik, óriási gyárak füstfelhői rontják a levegőjét, ha ugyan lehet levegő ott, ahol házak egymás mellett szinte légmentesen épülnek. Kugler Mihály magyar mérnöknek van is már egy találmánya, amely azt célozza, hogy Budapest lakói a Svábhegy ózondus levegőjét szivhassák. Készüléke, amely kerti levegőt hütve, vagy hevitve szállit a lakásba, egy a pincében elhelyezett és kis benzinmotor által mozgatott levegőtartóból áll. A tartó finom fátyolon keresztül szivja fel a kerti levegőt, amely a tartóból egy csövön át egy tágas edénybe kerül, ahol nyáron hütő, télen fütőkészülék van elhelyezve. A felmelegitett levegő parafa-falú csövön tódul tovább a lakásba, ahol az egyes szobákban apró, elzárható és kinyitható nyilásokon a friss meleg levegő kiömlik. Ezzel a csővel kapcsolatosan megy fel a hideg levegő, sőt már menetközben lehet a két cső levegőjét összekeverni, hogy bizonyos hőfoku levegő áramoljon be. Tekintve azt, hogy alig 30—40 krajcár áru benzint fogyasztó motor egy palota összes helyiségeiben tarthatja a levegőt tisztán, kellő hőfokon, különösen kórházakban és szinházakban nagy szolgálatot tehet ez a találmány.

A levegő helyettesiti az eddigi dróthuzalt a drót nélkül való távirásban, amely ujabban olyan nagy érdeklődést keltett. Giulio Marconi Angliában tett kisérletei óta ma már 29 kilométerre müködik egy megfelelő felszerelés. Az elektromos áram függőleges földi vezeték végén kisül és a levegőben elterjed, átmegy a felfogó készülékhez, amely a Morse- vagy más irógéppel van összeköttetésben. Ugyanis a billentyü lenyomásához képest hosszabb vagy rövidebb áram megy a vezetékbe és az oszcillatorikusan kisülő áramhullám is ennek megfelelő hosszuságu lesz. Minél magasabb a függőleges földi vezeték, annál messzebb lehet jeleket küldeni. A magasság négyzetes arányában nő a távhatás képessége. Igy 12 méter magas földvezeték 6·5 kilométerre, 24 méter magas már 260 kilométer távolságra elegendő.

A titokzatos északi sark megközelitése sok kisérlet után sem a légen át, sem tengereken, jégmezőkön át nem sikerült, most azonban van már némi reménység, mert Makaroff orosz admirális tervei szerint fölépitették az „Ermak"-ot. Ez a hajó egy méter vastag jégben könnyen mozog, mig öt méter vastag jeget áttör még s minthogy az északi sarkon és körülötte legfölebb négy méter vastag a jégpáncél, hihető, hogy végre elérik az északi sarkot. A hajó, amely hármas csavaru gőzös, 305 láb hosszu, 71 láb széles és 42 láb mély és villamvilágitással, gőzfütéssel van berendezve. Az utjában álló jégtömegre 10,000 lóerőnek megfelelő lökést ad és hogy a reakció a hajón levőkre épp oly káros hatást ne gyakoroljon, a nagy lökés az ütés után több apró lökésre bomlik.

Hidak alapozásánál és buvármunkáknál fogják használt venni két fiatal amerikai elektroteknikus tenger alatt világitó ivlámpáinak, amelyeknek 2000 gyertyaláng ivfénye — piszkos vizben — 7 méter sugaru fénykört világit be. Az ivfény kettős üvegburokban, a szabályozó készülék a lámpa felső részén vizhatlan hengerben van. A viz nyomását bármily mélységben kibirja.

A „tyrosin," amely fehérnye tartalmu anyagok bomlási terméke, most azzal vált érdekessé, hogy Phisalix felismerte benne a viperaméreg ellen való kémiai oltóanyagot. Ellenméregnek — a viperamarás után — nem tekinthető, de ha előzőleg oltjuk be, ugy a méreg hatását semlegesiti.

Amerikában most egyszerre három óriás épitmény lett készen. A legmagasabb kéményt most fejezték be New Yorkban. Negyven láb mélységre vert pilotákkal tömöritett talajon, 20 láb magasságu betontömeg teszi a 353 láb magas és 8540 tonna sulyu óriás kémény alapját. Az épitést 140 láb magasságig külső állványzatról végezték és 3.400,000 darab téglát építettek belé. A kéményen tiz villámháritó van.

Ugyancsak most fejezték be. New Yorkban a legmagasabb vasházat, amely 29 emeletes és főhomlokzata 118·7 méter magas, 31·7 méter széles. Az alap 16·5 méter mély. A lobogó gömbje 136 méterre van a föld felszine felett és igy az egész ház 152·2 méter magas s körülbelül hetedfél millióba került.

Pennsylvániában — Pittsburgban az Union Railroad (egyesült vasutak) egy óriás öttengelyü négycsattos vontató lokomotivot készittetett. Szolgálati sulya 104,300 kilogramm, egy kapcsolt kerékre 23.580 kilogramm suly jut. A kazánfütő felület 308·6 négyszögméter. Az egész lokomotiv hossza — szerkocsival — 19·90 méter, magassága 4·70 méter

P. R.

Nyilttér.

(Az e rovat alatt közlötteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy a tulajdonomat képező

Metropole-szállót

Budapest, Kerepesi-ut 59.

f. évi április 1-től saját kezelésemben vezetem.

Kiváló tisztelettel

Petánovits József,

a **Metropole-szálló**, valamint a **pilseni sörcsarnok** tulajdonosa.

Mi a Schapirograph?

Schapirograph a legeslegjobb sokszorositó készülék feketenyomásra. Rövid idő alatt több mint 5000 drb kelt el. Ara 15 frt. Kivánatra küldök bérmentve egy Schapirographot kipróbálásul 4 napi használatra és nem tetszés esetén csak a bérmentesitett visszaküldést igényiem. Prospektusokingyen

Vezérképviselő Pohl Fritz, Bécs, I., Rudolphsplatz 13.

Megóvás végett

szőrmeárukat,

ruhákat és szőnyegeket

elfogadunk.

Freud és Cziring szücsmesterek

Budapest, IV., Deák-Ferenc-utca 19.

Párbaj-Codex.

Irta: CLAIR VILMOS.

Negyedik kiadás.

TARTALMA: 1. Nevezetesebb párbajok. 2. Párbaj-Codex. 3. Európa törvényhozásai a párbaj ellen.

Ára: **1 frt 50 kr.**

Ajánlott küldéssel vagy utánvéttel 1 forint 70 krajcár.

Megrendelhető:

a „Budapesti Napló" kiadóhivatalában.

— Nem képzelek olyan kormányt, mely a mai viszonyok közt elő merne ilyen radikális javaslatokkal állani. Eppen azért lehet minél erélyesebben követelni. Liberálisok vagyunk s nem kerül pénzbe; a publikumnak pedig tetszünk. Mert kérem, ez a publikum . . . liberális szavakon mindig megesendül a füle.

— Igaza van! . . . s tudja mit, várjanak éjfél körül rám, bemegyek s negirom a magam cikkét.

A *Szabad ország*nak az Illésfalvy erővel, lendülettel irt vezércikkei adtak tekintélyt és sulyt.

— Nagyon jó lesz, a közönségünk ugy is már régen nélkülözi a gróf ur kettőskeresztjét.

— No, ez éppen jó szimbolum lesz pedig ilyen istentelen kivánsághoz.

Zemplényi féloldalt végtelen lenézéssel és megvetéssel mérte végig a grófot, de nem felelt neki. Illésfalvy se szólt, s a két uri ember gondolataiba mélyedve haladt egymás mellett. György tán a cikke frázisain gondolkozott, Zemplényi pedig, hogy mi üthetett a grófhoz, erre vállalkozni.

Végre is Zemplényi szólalt meg ismét.

— Gróf ur régóta ismeri Landsberg Edithet?

Illésfalvy felriadt; mintha az ő esze is e közül járt volna.

— Alig egy-kétszer beszéltem vele; kiváló asszonynak tartom. Maga már régi ismerőse?

— Az, már évek óta járok hozzá. Kiváló asszony, magam is azt hiszem, de tán különködő.

— Miben?

— A maga különleges világfelfogásával. Tudja, hogy a házasságával pórul járt?

— Hallottam róla valamit.

— Akkor ütött ki rajta az idegesség. Mert leánynak, ugy emlékszem, nagyon átlagos tucatleány volt, a mi különleges társadalmunk közönséges mértéke szerint való. Aki szépen elfogadta az öreges, gazdag férjet, melyet a közvetitő jó párti gyanánt ajánlott neki. Ugy látszik, maga is csak azután tudta meg, hogy csupa ideg, végtelen finom és érzékeny, melynek rezgéseit viselkedésének külső nyugalma csak szinleg takarja. Degenerált sarj, látszik a bátyján is. Az apja már fiatal korában elnyütte magát a vagyonszerzésben, az anyja egy inficiált család fiziostól terhelt leánya.

— A külsején nem látszik meg.

— Az apjától örökölte a nem erős, de kitartó, szivós, zsidó szervezetet; a fertőzetlen vért, de elkopott vagy elfinomodott idegrendszert; anyjától a nőies bájt. Ismertem még azt is. A lelkét is kettejüktől kapta örökbe. A józanságot az apjától, mert végtelen józan, hideg és megfontoló feje van. Anyjától a romantikus szivet, mert csudálatraméltóképp a szive romantikus, sőt tán szentimentális. Mikor férjhez ment, a fejétől kért tanácsot s ha valaha szerelembe esik, a szive után indul; s az épp oly szerencsétlenségbe fogja hajtani, mint a feje.

— Alaposan megfigyelte!

— Elég régóta tanulmányozom.

— S ugy látszik, némi titkos elfogultsággal — ellenében!

— Nem, csak a pszichológ buzgalmával, aki kiváncsian lesi: fölállitott horoszkópja mint telik be valósággá.

— S némi féltékenységgel is!

— Ugyan, hova gondol, gróf ur! Én kevés vagyok, fejének is, szivének is; az elsőt nem tudom kielégiteni, a másodikat nem megmozgatni. Más legény kell ahhoz!

— Szóval, ön mindenképp balszerencsét jósol szegény Edith fejére.

— Ha csak nem jön valaki, aki neki megforditottja és föléje kerekedik erős akarattal s gyöngéd figyelemmel. Lenyügözi idegeit s kielégiti képzeletét. Aki cinikus és érzelmes egy személyben.

— Hisz ez meg már egészen magára illik, kedves redaktorom!

(Folytatása következik.)

KÖZGAZDASÁG.

Ipar és kereskedelem.

A Vaskapu. A magyar kormány a dunamenti államokkal közölte a Vaskapun át történő hajózás és vontatás tarifáját, amely a következő pontokból áll:

1. §. Az alsó Duna szabályozott folyamrészén közlekedő gőz- vagy uszályhajók, bárkák és más személyeket vagy vizi árukat szállitó járművek, amennyiben a 2. § szerint e dij fizetése alól fölmentve nincsenek, a 3. §-ban megállapitott hajózási és vontatási dijat fizetik. A hajózási dijszabásban a szabályozott Duna-rész használatáért és a kalauzolásért járó dijak is bennfoglaltatnak. A Turn-Szeverin és Orsova közt a Vaskapun át való vontatáshoz szükséges vontatóhajó használatáért külön dij fizetendő. Ezeken a dijakon és az esetleg fennálló külön helyi dijakon kivül a szabályozott folyamrészen más dijakat szedni nem szabad.

2. §. A hajózási és vontatási dijak fizetése alól kivétetnek: 1. a hadihajók; 2. általában a folyam mentén haladó evezős hajók és bárkák, amelyek hordképessége 1000 métermázsánál nem nagyobb s mélyjárata 1 méternél kisebb, továbbá a tutajok; 3. az uszálygőzösök, amennyiben áruval megrakva nincsenek.

3. §. A szabályozott Dunarész a tarifára nézve két szakaszra oszlik, és pedig: a) turnszeverin—orsovai részre és b) orsova—moldovai részre. Ama hajóktól, amelyek e két részen közlekednek, következő dijak szedetnek.

I. Minden üresen vagy megrakottan közlekedő áruszállító gőzöstől vagy uszályhajóktól, evezős hajótól vagy bárkától, hordképességük után, tonnánkint 20 fillér.

II. A gőz- vagy uszályhajókon, evezős hajókon, bárkákon és más járműveken elhelyezett árukért 100 kilogrammonkint 18 fillér hajózási dij.

Kivételes kedvezményben részesülnek: szén (antracit, barnaszén, lignit), törött kő, kavics, cement, mész, tüzifa, trágyafélék és nyers olaj); ezekért 100 kilogrammonkint 6 fillért kell fizetni. A közzétett menetrend szerint közlekedő s hetenkint egynél több rendes utat tevő személyszállító hajók a rajtuk elhelyezett árukért a II. alatt megállapitott teljes dijat, hordképességükért azonban az I. alatt jelzett dijnak csak 50 százalékát fizetik. Ha valamely dijköteles hajó a szabályozott Duna-szakasznak föntemlitett két része közül csak az egyiken halad át, akkor az I. és II. alatt megszabott dijaknak csak felét fizeti.

III. Az Orsova és Turn-Szeverin közt a Vaskapu-csatornában használt vontató-hajókért vontatási dijat fizetnek: a) üres vagy megrakott gőz- és uszályhajók, evezős-hajók és bárkák teljes rakodási, illetőleg hordképességük után tonnánkint 5 fillért, b) a hajón elhelyezett árukért 100 kilogrammonként 4 fillért.

4. §. Minden Moldovában és Turn-Szeverinben a szabályozott Duna szakaszba belépő hajónak kalauza köteles az illető hajó hordképességét és rakományát bejelentő lapon Orsován bejelenteni.

A dijak beszedését szabályozó eljárást külön szabályzat állapitja meg.

A Magyar Kölcsönös Állatbiztositó Szövetkezet ellen részben téves információk, részben a körülmények helytelen előadása alapján a szövetkezetet támadó cikkek jelentek meg néhány fővárosi lapban. Illetékes helyen szerzett információink szerint az alapitók által jegyzett részjegyek ára, mint biztositási alap mindig a szövetkezet rendelkezésére állott és áll ma is, mert készpénzben teljesen be van fizetve. A hirlapi támadások egyedül arra vezethetők vissza, hogy *Lázár* István vezérigazgatót több rendbeli sulyos szabálytalanság elkövetése miatt az igazgatóság vezérigazgatói állásától azonnal elmozditotta és ő igyekezett a sajtót a szövetkezet ellen rosszakaratulag informálni. A szövetkezet ügyei teljesen rendben vannak. Senkinek ellene jogos követelése nincs. Nagyobb kár és veszteség a szövetkezetet annál kevésbé érte, mert működését csak folyó évi február hóban kezdette meg, a biztositási üzletből folyó csekélyebb károk teljesen kifizettettek. Egyébként a szövetkezet igazgatósága az e hó 6-ikán tartott igazgatósági ülésen az alapszabályok módositása végett közgyülés összehivását határozta el és ez alkalommal módjuk lesz a szövetkezet tagjainak meggyőződni a szövetkezet ügyeiről.

A Magyar Kereskedelmi Csarnok papirkereskedői szakosztálya ma tartotta végleges alakuló ülését. A szakosztály elnökévé *Moiret* F. Ödönt, előadójává pedig *Velvárt* Lipótot választották meg. Tárgyalás alá vették *Moiret* F. Ödön a papirkereskedelemben előforduló különböző sérelmek orvoslására irányuló előterjesztését. Élénk eszmecsere fejlődött ki, melynek folyományaként legközelebb értekezletet hivnak egybe.

Az Országos Iparegyesület összes szakosztályai tegnap délután öt órakor együttes ülést tartottak *Palóczi* Antal elnöklete alatt. Az ülés tárgya *Csorba* Endre miskolci épitésznek az *épitkezési szerencsétlenségek okairól* szóló előadása, s az általa szerkesztett *szabadalmazott épitési vasállvány* bemutatása volt. Az előadó hosszasan, beható tanulmányra való alapossággal ismertette azokat a leggyakoribb okokat, amelyek az épitkezéseknél előforduló szerencsétlenségeket okozzák; fejtegette azokat a módokat és eszközöket, amelyeknek segitségével a szerencsétlenségek elkerülhetők volnának. Ezután a jelenvoltak nagy érdeklődése közben mutatott be egy általa feltalált vasállványszerkezetet, amely a szerencsétlenségek leggyakoribb okának megszüntetésére, az emeletek közt, továbbá a szobákban, pincékben stb. a falak vakolásánál és monyezetkészitésnél használatos ugynevezett kecskebakállvány helyettesitésére van hivatva. A szakosztályok nevében *Palóczi* Antal elnök köszönetet mondott az előadónak ugy az érdekes előadásért, mint az elmésen és sok gyakorlati érzékkel összeállitott találmány bemutatásáért.

Fizetésképtelenségek. *A bécsi Creditoren-Verein* a következő fizetésképtelenségeket jelenti: Wolf Sali posztókereskedő Krakó, *Adler* Bernát vegyeskereskedő *Nagyszombat*, *Derner* József kereskedő *Szabadka*, ifjabb Krehon Antal bőrkereskedő Bécs, Joseph Ferenc (hagyaték) Bécs, Klapholz Malke szatócsnő Tarnow.

Szeszárak. A kontingens nyersszesz ára *Budapesten* 16.50 forint pénzben, 16.75 forint áruban. — *Bécsben* 16.80 illetve 17.— forint.

Borjuvásár. (A budapesti marhavásártéri vásári pénztár részvény-társaság tudósitása.) Felhajtás: Belföldi élő borju 889 darab, leölt borju — darab, növendékmarha — darab, bárány élő 30 darab, leölt bárány 81 darab. Árjegyzés azonos tételekből: Árjegyzések: *Belföldi élő borju* 27 krtól 34 kr.-ig, elsőrendü kivételesen — kr. leölt borju —— krajcárig kilónkint. Növendék marha —— krajcárig kilonkint. — Első rendü — krajcártól — krajcárig. Élő bárány 4.— forinttól 6.— forintig, leölt 3.— forinttól 6.— forintig, páronkint. A vásár irányzata és az árak változatlanok.

Budapesti sertés-konzumvasár. A ferencvárosi petróleum-raktodónál lévő székes-fővárosi sertéskonzumvásár árjegyzése 1899. április 6-án. Készlet 370 darab. Érkezett 617 darab. Összesen: 987 darab. Eladatott 598 darab. Maradt 369 darab. — *Napi árak:* 120—180 kgr. sulyban 49—51½ krajcarig, 220—280 kgr. sulyban 49—51— krajcárig, 320—380 klgr. sulyban 48—51— krig. Öreg nehéz páronkint 400—500 kilos 45—48 krajcárig. Malacok 35—42 krajcárig kilónkint. A vásár hangulata élénk volt.

A budapesti gabonatőzsde.

Budapest, április 7.

A buzaüzletben megnyitáskor élénk volt a kinálat, a kereslet azonban korlátolt. Összesen 20.000 métermázsa került eladásra változatlan árakon. Egyéb gabonanemüekben gyenge volt a forgalom és az árak változatlanok maradtak.

Eladatott:

Buza. Tiszavidéki: 200 mm. 80 k. 10 frt 05 kr, 250 mm. 79 k. 10 frt 25 kr, 400 mm. 79·5 k. 10 frt 05 kr, 200 mm. 80·5 k. 10 frt 05 kr, 200 mm. 79 k. 10 frt 05 kr, 200 mm. 78·5 k. 10 frt 05 kr, 3700 mm. 77·3 k. 9 frt 95 kr, 100 mm. 77 k. 9 frt 90 kr, 3100 mm. 76 k. 9 frt 85 kr, 100 mm. 79 k. 9 frt 75 kr.

Pestvidéki: 100 mm. 79 k. 9 frt 85 kr, 100 mm. 77·5 k. 9 frt 85 kr, 100 mm. 77·6 k. 9 frt 90 kr, 100 mm. 77 k. 9 frt 70 kr.

Bácskai: 2300 mm. 77·8 k. 9 frt 40 kr, 1300 mm. 76·2 k. 9 frt 75 kr, 700 mm. 74·5 k. 9 frt 50 kr, 50 mm. 76 k. 9 frt 55 kr.

Hartai: 100 mm. 78 k. 9 frt 85 kr.

Román: 2000 mm. 75·8 k. 6 frt 85 kr, 2600 mm. 76·5 k. 6 frt 90 kr.

Mind 3 hónapra.

Rozs: 200 mm. 7 frt 40 kr, 200 mm. 7 frt 42½ kr, 200 mm. 7 frt 60 kr.

Zab: 100 mm. 6 frt 15 kr, 100 mm. 6 frt, 100 mm. 5 frt 95 k, 200 mm. 5 frt 75 kr.

Készpénzfizetés mellett.

A készáru hivatalos jegyzése a budapesti áru- és értéktőzsde szokásai szerint, készpénzben 100 kilogrammonkint. — A minőség hektoliterenkint és kilogrammonkint.

Buza (uj) bánsági	76 k.	9.25—9.30	76 k.	9.30—9.40	77 k.	9.40—9.50
	78 k.	9.10—9.60	79 k.	9.60—9.70	80 k.	9.80—9.90
tiszavidéki	76 k.	9.35—9.40	76 k.	9.50—9.60	77 k.	9.65—9.70
	78 k.	9.70—9.80	79 k.	9.85—9.95	80 k.	9.95—10.10
pestvidéki	76 k.	9.25—9.30	76 k.	9.35—9.45	77 k.	9.50—9.55
	78 k.	9.65—9.75	79 k.	9.75—9.85	80 k.	9.90—10.—
fejérmegyei	76 k.	9.30—9.35	76 k.	9.40—9.50	77 k.	9.55—9.65
	78 k.	9.65—9.75	79 k.	9.75—9.85	80 k.	9.90—10.—
bácskai	76 k.	9.40—9.45	76 k.	9.45—9.55	77 k.	9.60—9.70
	78 k.	0.—0.—	79 k.	—.——.—	80 k.	—.——.—
román	76 k.	0.—0.—	76 k.	—.——.—	77 k.	0.—0.—
	78 k.	7.42—7.45	79 k.	—.——.—	80 k.	—.——.—
szerb	76 k.	—.——.—	77 k.	—.——.—	78 k.	0.—0.—
	78 k.	—.——.—	79 k.	—.——.—	80 k.	—.——.—
bolgár	76 k.	—.——.—	77 k.	—.——.—		
	78 k.	—.——.—	79 k.	—.——.—		
Rozs ... (uj) I. r.	70—72 k.	7.40—7.60	II. r.	—— k.	7.25—7.40
Árpa ... (uj) tak.	60—62 k.	6.20—6.55	égetni való	62—64 k.	6.60—7.40
„ ... (uj) sörfőz.	64—66 k.	7.30—8.40			
Zab ..... (uj)	39—41 k.	5.80—6.15	(ó)		
Tengeri (ó) bánsági	— k.	4.65—4.70	(ó)		4.15—4.45
Repce... káposzta		11.20—12.—	másn.	— k.	—.——.—
Köles ... (ó)		—.——.—	(uj) bánsági		4.60—4.65

A határidőüzlet. Az üzlet folyamán a következő kötések történtek:

Köttetett:

Buza márc.-ra	—.——.—
Buza áprilisra	9.11—9.13—9.01.
Buza májusra	8.89—8.90—8.80—8.82—8.76.
Buza októberre	8.27—8.30—8.21—8.22—8.21.
Rozs áprilisra	7.35—7.36.
Rozs októberre	6.54—6.49—6.50.
Zab áprilisra	5.72—5.74.
Zab májusra	5.76.
Tengeri majusra 99.	4.40—4.42—4.39.
Repce augusztusra.	—.——.—

Déli egy órakor a következő záróárakat állapitották meg hivatalosan a tőzsdén:

Buza márciusra	—.—	pénz	—.— áru
Buza áprilisra	9.18	„	9.20 „
Buza májusra	8.94	„	8.96 „
Buza októberre	8.31	„	8.33 „
Rozs áprilisra	7.43	„	7.45 „
Rozs októberre	0.—	„	0.— „
Tengeri májusra 99	4.42	„	4.43 „
Zab áprilisra	5.73	„	5.75 „
Zab októberre	0.—	„	0.— „
Repce augusztusra	11.65	„	11.75 „

Délután fél ½5 órakor zárul:

Buza áprilisra 99	9.04—9.05
Buza májusra	8.83—8.84
Buza októberre	8.23—8.24
Rozs áprilisra 99	7.35—7.36
Rozs októberre	6.52—6.54
Zab áprilisra 99	5.72—5.74
Zab májusra	5.76.
Tengeri májusra 99	4.40—4.41
Repce augusztusra	11.65—11.75.

A budapesti értéktőzsde.

Az előtőzsde változatlan külföldi és bécsi jegyzésekre nyugodt irányzattal folyt le, az árfolyamok kevéssé változtak. Az általános hangulat kedvtelen maradt.

A helyiértékek piacán városi villamos részvények 2 frttal csökkentek, mig közuti vasutrészvények tartott áron zárultak.

A déli tőzsdén alacsonyabb berlini és bécsi jegyzésekre mérsékelt forgalom mellett az összes nemzetközi értékek árfolyamai elgyengültek, különösen osztrák hitelrészvények, melyek szelvény nélkül lettek kötve, — a szelvény 8 frtot tesz ki — 2 frttal csökkentek. A valuta és ércárak változatlanok.

Az *előtőzsde* kedvtelen.

Jegyeztek: Magyar hitelrészvény 385.———.— Osztrák hitelrészvény 369.———369.35. Osztrák-magyar államvasuti részvény 364.20—365.10. Rimamurányi vasmü 315.—. Városi villamos vasut 221.75—223.75. Jelzálogbank részvény 244.50. Déli vasut 63.——63.25 forinton.

A *déli tőzsde* gyenge.

Jegyeztek: Magyar hitelrészvény 386.——386.25. Osztrák hitelrészvény 367.20—369.20. Osztrák-magyar államvasuti részvény 364.25—365.10. Jelzálogbank részvénytársaság 244.50—245.—. Leszámitoló bank részvény 357.25—357.50. Rimamurányi vasmü részvény 313.50—315.—. Déli vasut 63.——63.25 forinton.

Az *utótőzsde* irányzata csekély üzlet mellett nyugodt maradt.

Jegyeztek: Osztrák hitelrészvény 359.10—359.60. Magyar hitelrészvény 385.25—385.50. Osztrák-magyar államvasut 363.80—364.40. Rimamurányi vasmü részvény 313.75—314.— forinton.

Délutáni zárlat:

Osztrák hitelrészvény 359.50 forinton.

Leszámitoló árfolyamok:

Magyar általános hitelbank	398.—
Osztrák hitelintézet	370.—
Budapesti bankegyesület	100.—
Hazai bank r. t.	113.—
Pesti magyar keresk. bank	1403.—
Magy. ált. kőszénbánya részv.	111.—
Magyar keramiai gyár r.-t.	156.—
Salgótarjáni kőszénbánya r. társaság	588.—
Ujlaki téglagyár r. t.	220.—
Magyar cukoripar A-sor	140.—
Magyar cukoripar r. t. B-sor.	177.—
Magyar vasuti forg. r. t.	258.—
Magyar villamossági részvény-t	151.—
Budapesti városi villamos vasut.	236.—

A hivatalos zárlatok a következők voltak:

Államadósság.

a) *Magyar Államadósság.*

Aranyjáradék 4%	119.75	120.25	Magyar nyereménykölcsön (50 f-t)	163.50	164.50
Koronajárad. 4%	97.25	97.75	Magyar regálekötvény 4½%	100.50	101.50
Keleti vasuti kötvények 5%	120.75	121.75	Horv.-szlav. kötvény 4½%	101.—	101.75
Államvasuti aranykölcsön 4½%	121.—	122.—	Magyar földtehermentm. 4%	96.50	97.50
Államvasuti ezüstkölcsön 4½%	101.—	102.—	Horv.-szlav. földtehermentm. 4%	96.75	97.75
Vaskapukölcsön 3%	87.—	88.—	Tiszai sorsjegy 4%	139.—	140.—
Magyar nyereménykölcsön (100 frt)	163.25	164.25			

b) *Osztrák Államadósság.*

Egyes. papirjáradék 4½%	100.60	101.10	Koronajáradék 4%	100.50	101.—
Egyes. ezüstjáradék 4½%	100.60	101.10	1854-es sorsjegy 4%	171.50	173.50
Aranyjáradék 4%	100.40	100.90	1860-as sorsjegy (100 frt) 5%	158.—	159.—
			1864-es sorsjegy	196.—	196.—

c) *Idegen Államadósság.*

Bolgár vasuti kölcsön 6%	112.—	113.—	Szerb 100 frankos sorsjegy 7%	36.—	37.—

Más kölcsönök.

Bosnyák kölcsön 4%	95.—	96.—	Budapest fővárosi kölcsön 4%	99.50	97.50
Budapest fővárosi kölcsön 4½%	99.75	100.75	Temes-bégavölgyi kölcsön 5%	96.50	97.—

Záloglevelek és kölcsönkötvények.

Budapesti intézetek kibocsátása.

Belvárosi takarékp. zálogl. 4½%	100.—	101.—	Jelzálogbank nyer. kötvény 4%	121.—	122.—
Egyes. főv. takarékp. zálogl. 4½%	100.—	101.—	Jelzálogbank nyer. jegy	122.—	123.—
Egyes. főv. takarékp. zálogl. 4%	96.—	97.—	Jelzálogbank nyer. kötv. 3%	103.50	104.50
Kisbirtokosok zálogl. 5%	101.50	102.50	Orsz. közp. takarékp. zálogl. 4½%	100.—	101.—
Kisbirtokosok zálogl. 4½%	101.50	102.50	Orsz. közp. takarékp. zálogl. 4%	97.50	98.50
Földhitelintézet zálogl. 4½%	100.—	101.50	Közp. jelzálogbank zálogl. 4½%	100.25	101.25
Földhitelintézet (50 évre) 4%	95.75	96.75	Közp. jelzálogbank zálogl. 4%	98.25	99.25
Földhitelintézet (93 évre) 3½%	88.50	89.50	Közp. jelzálogbank kötvény 4½%	99.—	100.—
Helyi érdekü vasuti kötvény 4½%	98.75	99.75	Közp. jelzálogbank kötvény 4%	96.—	97.—
Helyi érdekü vasuti kötvény 4%	93.—	94.—	Osztrák-magy. bank zálogl. 4%	100.20	101.20
Helyi érdekü vasuti (ref. 1895-ös) 4%	97.75	98.75	Hazai takp. kösz. kötv. 4%	96.50	96.10
Jelzálogbank zálogl. 5%	102.—	103.—	Hazai takp. záloglevél 4%	97.45	98.45
Jelzálogbank zálogl. 4½%	100.—	101.—	Keresk. bank zálogl. 4½%	100.—	101.—
Jelzálogbank zálogl. 4%	98.—	99.—	Keresk. bank zálogl. 4%	97.75	98.75
Jelzálorb. közp. kötl. (ref. 1895-ös) 4%	100.—	100.50	Keresk. bank (ref. 100 frt) közs. kötv.	103.75	104.75
Jelzálogbank közs. kötvény 4%	98.25	99.25	Keresk. bank (ref. 210 frt) közs. kötv. 4%	99.—	100.—
Jelzálogbank közs. kötvény 4½%	100.—	101.—			

Elsőbbségi kötvények.

Adria elsőbbségi kötvény 4½%	100.50	101.50	Folyamhajózási és tengerhajózási 4½%	100.—	101.—
Közuti vasut 4%	99.50	100.50	Magyar-galiciai I. kibocs. 5%	108.—	109.—
Budapest-pécsi vasut 4%	97.—	98.—	Beruházási kölcsön ar. 4½%	118.50	119.50
Kassa-oderbergi 1889. ezüst 4%	98.—	99.—			
Kassa-oderbergi 1891. ezüst 4%	98.—	99.—			

Biztositó társaságok részvényei.

Bécsi biztositó társ.	210.—	220.—	Fonciere	98.—	100.—
Bécsi élet- és járadék-biztositásintézet	270.—	280.—	Lloyd viszontbizt.	87.—	89.—
			M. jég- és viszontb.	106.—	108.—
Első magy. által.	3020.—	3070.—	Nemzeti baleset	122.—	126.—
			Pannonia viszontb.	790.—	810.—

Takarékpénztárak részvényei.

Belvárosi	104.—	105.—	Egyes. fővárosi	1159.—	1163.—
II. ker. ifjetti	114.—	116.—	Magyar általános	297.—	299.—
Erzsébetvárosi	81.—	82.—	Országos központi	782.—	787.—
Budapesti takp. és zálogk. r. társ.	227.—	228 —	Pesti hazai	8000.—	8025.—

Vasmüvek és gépgyárak részvényei.

Gazdasági gépgy.	145.—	150.—	Nicholson	107.—	110.—
Danubius	92.—	93.—	Schlick	208.—	210.—
Ganz	2190.—	2200.—	Weitzner waggon	240.—	250 —

Bankok részvényei.

Bankegyesület	99.50	100.—	Kereskedelmi részvénytársaság	200.—	210.—
Első m. iparbank	168.—	168.—	Magyar takp. közp. jelzálogbank	500.—	505.—
Fiumei hitelbank	95.—	96.—	Osztrák - magyar bank	930.—	935.—
Fővárosi bank r. t.	78.—	80.—	Kereskedelmi bank	1401.—	1403.—
Hazai bank	112.—	113.—			
Horvát-szlavon jelzálogbank	112.—	114.—			

Gőzmalmok.

Concordia	250.—	260.—	Hengermalom	580.—	585.—
Első budapesti	666.—	665.—	Molnárok és sütők	225.—	237.—
Erzsébet	257.—	260.—	Viktória	137.—	139.—
Lujza	172.—	174.—			

Bányák és téglagyárak részvényei.

Brassói bánya	—.—	—.—	Kőbányai gőzteg.	740.—	745.—
Budapesti tégla és mészég	103.—	105.—	Kő-zénb. és tégla (Drasche)	315.—	318.—
Egyesült tégla és cement	85.—	86.—	Aszfaltgyár	213.—	214.—
			Általános kőszénb.	106.—	107.—
Északmagy. kőszén.	135.—	137.—	Keramiai gyár	155.—	157.—
Felsőmagy. bánya	103.50	104.50	Salgótarjáni	566.—	568.—
István téglagyár	70.—	72.—	Újlaki téglagyár	215.—	223.—
Kassa-somodi	21.—	22.—			

Könyvnyomdák részvényei.

Athenaeum	355.—	365.—	Pallas	190.—	195.—
Franklin	270.—	290.—	Pesti könyvnyomda	1420.—	1450.—
Kosmos	90.—	95.—			

Különféle vállalatok részvényei.

Ált. wagg.-kölcs.	587.—	590.—	Király serfőzde	46.—	48.—
Bpesti villamos.	114.50	115.50	Polgári serfőzde	87.—	88.—
Első magyar serfőzde	1300.—	1310.—	Magyar cukoripar r. t. B. sor. elői.	176.—	177.—
Első magyar sertéshizl. részv.	270.—	280.—	Magyar villamos.	149.50	150.50
Első magy. szálló	225.—	230.—	Nemzetközi vill.	325.—	330.—
Első magy. spódium	140.—	142.—	Nemzetközi waggonkölcsönző	567.—	571.—
Gschwindt szeszgy.	465.—	475.—	Telefon-Hirmondó	—.—	—.—

Közlekedési vállalatok részvényei.

Adria tengerhaj.	229.—	230.—	Újpest-rákospalotai villamos	85.—	90.—
Bpesti közuti vas.	—.—	—.—	Kassa-oderbergi	182.—	190.—
„ ideigl. részv.	383.—	384.—	Magyar-galiciai	214.—	215.—
„ élv. jegy	266.—	270.—	„ nyugoti	212.50	214.50
„ villam. vas.	221.75	222.75			
„ élv. jegy	96.—	100.—			

Sorsjegyek.

Bazilika	6.50	7.—	Magyar vörösker.	9.25	9.75
„ osztr. felülb.	7.—	7.40	Ugyanaz osztr. fib.	11.50	12.—
„ nyer. jegy.	1.70	1.90	„ nyer. jegy.	2.80	3.20
Bécsvárosi	176.50	178.50	Olasz vör. ker.	11.—	11.50
Budavárosi	63.50	65.50	Ugyanaz osztr. felb.	12.—	12.50
„ osztr. felülb.	65.50	67.50	Osztrák vör. ker.	20.50	21.—
„ sziv	3.50	5.80	Osztrák hitelint.	199.—	201.—
„ osztr. felülb.	4.—	4.40	Pálffy	64.50	65.50

Pénznemek.

Vert arany	5.69	4.74	Németbankjegy	59.—	59.20
20 frkos arany	9.55	9.59	Olasz lira	44.40	44.70
20 márkás	11.80	11.84			

Külföldi váltóz (látra).

Amsterdam	99.40	99.80	Olasz piac	44.40	44.70
London	120.50	120.90	Páris	47.80	48.—
Német piac	59.25	59.35			

Határidőre kötött értékpapirok.

Aranyjáradék	119.90	120.20	Leszámit. bank	257.—	257.50
Koronajáradék	97.15	97.25	Rimamurányi	313.50	314.—
Magy. hitelbank	386.—	385.25	Osztr. hitelrészvény	367.20	367.40
M. ip. és ker. bank	102.50	102.75	Déli vasut	63.—	63.50
Magy. jelzálogbank	244.50	245.—	Osztr.-m. államv	364.—	364.50

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzlet változatlan.

Jegyzések: Heremag: lucerna 42.——52.— forint, vörös tiszai, alföldi és felvidéki 37.——39.— forint. Vörös erdélyi —.——.— Vörös bánsági —.——.— forint. Középszemü 40.—45.—. Nagyszemü 45.—50.—. Disznózsir: budapesti 53.50—54.— forint, vidéki —.——.— frt. Táblaszalonna: légenszáritott vidéki —.——.— városi 4 darabos 44.50—45.— forint, 3 darabos 47.50—48.— forint, füstölt 50.——50.50 forint. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség —.——.— forint. 120 darabos 9.25—9.50 forint, 100 darabos 10.——10.25 forint, 85 darabos 13.——13.25 forint szonnali szállitásra. Szerbiai szokás szerinti minőség 8.25—8.50 forint, 100 darabos 9.50—9.75 forint, 85 darabos 12.75—13.— forint. Szilvaiz: szlavóniai 13.50—14.50 forint, szerbiai 12.——13.— forint azonnali való szállitásra.

A bécsi gabonatőzsde.

Bécs, április 7. (A *Budapesti Napló* tudósitójának telefonjelentése.)

Jegyzések: Buza tavaszra 8.96—8.97. Buza május—juniusra 8.76—8.77. Buza őszre 8.24—8.26. Rozs tavaszra —.—. Tengeri május—juniusra 4.66—4.68. Repce augusztus—szeptemberre —.— forinton.

A bécsi értéktőzsde.

Az *előtőzsdén* az értékpapirok könnyü ellátása következtében a spekuláció hangulata kedvező volt. Report-bankoknál 6 százalék, kulisszákban valamivel magasabb.

Déli tőzsdén az üzlet pangott, dacára a berlini haussenak.

Zárlat valamivel javult.

Bécs, április 7. (*Magyar értékek zárlata.*) 4% arany járadék 119.65. Tiszai és szegedi kölcsön sorsjegy 138.50. Magyar vasuti kölcsön ezüstben 100.90. Magyar keleti vasuti állami kötvény 120.20. Magyar leszámitoló és pénzváltóbank 257.—. Rimamurányi vasmürészvény 314.—. Magyar koronajáradék 97.10. 4%-os Magyar földtehern. kötvény 96.70. Magyar hitelbank részvény 385.—. Magyar nyeremény kölcsön sorsjegy 163.25. Kassa-oderbergi vasuti részvény 187.—. Magyar kereskedelmi bank 1400.

Bécs, április 7. (*Osztrák értékek zárlata.*) 4·2% papirjáradék 100.85. 4%-os osztrák aranyjáradék 120.10. 1860-iki sorsjegy 139.70. Osztrák hitelsorsjegy 199.50. Angol-osztrák bank 152.—. Bécsi bankegyesület 276.—. Osztrák-magyar bank 922.—. Déli vasut 63.—. Dunagőzhajózási részvény 443.—. Dohányrészvény 129.75. Császári és királyi arany 5.69.—. Német bankváltók 59.02. 4·2% ezüst járadék 100.55. Osztrák koronajáradék 100.70. 1864-iki sorsjegy 194.75. Osztrák hitelintézeti részvény 359.13. Unionbank 313.25. Osztrák Länderbank 240.50. Osztrák-magyar államvasut 364.25. Elbavölgyi vasut 257.—. Alpesi bányarészvény 245.—. 20 frankos arany 9.55½ Londoni váltóár 120.50. Bécsi tramway 511.—. Az irányzat nyomott.

Bécs, április 7. (A *Budapesti Napló* tudósitójának telefonjelentése. A *délutáni magánforgalomban* a zárlatok a következők voltak Osztrák hitelrészvény 359.37 Magyar hitelrészvény 385.50. Angol-Osztrák bank 152.50 Union bank 313.75, Länderbank 240.75, bankegyesület 257.—, osztrák magyar államvasut részvény 364.62 északnyugati vasuti részv. 245.50, elbavölgyi vasut 257.—, dunagőzhajós részv. —.—, alpesi bányarészvény 245.10 májusi járadék 100.85, osztrák koronajáradék —.—, magyar aranyj. —.—, magyar koronajáradék 97.10 német birodalmi márka februárra 59.01 márciusra —.—, török sorsjegyek 60.75, rimamurányi vasmü 314.— déli vasut —.— dohányrészvény 129.75. Napoleon d'or 9.55½.

Külföldi értéktőzsdék.

Berlin, április 7. (*Tőzsdei tudósitás.*) A tegnapi utótőzsdén bányaértékekben támadt hausse ma a megnyitáskor folytatódott. A düsseldorfi kedvező hivatalos jelentés élénkitőleg hatott. Egyéb értékekben nem volt ilyen élénkség. Szilárdak voltak a Páristól függő értékpapirok, ellenben az amerikaiak gyöngék voltak New Yorkra. Vasutak szilárdak. Később a hitelrészvények nyomották voltak, állitólag a tegnapi közgyülésben folyt vita hatása alatt. Magánleszámitolási kamatláb 3⅜%.

Berlin, április 7. (*Zárlat.*) 4·2%-os papirjáradék —.—. 4% osztrák aranyjáradék 101.80. Elbavölgyi vasut —.—. Magyar koronajáradék 97.25. Osztrák-magyar államvasut 155.—. Kassa-oderbergi vasut —.—. Bécsi váltóár 169.25. Magyar vasuti beruházási kölcsön 102.50. Alpesi bányarészvény 101.60. Disconto-Commandit 194.50. Általános villamossági Edison 297.50. Gelsenkircheni 197.50. Laurakohó 237.50. 4·2% ezüstjáradék 100.10. 4% magyar aranyjáradék 100.40. Osztrák hitelrészvény 230.—. Déli vasut 29.10. Károly Lajos vasut —.—. Orosz bankjegy 216.10. 4% uj orosz kölcsön 100.50. Török dohányrészvény —.—. Olasz járadék 94.50. Magyar hitelbank —.—. Dynamit Trust 179.60. Harpeni 192.40. Az irányzat szilárd.

Páris, április 7. (*Zárlat.*) 3% francia járadék 101.35. Olasz járadék —.—. Osztrák-magyar államvasut 781.—. Francia törleszth. járadék —.—. 4% magyar aranyjáradék —.—. Török dohányrészvény 281. —. Osztrák Länderbank —.—. 3½% francia járadék 103.55. Osztrák földhitelintézeti részvény ——. Déli vasut —.—. 4% osztrák aranyjáradék 101.50. Ottomanbank 565.—. Párisi bankrészvény 1037. Alpesi bánya részvény 534.—. Az irányzat egyenlőtlen.

Hamburg, április 7. (*Zárlat.*) 4·2% ezüstjáradék 100.10. 1860. sorsjegy 147.—. Déli vasut 28.90. 4% osztrák aranyjáradék 101.65. Osztrák hitelrészvény 230.20. Osztrák-magyar államvasut 155.—. Olasz járadék 94.75. 4% magyar aranyjáradék 100.60. Az irányzat nyugodt.

Frankfurt, április 7. (*Zárlat.*) 4·2% papirjáradék 100.45. 4% osztrák aranyjáradék 101.85. Magyar koronajáradék 97.35. Osztrák-magyar bank 153.50. Déli vasut 29.10. Elbavölgyi vasut —.—. Londoni váltóár 204.25. Bécsi bankegyesület 128.50. Villamos részvény 163.—. 3%-os magyar aranykölcsön 85.70. 4·2%-os ezüstjáradék 100.10. 4% magyar aranyjáradék 100.40. Osztrák hitelrészvény 231.—. Osztrák-magyar államvasut 155.20. Északnyugati vasut —.—. Bécsi váltóár 169.27. Párisi váltóár 210.25. Unionbank —.— Alpesi bányarészvény 245.50. Az irányzat nyugodt.

Budapest-köbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Április 7. A hizott sertés üzletirányzata változatlan.

A) *Hizott sertések óra:* I. A) Magyar elsőrendü: Öreg nehéz (páronkint 400 kilogrammon felüli sulyban) 47½—48— krajcárig. Öreg közép páronkint 300—400 kilogrammig terjedő sulyban 47½—48 krajcárig. Fiatal nehéz (páronkint 320 kilogrammon felüli sulyban 51½—52 krajcárig. Fiatal közép (páronkint 251—320 kilogrammig való sulyban) 50—51— krajcárig. Fiatal könnyü páronkint 250 kilogrammig terjedő sulyban) 49— —50— krajcárig. — II. Magyar szedett: Nehéz (páronkint 260 kilogrammon felüli sulyban) ——— krajcárig. Közép (páronkint 240—260 kilogramm sulyban ——— krajcárig. — Könnyü (páronkint 240 kilogrammig terjedő sulyban) ——— krajcárig. — III. Romániai: Nehéz (páronkint 320 kilogrammon felüli sulyban) ——— krajcárig. — Közép (páronkint 250—320 kilogrammig terjedő sulyban) ——— krajcárig. — Könnyü (páronkint 250 kilogrammig terjedő sulyban) ——— krajcárig. — IV. Romániai eredeti (Stachl). Nehéz (páronkint 240 kilogrammig terjedő sulyban) ——.— krajcárig. — Könnyü (páronkint 250 kilogrammig terjedő sulyban) ——— krajcárig. V. Szerbiai: Nehéz (páronkint 260 kilogramm felüli sulyban) 49½——50 krajcárig. — Közép (páronkint 240—260 kilogrammig terjedő sulyban) 49½—50 krajcárig. Könnyü (páronkint 240 kilogrammig terjedő sulyban) 47½—48½ krajcárig.

Sertéslétszám 1899. április 5. napján volt készlet 37.013 darab, 1899. évi április 6. napján felhajtatott 976 darab, 1899. évi április 6. napján elszállittatott 414 darab, 1899. április 7. napjára maradt készletben 37.575 darab.

TÁJÉKOZTATÓ.

A kitartás és
erős öltönyöket
jutányos áron akar vásárolni, az szabómestere által csak a
Stikarovszky János, Budapest
(V., Erzsébet-tér 16. szám)
czégnek mintakártyáit hagyja előmutatni.
Ezen czégnek szigoruan szolid üzletvezetése kezeskedik a kielégitő kiszolgáltatásért.
Sem magas rabattok, sem másféle megvesztegetések által nem szereztetnek vevők. — Szaklap szabóknak ingyen.

Napirend.

Naptár. Szombat, április 8. — Római katholikus: Dénes. — Protestáns: Dénes. — Görög-orosz: (március 27.) Matrona. — Zsidó: Niszán 28. 5 Schem. 1 Perik. — A nap kél reggel 5 óra 10 perckor. — Nyugszik délután 6 óra 23 perckor. — A hold kél reggel 3 óra 54 perckor. — Nyugszik délután 4 óra 34 perckor.

A miniszterek nem fogadnak.

Siposs Antal zeneszerző jubileuma este 8 órakor a Royal szállóban.

Sorozás a Mária Terézia-kaszárnyában (Üllői-ut) reggel 8 órakor. Sorra kerülnek az első korosztályból 401—600 sorszámig.

A Magyar Színházban a „Barnett-lányok" és a „Robinzonok" cimü darabok bemutató előadása.

A magyar jogászegyle teljes ülése délután 6 órakor, az ügyvédi kamara helyiségében (Szemere-utca 10.)

Nemzeti Muzeum: Képtára. Nyitva van d. e. 9-től d. u. 1 óráig. A muzeum többi tárai 1 korona belépődij mellett megtekinthetők.

Teknológiai iparmuzeum zárva.

Iparmüvészeti muzeum zárva.

Deák mauzoleum a kerepesi temetőben, nyitva délután 5-ig.

Az uj országház kupolacsarnoka megtekinthető délelőtt 10—1-ig. Belépti dij 20 kr.

Szabadalmi levéltár (Erzsébet-körut 19.) nyitva délelőtt 9—1-ig.

A magyar királyi központi statisztikai hivatal nyilvános könyvtára és térképgyüjteménye nyitva délelőtt 10—1-ig.

Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9—12-ig. Délután 3—8-ig.

Akadémiai könyvtár nyitva délután 3—8-ig.

Muzeumi könyvtár nyitva délelőtt 9—1-ig.

Magyar Kereskedelmi Muzeum. Állandó kiállitás, kereskedelemtörténeti muzeum és keleti mintatár az Iparcsarnokban délelőtt 9—12-ig és délután 3—6-ig van nyitva. Az igazgatóság hivatalos órái ugyanott délelőtt 9-től délután 2 óráig. Magyar házi-ipar központi bazár, Kerepesi-ut 22. I. emelet délelőtt 9-től déli 1 óráig és délután 3-tól este 7 óráig. Tudakozó iroda és nyilvános szakkönyvtár, Kerepesi-ut 20. szám alatt, délelőtt 9 órától 12-ig és délután 3—6-ig. Vasár- és ünnepnapokon délelőtt 9 órától 12-ig.

A Hódoló diszjelvenulás. Eisenhut Ferenc óriási kör képe, látható Városliget, Andrássy-ut végén, reggel 9 órától este 5 óráig. Belépő dij 50 krajcár, gyermekjegy 20 krajcár.

Állatkert nyitva egész nap.

Elsőrangu hazai gyártmány.
Gőzcséplők
Pontos cim:
Első magyar
Gazdasági gépgyár
részvénytársulat
BUDAPEST.
Magyarország legnagyobb és egyedüli
gazdasági gépgyára
mely a gazdálkodáshoz szükséges
összes
gazdasági gépeket gyártja.
Rendelések megtétele előtt kérjük minden szakhavágó kérdéssel bizalommal hozzánk fordulni.
Részletes árjegyzékkel
és szakszerü felvilágositással díjmentesen szolgálunk.
Szecskavágók. Morzsolók.
Borprések. Ekék. Vetőgépek.

Időjelzés.

— *A m. kir. országos meteorologiai intézet jelentése.* —

Budapest, április 7.

Az Északi-tenger fölé mély ciklon került, amelynek hátsó oldalán, a skót-, ir- és angol-partokon valódi orkán dühöng. Az idő egyébként is Európa északnyugati felében nyugtalan, borus és esős, mig délkeleti felében — amelyet aránylag magas nyomásu levegő borit, több izolált maximummal — tulnyomóak száraz. A hőmérséklet nyugat felől emelkedett.

Hazánkban csupán szórványosan voltak kisebb esők, az idő tavaszias, enyhe.

Kilátás: Élénk déli szelekkel igen enyhe idő várható, helyenkint — főleg az ország északi felében — esővel és zivatarokkal.

Vizállás.

		ápr. 6. méter	ápr. 7. méter			ápr. 6. méter	ápr. 7. méter
Inn	Schärding	1.50	1.35	Tisza	M.-Sziget	0.58	0.55
Duna	Passau	2.49	2.51	„	Tekeháza	0.50	0.50
„	Linz	0.16	3.—	„	V.-Namény	1.25	1.21
„	Bécs	0.52	0.36	„	Tokaj	1.45	1.58
„	Pozsony	2.70	2.62	„	Tisza-Füred	2.10	2.04
„	Komárom	1.90	2.42	„	Szolnok	2.06	2.—
„	Budapest	1.22	1.54	„	Csongrád	2.04	2.—
„	Paks	0.35	0.43	„	Szeged	2.46	2.44
„	Mohács	1.20	1.24	„	Török-Becse	1.57	1.55
„	Gombos	1.84	1.85	„	Titel	2.28	2.26
„	Ujvidék	1.57	1.57	Ondova	Bártfa	0.05	0.50
„	Pancsova	2.56	2.51	Topolya	Hodr	0.20	0.14
„	Orsova	3.04	3.02	Bodrog	Zemplén	2.68	2.77
„	Magyarfalva	0.—	0.—	Sajó	Zsolca	1.49	1.48
Vág	Zsolna	0.81	1.02	Hernád	H.-Németi	0.25	0.75
„	Trencsén	0.65	0.82	Berettyó	Margita	0.48	0.46
„	Szered	0.70	0.74	„	B.-Ujfalu	0.08	0.04
Rába	Sz.-Gotthárd	0.04	0.10	Körös	Caucsa	0.06	0.—
„	Sárvár	0.27	0.37	„	N.-Várad	0.15	0.14
„	Győr	1.74	2.10	„	Belényes	0.53	0.52
Dráva	Pettau	0.—	0.—	„	Tenke	0.31	0.28
„	Zákány	0.20	0.24	„	Gurahone	0.50	0.45
„	Barcs	0.41	0.70	„	Borosjenő	0.20	0.26
„	Eszék	1.31	1.26	„	Béke	1.32	1.20
Mura	M.-Szerdah.	0.60	0.86	„	Gyoma	1.84	1.60
Száva	Zágráb	1.42	1.20	Maros	Gy.-Fehérvár	0.36	0.38
„	Szisszek	3.65	4.20	„	Branyicska	0.86	0.—
„	Mitrovicz	4.56	4.78	„	Soborsin	0.—	0.—
Szamos	Dedes	0.34	0.26	„	Arad	0.60	0.62
„	Szatmár	1.26	1.25	„	Makó	0.90	0.75
Kraszna	N.-Majtény	0.—	0.15	Temes	K.-Kostély	1.10	1.08
Laborcz	Munkács	0.28	0.26	Béga	Kiszető	1.—	0.97
Laborcz	Homonna	0.48	0.57	„	Temesvár	0.18	0.28
Ung	Ungvár	0.—	0.—	„	Becskerek	0.42	0.40

Szinházak, szórakozó helyek.

NEMZETI SZINHÁZ.

Szombat, 1899. évi április hó 8-án.

Mariana.

Dráma 4 felv. Irta Echegaray, fordította Szalay E.

Személyek:

Mariana	P. Márkus	Don Joaquin	Bercsényi
Clara	Nagy I.	Don Castulo	Gabányi
Trinidad	Szacsvayné	Luciano	Dezső
Dániel	Thury	Felipe	Latabár
Don Pablo	Hetényi	Claudia	Keczeri

Kezdete 7 órakor.

Vasárnap délután Dolovai nábob lánya, este Házi béke.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Szombat, 1899. évi április hó 8-án.

Pollini-Bianchi Bianka assz., cs. és kir. kamaraénekesnő vendégfelléptével:

Bánk bán.

Eredeti nagy opera 3 felvonásban. Zenéjét szerzette Erkel Ferenc. Szövegét irta Egressy Béni.

Személyek:

II. Endre	Beck	Petur bán	Ney D.
Gertrud	Hilgermann	Biberach	Szendrői
Ottó	Dalnoki	Sólyom	Mihályi
Bánk bán	Kiss	Udvarmester	Kornai
Melinda	Pollini-Bianchi B.	Tibore	Takáts

Kezdete 7 órakor.

Vasárnap A hadi fogoly, másodszor. Nap és föld.

VIGSZINHÁZ.

Szombat, 1899. évi április hó 8-án.

A teknősbéka.

Bonózat 3 felvonásban. Irta Leon Gandillot. Forditotta Fái J. Béla.

Személyek:

Champalier	Góth	Adolphe	Tapolczai
Leonie	Láncz y	Giboulleau	Rónaszéki
Lemarquisné	Nikó L.	Giboulleauné	Hunyady
Bruguet	Gál	Juliette	Varsányi
Jumard	Hegedüs	Angéle	Pécsi P.

Kezdete 7½ órakor.

Vasárnap délután Tanqueray második felesége. Este Helyet a nőknek!

NÉPSZINHÁZ.

Szombat, 1899. évi április hó 8-án.

Másodszor:

Betyárvilág.

Eredeti operette 3 felvonásban. Irta Márkus József. Zenéjét szerzette Fejér Jenő.

Személyek:

Csicsakov	Németh	Csendőr-ezred.	Lubinszky
Tjána	Bárdi G.	Mimi	Gazsi M.
Totyinka	Csatai Zs.	Pálinkás	Ujvári
Dorozsmay	Szirmai	Vutki	Tollagi
Peregh Laci	Vidor		

Kezdete 7 órakor.

Vasárnap délután A tolonc, este Betyárvilág, harmadszor.

MAGYAR SZINHÁZ.

Szombat, 1899. évi április hó 8-án.

Először:

Robinzonok.

Vigjáték 1 felvonásban. Irta: Makai Emil.

Személyek:

Hamilton	Dezséry	Eufrozina	K. Pataki N.
Villi	Rózsahegyi	Polidor	Füredi
Olympia	Ráskai	Agisz	Halasi

Utána:

Először:

A Barnett-lányok.

Operett 3 felvonásban. Szövegét irta: P. Gavault Zenéjét szerzette: Lous Varney.

Személyek:

Barnett A.	Boross	Verdurelné	Szilassy R.
Leonora	Hében A.	Howerer	Rózsahegyi
Susanne	Rózsa L.	Garnier	Ráthonyi
Margaret	Bilkei I.	Charles	Füredi
Fanny	Gombaszögi	Jacques	Odry
Lucy	Haller I.	André	Gíréth

Kezdete 7½ órakor.

Vasárnap d. u. Aranylakodalom, este Robinzonok. A Barnett-lányok, másodszor.

A Kőbányai Királysörfőző Goliát Malátasöre

gyógyhatása mellett a legkellemesebb üditő ital. Ajánlások: Dr. Korányi, Dr. Kétly budapesti, — és Dr. Benedikt bécsi egyetemi tanár uraktól.

Somossy Mulató

Albrecht Ferenc, bérlő.

Kezdete 8 órakor, vége 12 órakor.

Ma

szenzációs, még eddig nem látott attractió:

A világhirü komikus-akrobaták

„AZ ERDEI MANÓK."

Sylvester Kremo csoport.

MLLE LA BELLE VETSERA

a dán szépség.

REAL és LANZETTÓ

a kitünő franciaduettisták.

THE NAMRUG zene-excentrikus.

VERON NŐVÉREK ének kettős.

Uj! Uj!

„A müvelt szakácsné",

bohőzat 1 felv., Augustin Poldi k. a.-nyal, Grand pas de Deux, Sozó k. a. és Cradill k. a.

Thellheim humorista.

Valamint az összes müerők.

Holnap vasárnap két előadás.

Allright The America Monarch

kerékpárok

a világ legjobb gépei.

Javitások pontosan és lelkiismeretesen eszközöltetnek.

Kaphatók:

Philipovits Emil

Budapest, VII., Erzsébet-körut 34.

Mielőtt

férfiruha-szükségletét fedezné, kérem saját műhelyemben tiszta gyapjuszövetből a legujabb fazon után készitett dusan felhalmozott készletet megtekinteni.

Szolid árak.

Nagy választék **angol szövetekben. Megrendelések mérték után** legelegánsabban és leggyorsabban eszközöltetnek.

Weiner Károly

Budapest, VI., Andrássy-ut 9. szám.

A legtartósabb szerkezetnek bizonyult a kitünő működésü szabadalmazott

ÖNMŰKÖDŐ

„HERCULES"

permetező, melyből több 1000 drb van használatban.

Kizárólagos gyára és nagybani eladása

BRUCKA. cégnél

BUDAPEST,

Lipót-körut 21/a. szám.

Sneidig

Egyenruhákat

készit

BLUM SÁNDOR

Budapest, IV., Váci-utca 12.

Hazai gyártmány.

Csinos kerti és parkkeritések, kapuk

vaskerettel és sodronyfonat-betéttel.

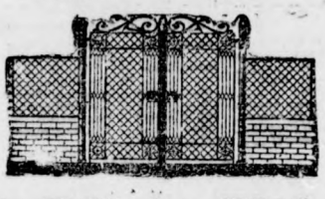

Továbbá olcsó és tartós gép-sodrony-fonatok, kertek, erdők, vadas-kertek, tyuk-udvarok, gazdasági telepek, ménesek stb. bekeritésére. Acél-tüskés kerités-sodrony, ugymint csavart-pánthuzal.

Kaphatók:

Kollerich Pál és Fiai

gyárosoknál.

Budapesten, IV., Ferenc József-rakpart 21. sz.

Árjegyzékek és költségvetések ingyen.

Szigeti Lajos

szijgyártó, nyerges és böröndös.

Cs. és kir. udv. szállító. — Ő fensége József főherceg és Coburg herceg udv. szállitója.

Budapest, VIII., Muzeum-körut 10.

Tulhalmozott árukészlet és helyszüke miatt leszállitott árakon adom el raktáron lövő kész árumat. Raktáron van jelenleg 200 lóra való különféle, szebbnél szebb ló- és kocsiszerszám ezüst-, nikkel- és sárgaréz-veretékre, 100 ló a való civil és 100 lóra való tiszti előfrásos nyeregszer, különféle angol- és belföldi gyártmányu pokrócok, lóháló, istálló-szerelékek, ostorok, lovaglóvesszők és botok. Nagy választék a legjobb minőségü utazó-böröndök, táskák és necessairekből, minden izlésnek és árnak megfelelőleg, ló- és szerszámtisztitó-eszközök. Az üzletemből kiadott áruk jóságáért kezeskedem, miután minden áru személyes felügyeletem alatt készül.

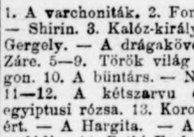

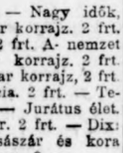

Tartalékos tiszturaknak nyeregszereket kölcsön is adok.

Képes katonai és civil árjegyzéket bérmentve küldök.

A magyar irodalom remekei:

jutányos kiadásban.

Jókai Mór munkái.

Népszerü kiadás.—Egy-egy füzet 40 kr.

1. A varchoniták. 2. Fortunatus Imre. — Shirin. 3. Kaloz-király. 4. Sonkoly Gergely. — A drágakövek. — Marce Záre. 5—9. Török világ Magyarországon. 10. A büntárs. — Nepean sziget. 11—12. A kétszarvu ember. — Az egyiptusi rózsa. 13. Koronát szerelemért. — A Hargita. — A kalmár és családja. 14. Petki Farkas leányai. — Háromszéki leányok. — A két szász. 15. Regék. 16. Carinus. — A nagyenyedi két füzfa. 17. A serfőző. — A nyomorék naplója. — Fekete világ. 18—20. Erdély aranykora. 21—23. Csatajképek 1848—1849-ből. 24. Bujdosó naplója. — Kurbán bég. — Megölt ország. 25—26. A fehér rózsa. — Humorisztikus papirszeletek. 27. Magyarhon szépségei. 28—29. Szomoru napok. 30—31. A janicsárok végnapjai. 32—37. Kárpáthy Zoltán. 38—43. Egy magyar nábob. 41—47. Uj földesur. 48—53 Szegény gazdagok. — Az utolsó budai basa. 54—55. A magyar előidőből. 56—59. Hétköznapok. 60—63. A régi jó táblabirák. 64-65. Délvirágok. 66-67 Milyenek a nők? 68—71. Véreskönyv. 72—73. A magyar nép élce szép hegedüszóban. 74—76. Árnyképek. 77—82. A kőszivü ember fiai. 83. Milyenek a férfiak? 84—89. Politikai divatok. 90-93. Mire megvénülünk. 94. Oceania Egy elsüllyedt világrész története. 95-97. Az elátkozott család. 98—99. Felfordult világ. 100. Elbeszélések. 101—112. Dekameron. Száz novella. 113. Egy asszonyi hajszál. 114. Az életből ellesve. 115—119, Névtelen vár. 120—121. Népvilág. Elbeszélések. 122—124. Szélcsend alatt. Elbeszélések. 125. Eszak honából. Muszka rajzok. 126—131. Egy az isten. Regény. 132. A debreceni lunátikus. 133—134. Egy ember, a ki mindent tud. 135—136. Asszonyt kisér—Istent kisért. 137—141. Szinmüvek I. kötet. 142—146. Szinmüvek II. kötet. 147—151. Szinmüvek III. kötet.

Vas Gereben.

A régi jó idők. 2 frt. — Nagy idők, nagy emberek. Magyar korrajz. 2 frt. — A pörös atyafiak. 2 frt. A nemzet napszámosai. Magyar korrajz. 2 frt. — Egy alispán. Magyar korrajz, 2 frt. — Garasos arisztokrácia. 2 frt. — Tekintetes urak. 2 frt. — Jurátus élet. 2 frt. — Életunt ember. 2 frt. — Dixi 2 frt. — II. József császár és kora Magyarországban. 2.—

Diszkötésben kötetenkint 2 frt 80 kr.

Jósika Miklós regényei.

100 kötet. — Egy-egy kötet 50 kr.

1—2. Abafi. — 3. Zólyomi — 4—6. Az utolsó Bátori. 7—10. A csehek Magyarországban. — 11—14. Zrinyi a költő. 15—16. A könnyelmüek. — 17—24. Második Rákóczy. — 25—26. Eszther. — 27—28. A rom titkai. — 29—32. A hat Uderszki leány. — 33—35. A két barát. — 36—40. Jósika István. — 41—43. A zöld vadász. — 44—49. Egy néger szabadsághős. — 50—51. A két királynő. — 52. Egy kétemeletes ház Pesten. — 53—55. A szegedi boszorkányok. — 56—57. A nagyszebeni királybiró. — 58—59. Az első lépés veszélyei. — 60—61. Akarat és hajlam. — 62—64. Jó a tatár. — 65—66. Pygmalcon vagy egy magyar család Párisban. — 67—68. A rejtett seb. — 69—71. A tudós leánya. — 72—74. A gordiusi csomó. — 75—76. A szivrejtelmei. — 77—80. Régibb és ujabb novellák. — 81—82. A két mostoha. — 83—84. Két élet. — 85—86. A Végváriak. — 87—88. — Visszhangok. Kisebb regények. — 89—90. Regényes képletek. — 91. Az élet utjai. — 92—93. Élet és tündérhon. — 94—95. Klára és Klári. — 96—98. Várt leány várat nyer. — 99—100.

Megrendelhetők az összeg előzetes beküldése vagy utánvét mellett

a „BUDAPESTI NAPLÓ" kiadóhivatalában,

Budapest, József-körut 18. szám.

Jegyzékek mindenféle szakból kivánatra ingyen és bérmentve küldetnek.

Minden háziasszony vegye meg a legujabb, Kugler-féle „Házicukrászat" cimü könyvet, 2000-nél több recipével és 200 képpel. Ara diszkötésben 3 frt és 25 kr. portóért. Megrendelhető a Budapesti Napló kiadóhivatalában.

PAULA VIZ!!!

Székrekedés, emésztési akadály **gyomor- és alhasi bántalmaknál** (hólyag, vese- és aranyér) hatásában páratlan! Kellemes izü, könnyü kénszaggal bir.

Főraktár: UTASI FERENC, Andrássy-ut 30. sz.

Nagyban és kicsinyben eladás.

FROMMER ELEMER, Váci-körut 28. szám.

Petrovics Miklós droguista, főraktár IV., Bécsi-u. 2.

A legszenzációsabb gyógyviz.

Részletfizetésre

porcellánkészletek, majolika, üvegáruk, kina-ezüst, lámpa, tükör, bambuszbutorok, bőráruk, acéláruk stb. kaphatók. Kimeritő képes árjegyzéket ingyen és bérmentve küld a Szegedi porcellánfestészeti gyár

IVÁNKOVITS KÁROLY ÉS FIA, SZEGEDEN.

Utazó ügynökök Felsőmagyarország és Erdély részére jó referenciák mellett kerestetnek.

Diskrét betegségek ellen.

Ideg- és nemi betegségek

elnevezése alatt rejlő különféle legelhanyagoltabb bántalmak, a vér infektionális betegségei, valamint bármily nagyfoku gyengeségi állapotok (impotentia) ellen páratlan sikerü gyógyhatásai folytán legmelegebben ajánljuk

Dr MITZGER TIVADAR

HIRNEVES

HYDRO-ELEKTROTHERAPIAI

RENDELO-INTÉZETÉT

Budapest, VI., Teréz-körut 44. I. em.

Az intézet, mely a maga nemében páratlanul áll, a modern kygiea s orvosi technika elsőrendü vivmányai szerint a **korszakalkotó** „Kataphorese" **gyógymód** alapján nagyszabásu gyógytermekkel **van berendezve** és a legrövidebb idő alatt **gyökeres, állandó és teljes gyógyulást** biztosit.

Tapasztalt gyors és biztos eredmények folytán honorárium teljes gyógyulás után fizethető.

Az intézet nyitva d. e. 8—1-ig, d. u. 2—8-ig.

Levelekre dijmentesen válaszoltatik.

Külön váró- és gyógytermek, külön be- és kimenet.

Polgár Sándor

egyetem. gyakorlott orvosi mü- és kötszerész

BUDAPEST,

VII., Erzsébet-körut 50. sz

Ajánlja dusan felszerelt raktárát saját gyártmányu **orvos- sebészi és betegápolási tárgyakban.**

Saját találmányu, m. k. szabadalmaz. Polgár-féle

sérvkötő,

haskötő, görcsér elleni gummiharisnya, orthopaediai készülékek, müllábak s kezek stb.

Valódi francia különlegességek **F. Berguerand fils párisi gyárából.**

Utánzás ellen védve 14302. sz. a. Részletes képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Legszebb Legjobb Legolcsóbb
PAPlan PAPlan PAPlan

1 összehajtható vaságy 3 matráccal 10.—	1 acél sodrony ágybetét 5.—
1 drb rouge paplan 1.70	1 tengerifü fejvánkos 1.—
1 „ cachmir paplan 2.50	1 levarott szalmazsák 2.20
1 „ satin cachmir paplan 3.50	1 „ matrác 3.80
1 „ atlasz cachmir paplan 4.80	1 Crinde Afrique matrác 4.50
1 „ atlasz selyem paplan 7.50	1 lószőr „ 12.—
1 „ fodros atl. sely. paplan 12.—	1 párnázott ruganyos matrác 16.—
1 „ jó vászon ágylepedő varrás nélkül 1.20	1 nagy szoba szőnyeg 200/300 2.50
1 drb jó vászon chiffon paplan lepedő 1.80	1 ablak tunis függöny 1.50
1 drb flanel takaró pokróc 1.80	1 bouret ágyteritő 2.20
1 drb jó lópokróc 1.50	Futószőnyeg méterenkint 25 krtól 4 frtig.

GICHNER JÁNOS és TÁRSA

paplan, matrác és kárpitosáru gyárosok, szőnyeg, függöny-ágy- és asztalteritő stb. nagy vál asztokban.

Budapest, VII. ker., Erzsébet-körut 20. szám.

Árjegyzéket kivánatra ingyen és bérmentve küldünk.

Nem tetsző árukat kicserélünk, vagy a pénzt visszaadjuk

Kinek ne volna szüksége arra, hogy helyes fogalmazásu levelek, okiratok, szerződések, folyamodványok, szóval a mindennapi életben szükséges irásos munkák elkészitésében tanácscsal lássák el?

Erre kitünően szolgál a közel 800 oldal terjedelmü

Legujabb Levelező,

önügyvéd és házi titkár.

Irta **Kassay Adolf.**

Ára szinnyomatu boritékban füzve 1 frt, kötve 1 frt 20 kr.

Megrendelhető

a „Budapesti Napló"

kiadóhivatalában,

Budapest, VIII., József-körút 18. szám.

A portó előzetes beküldésekor a könyv bérmentve küldetik.

EGYETEMES REGÉNYTÁR

a legkiválóbb hazai és külföldi regények gyüjteménye. Egy-egy kötet ára csinos vászonkötésben 50 kr. Jegyzéke az Egyetemes Regénytár eddig megjelent köteteinek.

Abonyi. Magduska öröksége	1.—
Abonyi. A pénzes molnár románcа.	—.50
Aidé. Az uri körökben	—.50
Alexander Mrs. Sibilla	1.50
Bársony I. Ecce Homo	—.50
Bársony I. A kaméleon leány története	—.50
Beniczkyné. Saját kezébe	—.50
Beniczkyné. Ő az. Regény	1.—
Beniczkyné. A hegység tündére	1.—
Beniczkyné. Rang és pénz	1.—
Beniczkyné. A vér	—.50
Beniczkyné. Közvélemény	1.—
Békefi A. Kálvárián.	—.50
Beöthy L. Két leány s egy legény	—.50
Boisgobey. A kék fátyol	1.—
Borostyányi N. Mindszenti Katalin	—.50
Bret-Harte. Yerba-Buena	1.—
Brete Jean de la. Vadrózsa	1.—
Bródy S. Emberek. Elbeszélés	—.50
Bródy S. Faust orvos	—.50
Bródy S. Nyomor	—.50
Bródy s. Hófehérke.	—.50
Burnet F. H. A kis lord	—.50
Carmen Sylva. Tábori posta	1.—
Cherbuliez. Holdenis Meta	1.—
Cherbuliez. Miss Rovel	1.—
Cherbuliez. A csókás-tanya	1.—
Coleman John. Curly, egy szinész története	—.50
Collins. Nem! Regény	1.—
Contessa Lara. A komédiásné	—.50
Conway. Beatrice házassága	1.—
Conway. Élő halott. Regény	1.—
Conway. Paulina	1.—
Coppée. A bünös	1.—
Couperus Louis. Végzet	—.50
Croker B. A szép Neville kisasszony	1.—
Croker B. Családi hasonlatosság	1.—
Croker B. A milliomos	1.—
Csehov P. Antal. A párbaj	—.50
Csiky G. Az elvált asszony	1.—
Daudet E. Az elitélt leánya	1.—
Delpit. A. A marquisné	1.—
Delpit A. Hét év multán	1.—
Delpit E. A hitetlen.	1.—
Doyle A. Conan. A nábob kincse	—.50
Doyle A. Conan. Az üldöző	—.50
Dosztojevszkij. Fehér éjszakák	—.50
Eckstein. Violanta	—.50
Farina Salvatore. Vénus	—.50
Filon. Ibolya	—.50
Feuillet. A halott	—.50
Feuillet. Az özvegy.	—.50
Feuillet. Müvészbacsület	1.—
Gárdonyi G. Két menyasszony és más elbeszélések	—.50
Gonzales. Egy csontváz elb.	—.50
Groller. A tábornok ur fia	—.50
Gunter A. C. Marina (Mr. Barnes of New-York)	1.—
Gunter A. C. Az amerikai	1.—
Gyalui Farkas. A szabaditó	—.50
Gyarmathyné. A havasok alján	—.50

Megrendelhető a

„Budapesti Napló"

kiadóhivatalában,

József-körut 18.

2 frtig terjedő megrendelések csakis az összeg előleges beküldése ellenében teljesittetnek.

Elgyengült férfierő

(impotentia)

bármily **öreg korban** is csakis az orvosi világ által legujabban olyannyira felkarolt és hatásában páratlan sikerü

Electro Massage

vagy

Psychrophor

által gyógyitható legrövidebb idő alatt biztos és állandó sikerrel

Dr KAJDACSY

v. cs. és kir. ezredorvos

Elektrotherapiai rendelő intézetében.

Budapest, V., Váci-körut 4. sz. I. em.

Rendel; délelőtt 9 órától 4 óráig; este 7—8 óráig.

GARANCIA: 25 évi részben katona-, részben magánorvosi praxis.

Külön váró- és gyógytermek.

Levelekre azonnal diskréten válaszoltatik.

FOGAK 2 frttól a nélkül, hogy a gyökeret el kellene távolitani, szájpadlással s a nélkül is (hidmunka.) Foghuzás fájdalom nélkül. (Cocain injectio.) Igen tartós fogtömés. — **Fógkoronák** gyökerekre illesztetnek, melyek a szájpadlást fölöslegessé teszik.

Fogorvos Dr. NEUFELD,

Budapest, Kossuth Lajos-utca 4., Dréher-palota.

Vasár- és ünnepnapokon d. u. 4-ig.

Orvosi rendelő intézet

sulyos krónikus betegségek gyógyitására

Budapest, V., Váci-körut 18.

Számos sulyos betegség, amelyek eddig legnagyobb gondot okoztak az orvosnak s amelyeken tudományának tehetetlensége zátonyra jutott, immár

Dr. KOVÁCS I.

egyet. orvostudor Hämopata

uj hämopatiai gyógymódja által eredményteljesebb kezelésben részesülhetnek. Páratlan gyógyhatásunak bizonyult a Hämotherapia:

Asthma, sziv és gyomorbántalmaknál; **köszvény,** sápkórság és hólyagbántalmaknál;

sulyos **idegbajok** (migrain, álmatlanság, szédülés, hysteria és **Neurasthenia**)

makacs **vér- és bőrbántalmaknál.**

(Utóbbi betegségeket chemiai orvosságok mellőzésével, saját találmányu belégzési gyógymódjával kigyógyit.)

Egyetlen és legbiztosabb védelem: **Szélhüdés, kezdődő vakság és elmezavar ellen.**

Rendelés naponta 9—1-ig és 3—7-ig. — Levélre válaszol. — Meghivásra beteget látogat (a vidéken is.) — Kivánatra külön rendelés.

Élősövény.

Gleditschia (koronatövis, krisztustövis vagy tüskés lepényfa). Valamennyi sövény-növény között legelső. Gyorsan fejlődik, nem csemetézik (mint akácz, orgona stb.) sürü, izmos (15—25 cm. ágas, övlseivel ember és bármi állatnak ellentáll; főelőnye, hogy agyag, homok, meszes, köves, **szikes** stb. talajban kitünően diszlik. Szőlők, kertek, legelők, udvarok, majorok, temetők stb. körülkeritéséhez felülmulhatlan, legolcsóbb, örökös sövényt képez. Ezer darab csemete ára **6 frt,** elegendő kétszáz méterre. Minden megrendeléshez rajzokkal ellátott, nyomtatott ültetési és kezelési utasitás mellékeltetik. Ismertető árjegyzék ingyen és bérmentve.

Megvank, friss szedés, csiraképes, 100 kiló 28 frt, 50 kiló 16 frt, 10 kiló 4 frt 20 kr. — **Szőlőojtványok** szokványminőségben még eladásra vannak.

Szőlőültető.

Szabadalmazva Ausztria-Magyarország és Francziaországban. Egyszeri lenyomással 12 cm. széles és tetszés szerint 40—60 cm. mélységü kerek gödröt csinál, melyből a földet kiemeli, kitünő eredménynyel használható bármilyen gyökeres és sima szőlővesszők, ojtványok ültetéséhez és iskolázásához, kerti csemeték, egyébnemü kerti ültetvénye, élősövény és bármi dugványok ültetéséhez. Szőlők, gyümölcsösök és szőlő- vagy faiskolák trágyázásához. Kiállitási kitüntetések. Nagyszombatban nagyérem és elsőrendü diszoklevél. Nagyváradon 1891-ben ezüst oklevél. 1896-ban nagy ezüst-érem és diszoklevél. Kassán ezüst-éremmel ékitett diszoklevél. Az ezredévi kiállitáson Budapesten kiállitási nagyérem és oklevél. Balaton-Füreden elismerő oklevél. A brüsseli nemzetközi kiállitáson nagy ezüst-érem és diszoklevél. Ezeken felül ezrekre menő elismerő levelek bizonyitják kitünő gyakorlati képességét s főként azt, hogy szőlészet, kertészet, gyümölcsészet ugy minden más, mezei vagy belgazdálkodásnál valóban nélkülözhetlen eszköz, s oly erős készülétü, hogy évtizedek multán sem romlik el, az egész értékét pedig, bármihez szüksé ges ilynemü lyukak furásánál 2—3 nap alatt könnyü és gyors müködésével már behozza. A lapokban hirdetett szabadalmazott, de nagyrészben használatképtelen uj találmányok megrendelése tartózkodóvá tett ugyan sok megrendelőt, de itt már a fentirott, és még mindig szaporodó elismerő iratok és kitüntetések szerint mindenki a tárgy czélszerüségéről biztositva van. Ára aczélból, erős kivitelben **4** frt **60** kr., 10 darab **40** frt.

Megrendelhető a ***SZŐLŐOJTVÁNY-TELEP KEZELŐSÉGÉ***-nél ***NAGY-KÁGYA, u. p. SZÉKELYHID.*** 7434

A „Magyar Könyvtár"

első 100 száma.

Szerkeszti: **Radó Antal.** Kiadja: **Lampel Róbert (Wodiáner F. és fiai.)**

Az eddig megjelent **100** szám **együtt véve havi 1 frtos részletfizetésre is** kapható.

Az első részlet kifizetése után a 100 szám egyszerre szállittatik.

Egyes szám ára 15 krajcár.

*1. **Katona József.** Bánk-bán. (Beöthy Zs.)
2. **Maupassant.** Apró elbeszélések. (Tóth B.)
3. **Berzsenyi** Dániel válogatott ódái.
4. **Coppée.** A kovácsok sztrájkja s más elb. költ. (Radó A.)
*5. **Kisfaludy K.** A kérők. (Beöthy Zs.)
6. **Sipulus.** Humoreszkek.
7. **De Amicis.** A bor. (Tóth Béla.)
8. **Zrinyi.** Szigeti veszedelem. (Bánóczi.)
*9. **Maurier-Potter.** Trilby. (Fái Béla.)
10. **Csokonai.** Dorottya. (Négyessy.)
11—12. **Arany János** válogatott balladái. Isk. k. (Riedl.)
13. Olasz elbeszélők tára. (Radó.)
14. **Petőfi.** Uti rajzok.
*15. **Dumas.** A kaméliás hölgy. (Szemere A.)
16. **Szomaházy István.** Légyott hármasban.
17. Francia elbeszélők tára. (Ambrus.)
*18. **Rovetta.** A becstelenek (Radó.)
19. **Kisfaludy Károly** válogatott költeményei. (Bánóczi.)
*20—21. **Shakespeare.** Szentiván-éji álom. (Arany J.) Isk. kiad.
22. **Kármán J.** Fanni hagyományai. (Bánóczi.)
*23. **Byron.** Manfréd. (Ábrányi Emil.)
24. **Ágai A.** Violka Vera.
*25. **Sardou és Najac.** Váljunk el. (Fáy Béla.)
26. **Deák Ferenc** 1861-iki felirati beszéde.
*27. **Aischylosz.** A leláncolt Promotheusz. (Zilahy)
28. **Bársony István.** Vadásztörténetek.
*29. **Murger-Barrière.** Bohém-élet. (Radó A.)
30. Béla király névtelen jegyzőjének könyve. (Szabó—Mika.)
*31. **Moliére.** Dandin Gy. (Hevesi.)
32. **Gracza György.** 1848. március 15.
33. **Bourget.** Három elbeszélés. (Hevesi S.)
34. **Szabolcska Mihály.** Versek.
35. **Turgenyev.** Az ötödik kerék. (Sz. Nogáll J.)
36. **Kossuth Lajos** 1848. jul. 11-iki beszéde.
37. **Flammarion.** Csillagos esték. (Tóth Béla.)
*38 **Tóth Kálmán.** A király házasodik.
39. **Droz.** Az ur, az asszony és a baba. (Béri Gy.)
40. **Vértesi Arnold.** Kisvárosi történetek.
*41. **Ibsen.** A népgyülölő. (Vikár Béla.)
42. A kuruc-világ költészete. (Kardos.)
*43. **Schiller.** A messinai menyassz. (Váradi A.)
44. **Petőfi.** Elbeszélések és hirlapi cikkek.
45. **Poe.** Rejtelmes történetek. (Tolnai V.)
46. **Jókai.** Emlékbeszéd Rudolf trónörökösről.
47. **Kozma Andor.** Vig elbeszélések.
48. **Butti.** Az erkölcstelen. (Tóth Béla.)
49. **Petőfiné** naplója és levelei. (Jókai.)
50. **Tennyson.** Arden Enoch. (Lórinczy Zs.)
*51. **Mural Károly.** Huszárszerelem.
52. Magyar népballadák. (Morvay.)
*53. **Cavallotti.** Énekek éneke. (Radó Antal.)
54. **Fáy András** válogatott meséi. (Badics.)
55. **Szalagub.** A medve. (Ambrozovics D.)
56. **Ambrus Zoltán.** A hajótöröttek.
57. **Meyer Konrád.** Egy szegény fiu szenvedése. (Hevesi.)
*58—59. **Jókai.** Helvila.
60. **Csehov.** Falusi asszonyok. (Szabó Endre.)
61. **Kölcsey** válogatott beszédei.
62. **Yke.** Ujjászületés. Amerikai regény.
63. **Áldássy Antal.** Pázmány Péter élete.
64. **Falk Miksa.** Erzsébet királynéról.
65. **Ciceró.** Az öregségről. (Fábián Gábor.)
66. **Rudyard Kipling.** Indiai elbeszél. (Mikes L.)
67. **Kabos Ede.** A csengeri kalapok.
68. **Szalárdi János** siralmas krónikája. (Angyal D.)
69—70. **Arany.** Toldi. Isk. k.
*71. **Moliére.** A fösvény. (Hevesi Sándor.)
*72. **Jókai.** A fekete vér.
73. **Plutarchos.** Periklés. (Kacskovics K.)
74—75. **Arany** kisebb költeményeiből. (Moravcsik.) Isk. kiad.
76. **Spanyol** elbeszélők. (Szalai Emil.)
77. **Nansen.** Éjen és jégen át. I. A Fram utja. (Brózik K.)
78. Ugyanaz II. r. A szánut.
79. **Gvadányi.** A peleskei nótárius. (Kardos.)
*80. **Bracco,** Pietro Caruso. Verga. Parasztbecsület. (Radó A.)
81. **Mikszáth Kálmán.** Két elbeszélés.
82. **Coppée.** Henriette. (B. Tölgyessy Margit.)
83. **Matilde Serao.** Lányok. (Tóth Béla.)
*84. **Sophokles.** Antigone. (Kemenes József.)
85. **Ábrányi.** Márc. dalok.
86. **Tolnai Lajos.** A nagyvárosék.
87—88. **Arany.** Toldi estéje. (Bánóczi.) Isk. kiad.
*89. **Giacosa.** Borus szerelem. (Radó A.)
90. **Heltai Gáspár** válogatott meséi. (Imre.)
91. **Musset.** Tizián fia. (Marquis Géza.)
92. **Kielland.** Elbeszélések. (Ritoók Emma.)
93. **Wells.** Világok harca. I. rész. (Mikes Lajos.)
94. **Wells.** U. az. II. rész.
95. **Kölcsey** válogatott versei. (Négyesy.)
96. **Boccaccio** válogatott elbeszélései. (Radó A.)
97. **Keleti G.** Markó Károly
98. **Francia elbeszélők.** II. sorozat. (Ambrus Z. és Tölgyessy M.)
99. **Olasz elbeszélők.** II. sorozat. (Tóth B.)
100. **Jókai Mór.** Szép Angyalka. Kis képek.

A *-gal jelöltek szinmüvek. A zárjelbe tett név a forditó, átdolgozó, vagy közzébocsátó neve.

BUDAPESTI NAPLÓ kiadóhivatala Budapest, VIII. ker., József-körut 18.

Kivágandó és beküldendő.

Megrendelő bárca.

Alulirott megrendelem a **„Magyar Könyvtár"** első **100 számát** 15 frt értékben. Kötelezem magamat **mindaddig minden** hó elsején **havonkint 1 frtot** fentnevezett **cégnek befizetni,** mig a teljes vételár törlesztve nincs.

A részletfizetés be nem tartása esetén a cég a részletet postai megbizás utján beszedi. A megbizás be nem váltása esetén a számla teljes összege azonnal esedékessé válik.

Név és állás: Lakhely és kelet:

Minden szó egyszeri beiktatása petit betükből 2 kr. Cimmel ellátott hirdetésekért külön 30 kr. kincstári bélyegdij jár.

APRÓ HIRDETÉSEK

A hirdetésekre dijmentesen ad felvilágositást a kiadóhivatal: József-körut 18. szám.

Levélbeli tudakozódásokra ingyen adunk felvilágositást, csak a válaszra szükséges bélyeget kell mellékelni. Tudakozódásoknál a hirdetés számát a kiadóhivatallal mindig közölni kell.

Kacagó barna!
Nos, ismét pauza? Ugyan meddig fog tartani? Vagy talán ismét én vagyok adós? N. B. M. 7842

Thilda.
Epedve gondolok rád, oly végtelen ideje láttalak. Világért se irj, Pénteken otthon leszek. Csókolja szivecskédet, mindig téged szerető Nimródod. 4075

Szőke Pannika!
Levele egészen megzavart. Nem kaptam semmit jelzett napon, pedig ha nem mondom is képzelheti, mennyire óhajtom látni. Kérem nagyon szépen, hogy ujból szivesked jen tudatni cimét s én vasárnap délután élve vagy halva — de ott leszek! Apropos! hogy a postát ne gyanusithassam — legjobb volna privát uton, tudott helyre küldeni kedves levelét. Szivélyes üdvözlettel. B. P. 6495

Csintalan Katica!
Ugyan mit ingerkedik velem? Talán fél tőlem? Most már tudom nevét is, lakását is, hát majd egyszer megtalálom lepni, azért sokkal jobb lesz, ha tudatja velem, melyik este mehetek fel. Nem vagyok én emberevő és nincs mitől tartania. Ne gunyolódjon hát, hanem irjon mielőbb!! 7522

Rózsika!
Kegyed az igazi! Milyen nagyon örülök, hogy feltettem a kérdést és olyan választ kaptam, mint a milyent Kegyed irt. Egyelőre csak igy nyugtázom kedves levelét s főképpen azért, mivel nem tudatta pontosan, hogy én hová irjak. Kérem, minélelőbb tudasson, mivel nagyon szeretném jobban megösmerni azt, aki ilyen sok idealizmussal, mély érzéssel és fenkölt lélekkel bir, mint Kegyed, kedves kisasszony! Várom szeretetreméltó sorait az ismert jelige alatt. 6792

Ernő.
Könnyen megsebesültem, holnap azaz szombaton d. u. 3 órakor minden bizonynyal várom Dr. Sz.-nél Andi. 4076

Kiváncsi G. M.
Ugye pontos voltam. No most csak nem vár levelemre? Cseppet sem leptek meg sorai, hiszen belátom, hogy használt jelzőm tulzott. Pá édes! Holnap a szokott helyen és órában Gömb Ölyü.

Kiváncsi „G".
Kissé megint elkéstem s nem tudván, hogy vár-e még levelemre ez uton próbálom meg. Kissé megleptek sorai, melyek még jobban tanuskodnak a mellett, hogy azt a bizonyos jelzőt találóan használtam. Megütközik azon, hogy a pajtás szót irtam! Pedig igazán nem gondoltem vele semmi rosszat. Hát ugyan vallja meg már, mit ért „Komoly szándék" alatt. Mert hát csak tudnom kell, hogy mit is akarunk? Kedves sorait előbbi helyre kérem. 6342

Szininövendék
keresi előkelő ur ismeretségét. Levelet kér „Szellemes" jeligével a kiadóhivatalba. 2294

Fiatal fiu
ki délutánonkint zeneiskolába jár, keresne délelőtre irásbeli foglalkozást, esetleg hegedüórákat is adna szerény dijazásért. Cime a kiadóban megtudható. 2125

Elköltözés
miatt az összes butorok, konyhaberendezések minden elfogadható árban eladók. Cim a kiadóhivatalban. 2229

Nyári lakást
keresek egy vagy két szoba és konyhából állót a „Szarvas" környékén vagy a Gellérthegyen a villamos közelében. Ajánlatokat a kiadóhivatalba kérek „S. A." jelige alatt. 2227

Magyar ruha
teljesen jó karban és sarkantyus lakkcsizmák olcsón eladók. Cim a kiadóhivatalban. 2228

Gazdaasszony,
középkoru, csinos megjelenésü, 200 forint kaucióval, egy nős gazdatiszthez azonnali belépésre kerestetik. Ajánlatok e lap kiadóhivatalához „Gazdaasszony" jeligével intézendők. 4067

Gyakorlott ingbluzvarrónő
állandó alkalmazást talál. A cim a „Budapesti Napló" kiadóhivatalában megtudható. 2225

Csinosan
butorozott különbejáratu szoba április 1-re (Sándor-utcában) kiadó. Cim a kiadóhivatalban. 2202

Trycicle
7—8 éves fiu számára gummikerekekkel teljesen jó karban nagyon olcsón eladó. Cim a kiadóban. 2224

Üzlethelyiség.
Legélénkebb forgalmu helyen, villamos átszállónál, irodának, óra, virágüzletnek stb. legalkalmasabb, május 1-ére, — esetleg azonnal kiadó. Cim a kiadóhivatalban. 2206

Olyan jót
még nem evett, mint a Bohéme torta. Megay Róbert cukrász Miskolc. 1 frt 25 kr beküldése után bérmentve megküldi 4060

Földbirtokosoknak fontos! Jelzálogkölcsönöket (konvertálásokat) eszközöl minden magasságban ötven éves amortizációra a legkedvezőbb feltételek mellett. Közvetitők kizárva. Ajánlatok „C. B. A." alatt a kiadóhivatalba intézendők. 2218

Gyárihelyiség 400 □ öles udvarral, irodahelyiséggel és istállókkal augusztus hó 1-ére rendkivüli jutányos áron kiadó. Cim a kiadóban. 2211

Szolid
tisztességes fiatal leány keres pénztárnoki, irodai, vagy más megfelelő állást, esetleg óvadék mellett is. Cim a kiadóhivatalban. 2217

Jó és szépirásu
fiatal ember bárminő megfelelő állást keres, vagy irásbeli munkát. Cime a kiadóhivatalban. 2048

Szép irásu
hivatalnok bármilyen irásbeli munkát elvállal, másolásokat németül és magyarul szerény dijazás mellett. Cim a kiadóban. 5005

Fuvola-
leckéket ad zenedét végzett, volt katonai fuvolaszakaszvezető fiatalember. Cim a kiadóhivatalban. 2158

Kiadó nyárára
idősebb magányos hölgy részére egy csinosan butorozott szoba egy Herminauti nyaralóban. Jó gondozást, esetleg teljes ellátást is ad jutányos árért. Cim a kiadóban. 2133

Angolt
alaposan lehet megtanulni egy több évi gyakorlattal biró nyelvmesternél, ki az itteni jobb körökben már fényes eredményt ért el hallgatóival. Ajánlatok „English" jeligére a kiadóba kének, ahol a cim is megudható.

Keveset használt
kávéházi berendezés egylet részére megvételre kerestetik. Cim a kiadóhivatalban. 2215

Egy majdnem
uj pedálos cimbalom elköltözés maitt olcsón eladó. Cim a kiadóhivatalban. 2184

Francia, olasz,
magyar, német és román nyelveket beszélő, zeneileg képzett (fuvolán, zenede, zeneakadémia, katonai zenekar) szép irásu, kereskedelmileg képzett müvelt, 35 éves nőtlen fiatal ember, ki rajzol, fest, fényképez stb., magántitkári, felolvasói, utazótársi vagy ezekhez hasonló állást keres, szerény igényekkel. Szives ajánlatokat kér „Árpád" cimen e lap kiadóhivatalába intézni. 2160

Egy bolthelyiség a Német-utcában azonnal kiadó. Cim a kiadóhivatalban.

Kossuth Lajos
(1848.) életnagyságu mellképe (olajfestmény), aranyozott keretben olcsó áron 100 frtért eladó. Cim a kiadóban. 2159

Egy intelligens
megjelenésü uriember (kereskedő) raktárnoki, pénzbeszedői, vagy más megfelelő állást keres. Cime a kiadóhivatalban megtudható. 2171

Gyors- és gép-
(Yost-féle) irást kitünően végzett fiatal leány nagyobb irodában alkalmazást keres. Cim a kiadóhivatalban. 2172

Kereskedelmi
szaktanfolyamot kitünő sikerrel végzett szép irásu fiatal leány magyar-német levelező, alkalmazást keres. Cime a kiadóhivatalban. 2154

Megvételre
kerestetik egyemeletes ház Budapesten, ára lehet 35000 frt, ajánlatok „B. S". jelige alatt kiadóhivatalba küldendők. Közvetitők kizárva. 2219

Nagyon szegény
munkás családnak II. oszt. gimnazista fia csekély fizetéssel akármilyen alkalmazást keres, hogy segithesse szegény szülőit. Cim a kiadóban. 2196

Tisztességes
fiatalember hivatalszolgának ajánlkozik, ki már ily minőségben volt alkalmazva. Cime a kiadóhivatalban. 2200

Egy varróleány
felvétetik. Cim a kiadóhivatalban. 2191

Makulatura papir eladó. Cim a kiadóban.

Gimnáziumi
érettségire való előkészitést nyujtok az esti órákban kereskedelmi és reálérettségivel birók, tanitók, gyógyszerészek, állatorvosok, jegyzők és legalább 6 középiskolával, — és kereskedelmi érettségire való előkészitést legalább 4 középiskolával birók számára. Vidékiek irásbeli magyarázatok utján épp oly intenziv oktatásban részesülnek, mint a helybeliek. Felvilágositást nyujt Auspitz Márton igazgató Andrássy-ut 51. 4057

Egy intelligens
megjelenésü uri ember pénzbeszedői, raktárnoki, vagy más megfelelő állást keres, esetleg óvadékkal is rendelkezik. Cim a kiadóhivatalban. 2220

Midervarráshoz
gép-és kézvarrónők, valamint kifutó és tanuló lányok fizetés mellett felvétetnek. Cim a kiadóhivatalban. 2222

Izr. okl. tanitó
vidékre kerestetik. Polg. iskolai tantárgyak. Könyvelési ismeret előny. Fizetés megállapodás szerint. Belépés azonnal. Cim a kiadóhivatalban. 3981

Igen csendes,
tiszta szobát jó ebédkoszttal, esetleg teljes ellátással keres fiatal hivatalnok. Lehet Budán is. Levél „Állandó otthon" cimen a kiadóhivatalba kéretik. 2216

Kiválóan komoly, nem szédelgés, a legnagyobb titoktartás biztositása mellett közvetit

házasságot

minden rangban és bizt. sikerrel *Schmidt F. L. B., Düsseldorf.*

Saison!
beállta vai figyelmeztetem a n. é. közönséget azon szép és jó uj berendezésre, hogy nálam darabonként 1 forintért lehet szép és elegáns kidolgozott Makart-fényképeket készittetni. Hölgyeket vagyok bátor figyelmeztetni, hogy világos ruhákban is tökéletes sikerült képeket készitek. Vidéki fényképek után nagyitások lelkiismeretes kivitelben jutányos árban ezközöltetnek. WAITZNER fényképész, Budapest, Erzsébet-körut 20. szám.

Legolcsóbb villa
és háztelkek. Duna Varsányon, 300 négyszögöles telkek □ölenként egy forintért 5 évi törlesztésre eladók. Valóban gyönyörü fekvésü uj telepitvény, közvetlen az állomás mellett, a keleti pályaudvartól 45 perc alatt elérhető 25 krajcár viteldij mellett. A telkeknek fele része már el van adva, az épitkezések, most folyamatban vannak; mi a telepitvény jövőjét eléggé biztositja. Az eddigi telektulajdonosok „egyesületté" alakultak, megerősitett alapszabályokkal. Egyesület célja a telepitvény fejlődését minden irányban előmozditani. A telep egyesület, vasárnap e hó 9-én délután 5 órakor Duna Varsányon rendes közgyülést tart, illetve kirándulást rendez, melyhez venni szándékozók csatlakozhatnak. A vonat indul délután 3/4 4 órakor a keleti pályaudvartól Bővebbet Gráner Sándor tulajdonosnál Erzsébetfalván, Soroksári-ut 5. Telefon szám 4. 4077

Cheviot öltöny kék vagy fekete 16 frt, Loden öltöny minden szinben 15 frt, Felöltő 8 frt, Havelok egész gallérral 8 frt, minden tiszta gyapot.

Rothberger Jakab cs. és kir. udvari szállitónál Budapesten, IV., váci-utca 23.

Használt ruhák ujrakicseréltetnek és a legmagasabb árban beszámittatnak.

Szép kis ház

Abbáziában.
Bővebbet **Bécs, V., Hartmanngasse 15. szám a házfelügyelőnél.**

A vizibetegség gyógyitható!
Eredjen az vesebajtól vagy szivbetegségtől vagy másféle vérkeringési akadályokból u. m. hasszivhólyag. petefészek, izület-, csukló- és agyvizibetegségtől stb., el tünnek a kitünő

vizibetegség-pilulák
használata után. Kapható MÜLLER OSZKÁR gyógyszerésznél VERSECEN (Dél-Magyarország.) Egy doboz frt 50 kr., kettős doboz 2 frt 50 kr. használati utasitással együtt. A pénz előleges beküldése esetén dijmentesen. Felépültek köszönő-leveleivel rendelkezem.

Rothschild,
ha elvesztené millióit, ugy szerezné vissza, hogy előfizetne a most megjelent Hasznos Tanácsadó-ra, mely gyönyörü képekkel van illusztrálva, melybe Szabolcska, Jakab Ödön, Ágai, Benedek, Heltai irtak szebbnél-szebb közleményeket és a mely közel száz olyan tanácsot közöl, ami fölér egy vagyonnal. Előfizetési ára mégis csak 2 frt egy esztendőre. 1900 év január elsejéig a ki két forinttal előfize. a Hasznos Tanácsadó-ra, ingyen kapja ajándékba Benedek Elek A magyar népköltés gyöngyei cimü diszmunkát, melynek bolti ára 3 frt. Szerkesztőség Erzsébet-körut 41. Kiadóhivatal Ferenciek-tere 6., hova az előfizetések intézendők. A lapot Gerő Attila ösmert iró szerkeszti. Mutatványszám ingyen.

Kamaraerdőben
65 telek, továbbá egyemeletes villa nagy pincével, istállóval, szép parkkal-régi nagy gyümölcsfákkal 5000 frtért eladó. Foglaló 500 frt hátralék 20 frtos részletekben A telkek 150□⁰ nagyságban vannak parcellázva. □⁰ a 2 frt 50 kr. fizethető heti 50 kros vagy havi 2 frtos részletekben, foglalóul 40 frt fizetendő, azonnal átiratik. A telkek a Kamaraerdő tőszomszédságában feküsznek egész Budapest környékének legszebb és legegészségesebb vidékén, pompás kilátás Budapestre és a Dunára a telkek közelében szép villák és házak vannak már, továbbá a telkek a már engedélyezett Budapest—Török-Bálint vonalakon fekszenek. Épp ugy Budapest—Budafok már augusztusban a forgalomnak átadatik, különben is nagy vasuti és hajózási forgalom, Közelebbi értesitést ad Rauscher György látszerész IV. Kigyó-utca 7., hol a tervek is megtekinthetők.

85 százalék
pénzelőleg mindenféle
sorsjegyre:
Józsiv, Bazilika, magyar, osztrák olasz vöröskeresztsorsjegyekre olcsó kamatokra 3—6 hónapra
WOHL, bankűzletben
osztálysorsjegyfőelárusitó Budapest, V., Dianafürdő.

A Magyar Aszfalt - Részvénytársaság
Budapest, Andrássy-ut 30. sz.
elvállalja jótállás mellett legolcsóbban
aszfalt-burkolatok
fektetését és
NEDVES LAKÁSOK
pincék stb.
gyökeres szárazzá tételét.
Telefon.

CSIZ

leghatásosabb
Jód-Brom fürdő.
Jód-viz kivitel Amerikába.

Éghajlata száraz, meleg; gyógyeredmények meglepők. Fürdőévad május 1-től szeptember végéig. 180 kényelmesen felszerelt lakszoba; szanatórium, gyógytár; zongora-, olvasó-billiárd-terem; lawn-tennis; térzene. Katonatisztek, állami hivatalnokok május 1-től junius 15-éig és augusztus 15-től szeptember végéig gyógy- és fürdődij tekintetében 50% kedvezményben részesülnek. Kimeritő prospektusokkal kivánatra szolgál a fürdőigazgatóság Csiz per Rima-Szécs. Az évad alatt posta és távirda helyben. Csiza Fülek-Miskolci vasutvonal állomása.

Nem partie,
nem megtévesztés, 6 drb női vászoning, szivszabásu, csipkével, vagy himzéssel diszitve 4·20 frt, 6 drb valódi kézi burgolással 4·80 frt, 6 drb kézi himzetü betéttel 7·20 frt, 6 drb köper férfi alsónadrág 2·40 frt, francia szabásu 3·60 frt, lepedők varrat nélkül, 200 cm. hosszu, 150 cm. széles, Kreaszba szegve 80 kr. Székvászon 90 kr. drbja. Női harisnyák varrat nélkül à la fil d'écosse 27 kr, férfi harisnyák à la fil d'écosse 25 kr. párja. Bőrvászon minden szinben 120 cm. szélességig 70 kr. méterje. Voil-bluzok legujabb divat, diszitve, 80 krtól felebb. Dörzsölő törülközők nehéz minőség 65 kr. drbja. Vásznak, asztalnemü potom áron. **Drechsler Adolf, Budapest, Csengery-utca 35. sz. Andrássy-ut sarkán.**

Mindennemü régi, de uj divatu

kereszt-, szárny-, és balkon-ajtókat, befelé nyiló ablakokat spalétákkal vagy a nélkül, rendelésre mérték szerint, teljesen a befalazásra alkalmas állapotban, jutányos áron készit

TEMESVÁRY GÉZA
Ujvásár-tér 4. sz.

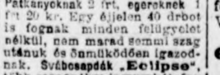

Önmüködő tömegcsapdák.
Patkányoknak 2 frt, egereknek 1 frt 20 kr. Egy éjjelen 40 drbot is fognak minden felügyelet nélkül, nem marad semmi szag utánuk és önmüködően igazodnak. Svábcsapdák „Eclipse", több ezer svábot és muszkát fog egy éjjen át, drbja 1.20. Mindenütt a legjobb eredmény. Szétküldés utánvéttel.
FEITH M., Bécs, II., Taborstrasse 11/b.

Köznép-osztály,

Frakk 5 frt.
Nadrág 3 frt.
Mellény 1 frt.
Ferenc József-kabát 4 frt.
Jaquet 3 frt.
ROTHBERGER JAKAB Kristóf-tér 2. I-ső emelet.

NARANCS

valódi cataniai vérpiros fajnarancs. Helyben száza 2.50, 3.50 és 4 frt. Vidékre vasuton egy eredeti láda ca150—160 darab vérpiros muskat narancs 5 frt.

1 láda óriás piros 80—110 drbig	4.00
1 láda óriás sárga 80—110 drbig	3.—
5 Kgr. postacsomag: Vérpiros fajnarancs	1.75
Vérpiros muscat-narancs	2.—
Jaffa óriás narancs	1.50
Messinai sárga narancs	1.40
Citrom szép tartós 50 db	1.30
Carfiol, olasz 5—6 rózsa	1.45
Idei máltai burgonya	1.10
1 kiló Muscat datolya. frc.	1.40
1 kiló Cukros gyümölcs fr.	1.30
Giardinettó vegyes finom déli-gyümölcsök kilós doboz	1.40
1 kiló Malaga-szőlő	1.40
1 kiló Szalon bonbon 1.20 és	1.60
1/2 kiló Csokolad bonbon créme	—.90
1 kiló Mogyoró feltört	1.10
Liptói friss turó 1 böd. 50 és	—.90
6 drb francia imperial sajt	1.20

Az áruk vegyesen is rendelhetők. Vidékre ingyen csomagolva küld a pénz előleges beküldése, vagy utánvét mellett

PINTÉR GYULA
magy. kir. udvari szállitó
BUDAPEST,
Kecskeméti-utca 15. sz.
Részletes füszer-árlap ingyen.

Legolcsóbb
Kávé
bevásárlási hely

4½ kgr. Honduras kávé 6.30
4½ „ Java-kávé 6.25
4½ „ afr. mocca-kávé 6.25
4½ „ gyöngy-kávé 6.30
4½ „ portorico-kávé 5.80

Szétküldés bárhova bérmentve utánvéttel, vagy a pénz előleges beküldése mellett. Postán naponként, vasuton hetenként kétszer. A posta-csomag vegyesfajokból is összeállitható.

Németh Viktor
Budapest,
VIII., József-körut 44. sz.

Olcsó arany és ezüsteladás, részletfizetésre is,
valamint a legszebb ékszertárgyak, u. m.: arany férfi láncok grammja 85 kr., arany férfiórák 16 frt, arany női órák 10 forint, gyémántgyürük, fülbevalók, brosstük, 6 frt 50 krtól kezdve.
12 darab valódi ezüst evőeszköz 6 frt 25 kr., étkezőszervizek 12 személyre 140 frt, 6 személyre 75 frttól kezdve. Girandolok, gyertyatartók, tálcák és e szakmába vágó cikkek grammja 6 kr, minden darab hivatalos fémjelzéssel van ellátva. Veszünk zálognázi cédulákat.
Grünberger A. Béla örökösei
Budapest, Városház-tér 9. (Haris-bazár) I. em., ajtó 23. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Nyomatott „Pátria" irodalmi vállalat és nyomdai részvénytársaság körforgó-gépen, Budapest, IX., Üllői-ut 25.